

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE ORLOV NA OBDOBIE 2023 - 2030

Názov:	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Orlov na obdobie 2023 - 2030
Územný plán obce schválený (A/N)	Nie
Dátum schválenia PHSR obce Orlov:	08.09.2023, uznesením č. 85/2023
Dátum platnosti:	Od 08.09.2023 do 31.12.2030
Verzia¹:	2.0
Publikovaný verejne dňa:	08.08.2023
Vypracovala:	Ing. Andrea Čížiková, PhD., Ing. Paed. IGIP

¹ Prvé prijaté znenie sa označuje číslom 1.0.

V prípade zásadnej zmeny sa ďalšie aktualizované verzie označujú 2.0, 3.0 a podobne.

V prípade malých zmien sa označuje 1.1.

OBSAH

ÚVOD	5
Metodika spracovania programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Orlov na obdobie rokov 2023 - 2030	6
Proces spracovania a tvorby Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Orlov na roky 2023 – 2030	7
ANALYTICKÁ ČASŤ	8
Koncepcia základných programových dokumentov podpory regionálneho a miestneho rozvoja	9
I. Analýza vnútorného prostredia	12
Charakteristika obce	12
Symboly obce	13
Historický vývoj obce	14
Prírodné pomery obce	15
<i>Flóra</i>	15
<i>Fauna</i>	16
Kvalita životného prostredia	17
<i>Geomorfologické pomery</i>	17
<i>Geologické pomery</i>	19
<i>Pôdne pomery</i>	19
<i>Klimatické pomery</i>	19
<i>Ovzdušie</i>	20
<i>Hydrologické pomery</i>	20
<i>Chránené územia</i>	21
<i>Krajinná štruktúra</i>	21
Demografický vývoj obyvateľstva	24
<i>Počet obyvateľov</i>	24
<i>Pohlavná štruktúra obyvateľstva</i>	24
<i>Veková štruktúra obyvateľov obce</i>	25
<i>Index starnutia</i>	28
<i>Index ekonomického zaťaženia</i>	29
<i>Prirodzený pohyb obyvateľstva</i>	29
<i>Migračný pohyb obyvateľstva</i>	31
<i>Celkový pohyb obyvateľstva</i>	32
<i>Štruktúra obyvateľstva podľa vierovyznania</i>	33

<i>Štruktúra obyvateľstva podľa národnosti</i>	33
<i>Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania</i>	34
Nezamestnanosť	35
Zamestnanosť	36
Domový a bytový fond	38
Dopravná infraštruktúra	39
<i>Autobusová doprava</i>	39
<i>Železničná doprava</i>	39
<i>Cyklodoprava</i>	39
Technická infraštruktúra	39
<i>Telekomunikačná a informačná infraštruktúra</i>	39
<i>Vodné hospodárstvo</i>	40
<i>Energetické hospodárstvo</i>	41
<i>Odpadové hospodárstvo</i>	41
Zdravotníctvo a sociálna infraštruktúra a služby	41
<i>Zdravotníctvo</i>	41
<i>Sociálne služby</i>	41
<i>Pošta</i>	42
<i>Dobrovoľný hasičský zbor obce Orlov</i>	42
<i>Dom nádeje</i>	42
<i>Komerčná vybavenosť</i>	42
Školstvo, kultúra, šport a cirkev	42
<i>Školstvo</i>	42
<i>Kultúra</i>	43
<i>Šport</i>	44
<i>Cirkev</i>	44
Administratívno – správne služby	44
Bezpečnosť v obci	45
Hospodárske pomery	46
<i>Polohová atraktivita obce</i>	46
<i>Priemysel</i>	47
<i>Polnohospodárstvo</i>	47
<i>Pozemkové a lesné hospodárstvo</i>	48

<i>Cestovný ruch</i>	48
Finančná analýza	48
Ex – post hodnotenie predchádzajúceho PHSR	49
Ex – ante hodnotenie stavu projektovej pripravenosti investícií	49
II. Analýza vonkajšieho prostredia	50
Členstvo obce v organizáciách	51
Štrukturálne fondy v programovom období 2021 – 2027	51
STEEP analýza	52
III. Zhodnotenie súčasného stavu územia	54
SWOT analýza	54
Kľúčové faktory a disparity územia	58
STRATEGICKÁ ČASŤ	59
Strategická vízia a strategický cieľ obce	60
Stratégia rozvoja	61
PROGRAMOVÁ ČASŤ	66
Opatrenia, projekty a aktivity podľa prioritných oblastí	67
Súbor ukazovateľov, výsledkov a dopadov	71
REALIZAČNÁ ČASŤ	75
Akčný plán obce	76
Administratívne, organizačné a inštitucionálne zabezpečenie PHSR obce Orlov	78
Komunikačná stratégia	79
Systém monitorovania a hodnotenia	79
FINANČNÁ ČASŤ	81
Indikatívny finančný plán	82
Model viaczdrojového financovania	83
Systém hodnotenia a zaradovania projektov do financovania	85
ZÁVER	87
PRÍLOHY	90
<i>Zámer spracovania PHSR obce Orlov na roky 2023 – 2030</i>	92
<i>Harmonogram spracovania PHSR obce Orlov</i>	93
<i>Zoznam informačných zdrojov</i>	94
<i>Zoznam obrázkov, tabuliek, grafov a formulárov</i>	96
<i>Zoznam skratiek</i>	98

ÚVOD

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Orlov je možné definovať ako strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii. Zároveň zohľadňuje ciele a priority ustanovené v PHSR Prešovského samosprávneho kraja, na území ktorej sa nachádza.

Je komplexným dokumentom a nositeľom rozvojovej politiky územnej/miestnej samosprávy, predstáva jej vedenia a obyvateľov o jej budúcnosti. V neposlednom rade poskytuje celkový pohľad na rozvoj obce, pričom sa podrobnejšie zaoberá ekonomickými a sociálnymi aspektmi.

Obec v podobe daného dokumentu získava nástroj na proaktívne riadenie rozvoja, založené na iniciovaní potrebných a žiaducich zmien. Z tohto hľadiska ho možno vnímať ako dôležitý nástroj marketingovej komunikácie. Vypracovaním PHSR dáva obec najavo záujem o svoju budúcnosť, ako aj budúcnosť svojich obyvateľov a súčasne tým preberá na seba zodpovednosť za ďalší rozvoj.

Metodika spracovania programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Orlov na obdobie rokov 2023 - 2030

PHSR obce Orlov na obdobie rokov 2023 – 2030 je kľúčovým dokumentom rozvoja obce, ktorý slúži ako nástroj pre čerpanie verejných prostriedkov a eurofondov na najbližších 7 rokov. Na základe špecifických a strategických cieľov, ktoré boli identifikované v rámci prípravy strategického dokumentu, zároveň nastavuje priority rozvoja územia obce.

Strategický dokument obce Orlov bol spracovaný v súlade s Metodikou na vypracovanie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC podľa zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení zákona č. 309/2014 Z. z. Proces strategického plánovania predstavuje súbor po sebe nadväzujúcich činností riadených k postupnému naplneniu vopred stanovených a hierarchicky usporiadaných úloh/cieľov.

PHSR obce Orlov je základným pilierom pre riadenie rozmachu a prosperity a v súlade so zákonom č. 309/2014 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja obsahuje 5 častí:

A. Analytickú časť:

- v tejto časti je zahrnuté komplexné hodnotenie a analýza východiskovej situácie obce spolu s odhadom jej budúceho vývoja, možných rizík a ohrození vo väzbe na existujúce stratégie a koncepcie a využívanie vnútorného územia, jeho limitov a rozvoja a taktiež definovanie podmienok udržateľného rozvoja obce.

B. Strategickú časť:

- v tejto časti je zadefinovaná stratégia rozvoja obce pri zohľadnení jej vnútorných špecifik s následným určením hlavných smerov, priorít a cieľov rozvoja obce rešpektovaním princípov regionálnej politiky s cieľom dosiahnutia vyváženého udržateľného rozvoja územia.

C. Programovú časť:

- v tejto časti je špecifikovaný zoznam opatrení a aktivít na zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce.

D. Realizačnú časť:

- v tejto časti je dokument zameraný na popis postupov inštitucionálneho zabezpečenia formou partnerstva a organizačné zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce s ustanovením merateľných ukazovateľov, vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov.

E. Finančnú časť:

- v tejto časti je obsiahnuté finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít spolu s inštitucionálnou a organizačnou stránkou realizácie programu rozvoja obce.

Obec Orlov sa pre vypracovanie dokumentu rozhodla nielen z dôvodu legislatívnych požiadaviek, ale predovšetkým v snahe správne zadefinovať aktuálne problémy/nedostatky obce a verejného života s cieľom zamerať sa na stanovenie vhodných prioritných oblastí a konkrétnych projektov, ktoré budú existujúce problémy/nedostatky riešiť. V tomto kontexte

predstavuje PHSR obce Orlov súbor programov zameraných na aktivity navrhované za účelom obnovy/oživenia sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja obce.

PHSR obce je otvorený dokument, ktorý je možné dopĺňať/meniť na základe aktuálnych potrieb po schválení obecným zastupiteľstvom. V dôsledku toho predstavuje daný strategický dokument vhodný nástroj regionálneho rozvoja reagujúci a schopný prispôbiť sa aktuálnym otázkam. PHSR obce Orlov je vypracovaný na obdobie rokov 2023 – 2030.

Do budúca je dôležité poznamenať, že metodika a proces spracovania tvorby programu rozvoja by mala byť zvolená tak, aby bolo možné zohľadniť správne zvolenú stratégiu obce smerovanú k zodpovednému prístupu k riešeniu problémov. Z dlhodobého hľadiska je nutné zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj daného územia spôsobom, ktorý bude verejne akceptovaný.

Proces spracovania a tvorby Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Orlov na roky 2023 - 2030

Pri vypracovaní PHSR obce Orlov sa zohľadnili priority Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR, ako aj jej vízia regionálneho rozvoja na Slovensku. Slovensko sa má stať krajinou s vysokou kvalitou života všetkých jeho obyvateľov.

V záujme naplnenia dlhodobej vízie regionálneho rozvoja SR zameranej na rozvoj obcí, miest a regiónov, na zvyšovanie ich výkonnostného potenciálu a konkurencieschopnosti Národná stratégia regionálneho rozvoja SR stanovuje strategický cieľ – *„Integrovaným a výsledkovo orientovaným prístupom k regionálnemu rozvoju a na základe využitia vnútorného potenciálu regiónov zvýšiť do roku 2030 ich adaptabilitu, konkurencieschopnosť a výkonnosť pri súčasnom zvyšovaní kvality života obyvateľov a pri rešpektovaní princípov udržateľného rozvoja“*.

V proces spracovania a tvorby PHSR obce Orlov na roky 2023 – 2030 boli vypracované nasledujúce formuláre, ktoré sú uvedené v Prílohe:

1. Zámer spracovania PHSR obce Orlov na roky 2023 – 2030 (Príloha č. 1) a
2. Harmonogram spracovania PHSR obce Orlov (Príloha č. 2).

ANALYTICKÁ ČASŤ

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Orlov

Analytická časť dokumentu obsahuje analýzu vnútorného, vonkajšieho prostredia a zhodnotenie súčasného stavu obce. Súčasťou je prehľadenie prírodných, kultúrnych, ľudských, materiálnych a ekonomických zdrojov obce.

V tejto časti sa realizovala komplexná analýza vnútorného prostredia na základe overeného súboru kvantitatívnych a kvalitatívnych dát podľa jednotlivých oblastí vrátane finančnej a hospodárskej situácie.

Priebeh analýzy vonkajšieho prostredia je podmienený predovšetkým prenosom odporúčaní z úrovne EÚ do legislatívy a exekutívy SR a následne do riadiacich úrovni na regionálnej a miestnej úrovni, ktorá bola v danom strategickom dokumente realizovaná na základe STEEP analýzy.

Zhodnotenie súčasného stavu územia obce sa realizovalo identifikovaním kľúčových faktorov a disparity územia spolu s vypracovaním SWOT analýzy, ktorá je nápomocná pri určení hlavných problémových oblastí a hodnôt určených pre vymedzenie rozvojovej stratégie obce, pričom tvorí prienik medzi analytickou a návrhovou časťou strategického plánu.

Hlavným cieľom analytickej časti je identifikácia rozvojových faktorov a disparít obce.

Koncepcia základných programových dokumentov podpory regionálneho a miestneho rozvoja

V období rokov 2023 – 2030 obec Orlov v rámci procesu implementácie strategického dokumentu komplementárne s implementáciou ďalších koncepcií, plánov, stratégií a programov, ktoré zameraním svojich intervencií môžu prispieť k dosahovaniu stanovených globálnych a špecifických cieľov, prostredníctvom tematicky zameraných intervencií do vymedzeného územia, posilní rast konkurencieschopnosti miestnej ekonomiky a zvyšovanie kvality života obyvateľov obce.

Z hľadiska nomenklatúry územných štatistických jednotiek je obec na úrovni NUTS 3 PSK a na úrovni NUTS 4 (LAU 1) súčasťou okresu Stará Ľubovňa. SK – NUTS je skratka pre normalizovanú klasifikáciu územných celkov na Slovensku pre potreby štatistického úradu a Eurostatu. Zároveň je súčasťou širšej klasifikácie NUTS v rámci EÚ.

Tabuľka č. 1: Zaradenie obce na základe kompletného členenia SR v SK-NUTS (vlastné spracovanie)

NUTS 1	Slovenská republika [SK0]
NUTS 2	Východné Slovensko [SK04]
NUTS 3	Prešovský samosprávny kraj [SK 041]
LAU 1	Stará Ľubovňa [SK041A]
LAU 2	Orlov [041A526941]

Každý kraj Slovenska, okres či obec má v SK – NUTS jedinečný kód, ktorý začína písmenami SK (udávajúcimi, že ide o územie na Slovensku) a pokračuje číslicami. Pre regionálne jednotky (územie, oblasť, kraj) sa v rámci SK – NUTS používa slovenský názov regionálna štatistická územná jednotka (RŠÚJ) – RŠÚJ 1, RŠÚJ 2 a RŠÚJ 3. Štatistické

jednotky NUTS 4 (okres) a NUTS 5 (obec) boli prevedené na LAU 1, LAU 2 a používa sa pre slovenský názov lokálna štatistická územná jednotka – LŠÚJ 1, LŠÚJ 2.

Vypracovaním PHSR obec Orlov splní jeden zo základných princípov regionálnej politiky EÚ, konkrétne princíp programovania. Na základe daného princípu sa podpora zo zdrojov EÚ viaže na vypracovanie programových dokumentov a vzhľadom k tomu zákon o podpore regionálneho rozvoja definuje štyri programové dokumenty regionálneho rozvoja, s ktorými by mal každý stupeň správneho riadenia disponovať. Na úrovni obce túto úlohu plní PHSR.

Základnou podmienkou pre získanie finančnej podpory z dotačných a grantových schém musí byť preukázateľný súlad zamýšľaného projektu s regionálnou stratégiou reprezentujúcou PHSR obce Orlov. Zástupcovia miestnej samosprávy obce Orlov sa rozhodli vypracovať plán na obdobie rokov od 2023 – 2030, keďže programové obdobie uplatňuje $n + 3$ a ako strednodobý dokument sa zvykne spracovávať na 7 rokov s výhľadom až na 10 – 14 rokov.

Národná stratégia regionálneho rozvoja SR je východiskovým dokumentom na národnej úrovni, o ktorý sa PHSR obce opiera s rešpektovaním jeho vízie a strategického cieľa.

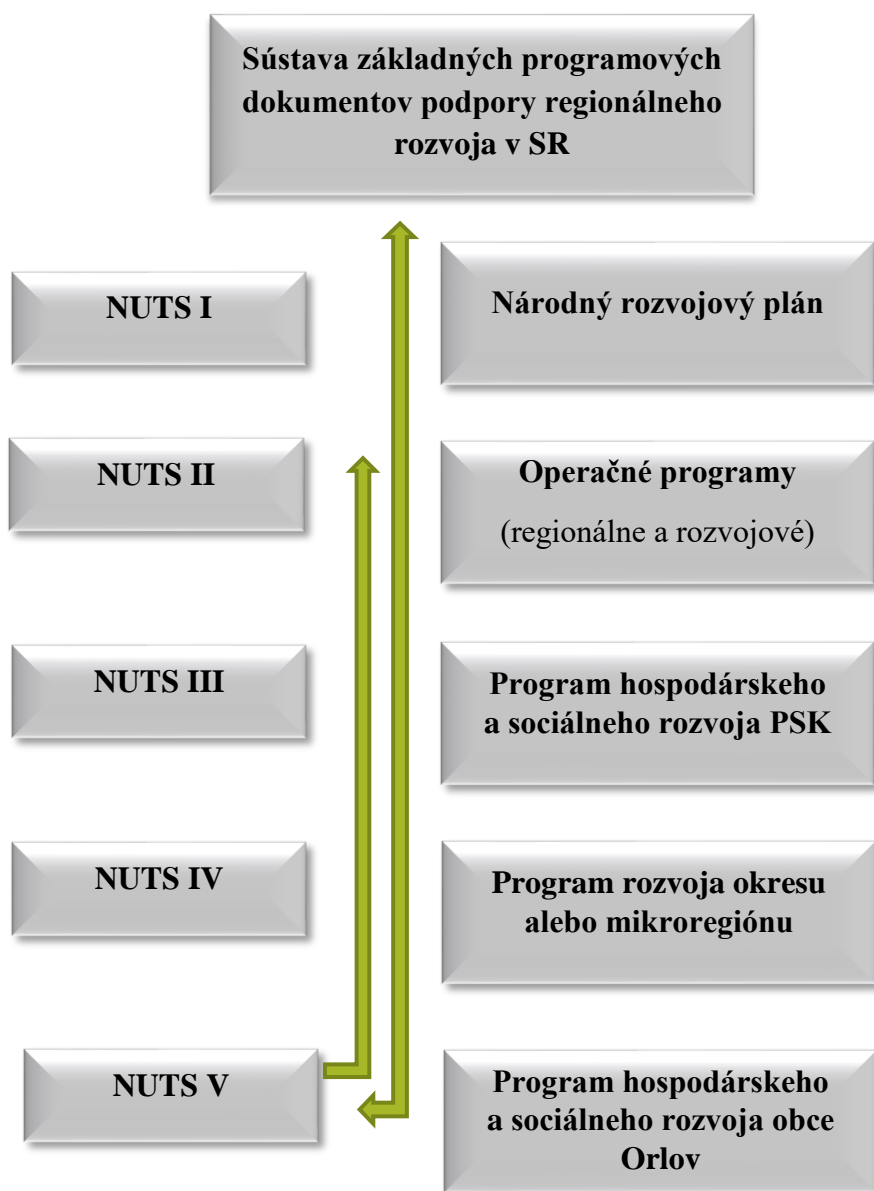
Na regionálnej úrovni sú to strategické dokumenty PSK a na miestnej úrovni dokumenty schválené obecným zastupiteľstvom.

Svojím tematickým zameraním bude PHSR obce v nadväznosti a doplnkovosti s nasledujúcimi aktuálnym/pripravovanými dokumentmi:

1. Konceptné dokumenty na regionálnej úrovni:
 - Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja na obdobie rokov 2021 – 2030,
 - Územný plán veľkého územného celku Prešovského kraja.
2. Konceptné dokumenty na národnej úrovni:
 - Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030,
 - Konceptia územného rozvoja Slovenska 2001,
 - Partnerská dohoda 2021 – 2027,
 - Operačný program Slovensko 2021 – 2027.
3. Konceptné dokumenty na nadnárodnej úrovni:
 - Agenda 2030.

V rámci jednotlivých operačných programov budú môcť žiadatelia/prijímatelia získať nenávratný finančný príspevok na realizáciu aktivít v oblastiach stanovených v súlade s cieľmi SR v integrácii s cieľmi EÚ.

Pri spracovaní strategického dokumentu bolo použité okrem konceptných dokumentov aj značné množstvo dát rôzneho charakteru, ktoré je uvedené v Prílohe č. 3.

Graf č. 1: Štruktúra programových dokumentov (zdroj: vlastné spracovanie)

I. ANALÝZA VNÚTORNÉHO PROSTREDIA

Na základe kvantitatívnych a kvalitatívnych dát získaných z overených zdrojov popisuje a hodnotí vnútorné prostredie analytická časť. Cieľom analytickej časti vnútorného prostredia je dospieť k príčinám nepriaznivého stavu v jednotlivých sektoroch miestnej ekonomiky. Výstupy tejto časti slúžia pre všetky časti PHSR, ako podklad pre tvorbu a stanovenie rozvojovej stratégie.

Najčastejšie príčiny nepriaznivého stavu súvisia s nedostatočným potenciálom ľudských zdrojov, nevyužívaním správnych metód, či postupov pri riadení, nedostatkom informácií a dát, ale aj s nedostatočnou analýzou vnútorného a vonkajšieho prostredia a ich možnej synergie, ako podkladov ku správne posúdeniu a rozhodnutiu. Je preto dôležité získať, analyzovať a spracovať najmä tie skupiny dát, ktoré tieto príčiny pomôžu identifikovať.

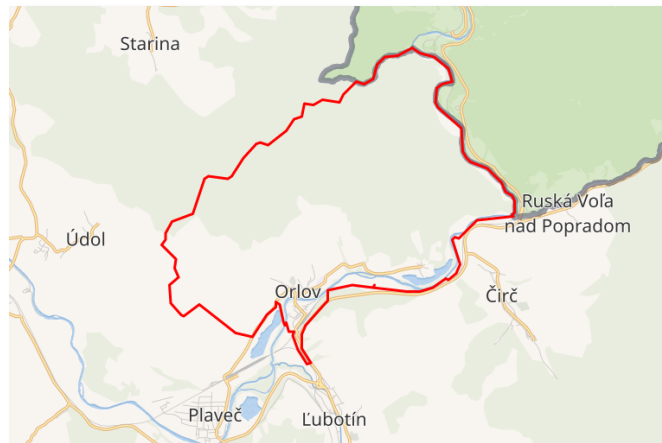
Charakteristika obce

Základné informácie o obci Orlov sú uvedené v tabuľke č.2.

Tabuľka č. 2: Základná údaje obce Orlov k 31.12.2022
(zdroj: Štatistický úrad SR, vlastné spracovanie)

Kód obce	526941
Názov okresu	Stará Ľubovňa
Názov kraja	Prešovský samosprávny kraj (PSK)
Štatút obce	obec
PSČ obce	065 43
Telefónne smerové číslo	+421 52
Prvá písomná zmienka o obce (rok)	1349
Celková výmera územia obce [ha]	2077,15
Počet obyvateľov	596
Hustota obyvateľstva na km²	28,91
Internetová stránka	www.obecorlov.sk
Adresa obce	Obec Orlov Orlov 119 065 43 Orlov
Emailova adresa	obecorlov@slnet.sk
IČO	00330108
DIČ	2020698757
Poloha obce	49.28333333N, 20.8666667E

Obec Orlov sa nachádza v severovýchodnej časti okresu Stará Ľubovňa, pričom je jednou zo 665 obcí PSK. Na základe spoločných hraníc, obec susedí s obcami Plaveč, Čirč, Legnava, Ľubotín, Starina a Údol.

Obrázok č. 1: Katastrálne územie obce Orlov (zdroj: Atlas krajiny SR, 2002)

Najvyššie položeným bodom v katastrálnom území obce je Kurčínska Magura s výškou 894 m. n. m.. Najnižšie položeným bodom v katastrálnom území obce je sútok Smrečanského potoka a rieky Poprad, 460 m. n. m..

Významné osobnosti obce Orlov:

1. Michal Andrejkovič
 - kňaz a hudobný skladateľ pôsobiaci v rokoch 1896 až 1911.
2. Dezider Milly
 - maliar, grafik, pedagóg a národný umelec pôsobiaci v obci v rokoch 1993 až 1943.
3. Dita Gabajová
 - operná speváčka a učiteľka.

Čestné občianstvo obce Orlov:

- A. Lubomír Hužvík
 - publicista a autor kníh o rybárstve pôsobiaci v obci od roku 1963,
 - udelenie čestného občianstva získal za šírenie dobrého mena obce Orlov v zahraničí.

Symboly obce

Obrázok č. 2: Erb (vľavo) a vlajka (vpravo) obce Orlov (zdroj: Obec Orlov)

Erb obce zobrazuje bieleho orla v zelenom poli, ktorý je spracovaný podľa historickej pečate obce z roku 1787.

Historický vývoj obce

A. Obec Orlov

Na základe zakúpeného práva v rokoch 1330 – 1349 založili obec usadlíci so šoltýsom, ktorá patrila pod panstvo susednej obce Plaveč, rodine Bebekovcom s názvom Orlou.

Prvá písomná zmienka pochádza z roku 1349, kedy rieka Poprad zmenila svoj tok a tým porušila hranice Rikolfovho majetku medzi osadami Orlov, Plaveč a Čirč. Vzhľadom k tejto skutočnosti boli k vyšetrovaniu prizvaní ako svedkovia aj šoltýsi z Orlova, Plavča a Ľubotína. V obci bolo roku 1427 obývaných 26 sedliackych obydľí a dom šoltýsa, avšak po úbytku obyvateľstva koncom 15. a začiatkom 16. storočia sa počet sedliackych domácností zmenšil na pätinu v porovnaní s rokom 1427. Od roku 1505 patrila obec Horváthovcom – Palocsazovcom pod názvom Orló. V 70. a 80. rokoch 16. storočia sa v obci usadilo valašské obyvateľstvo rusínskeho pôvodu. Obyvatelia obce žili predovšetkým v drevených chalupách a pracovali väčšinou v lese a v poľnohospodárstve.

Mierny rozvoj obce bol zaznamenaný až po roku 1873, kedy bola sprevádzkovaná železnica z Prešova do Poľska, presnejšie 1. mája. Okolité lesy poskytovali dostatočné množstvo ihličnatého dreva a do značnej miery blízkosť železnice umožnila v roku 1934 príchod spoločnosti Tisza zo Žiliny, ktorá postavila v obci parnú pílu na spracovanie dreva a most cez rieku Poprad. V priebehu druhej svetovej vojny, v rokoch 1943 až 1944 bola v obci vytvorená partizánska skupina a Nemci ľudí zamestnávali prevažne kopianím zákopov. Obec Orlov bola oslobodená 23. januára 1945 Sovietskou armádou.

Po druhej svetovej vojne boli v obci sa začali budovať z pôvodných dreveníc murované domy a veľkým ukazovateľom rýchleho rozvoja obce bolo vzdelanie. V roku 1946 boli postavené budovy školy nazývané „baráky“, ktoré navštevovali deti zo susedných obcí – Čirč, Ruská Voľa nad Popradom, Obručné, Šarišské Jastrabie, Kyjov, Vislanky, Údola a Andrejovky. Na základe výstavby nových budov, kde sa deti začali vzdelávať sa stal Orlov centrom vzdelania pre celé okolie. Postupne začali s výstavbou škôl aj obce Šarišské Jastrabie a Plavnica, pričom nastal presun detí za vzdelávaním z Kyjova a Vislanky do Šarišského Jastrabia a deti z Údola sa presunuli do Plavnice. V súčasnosti navštevujú základnú školu deti z obce Čirč, Ruskej Voly, Obručného ako aj z miestnej časti obce Orlov, Andrejovky.

Dôležitým krokom k zvyšovaniu štandardu obyvateľov obce bola v roku 1956 vybudovaná elektrifikácia. Vzhľadom k tomuto kroku začali postupne do obce prichádzať výrobné spoločnosti. V roku 1959 bola v obci postavená budova súčasného obecného úradu, ktorého časťou bolo aj kino. Miestny rozhlas bol v obci vybudovaný v roku 1965 a o rok neskôr, 1966 aj verejné osvetlenie. Obec Orlov sa postupne stala najpriemyselnejšou obcou v okrese Stará Ľubovňa (okres Stará Ľubovňa bol zriadený v roku 1968).

V roku 2003 bola vybudovaná plynofikácia celej obce a miestnej časti Andrejovka, ďalej bol danom roku obyvateľov sprístupnený Dom nádeje a čistička odpadových vôd. V priebehu roku 2006 bol vybudovaný nový cintorín a o rok neskôr bola dokončená kanalizácia obce. Následne, o tri roky neskôr bola dokončená stavba farskej budovy a taktiež boli dokončené finálne práce na oprave telocvične a školskej budovy.

B. Miestna časť obce Orlov – Andrejovka

Prvá správa o jej existencii pochádza z roku 1366, v ktorom je evidovaná prvá listinná správa od Ľudovíta I. magistrovi Jakubovi o založení dvoch osád na zalesnené miesta. Listina uvádza Andrejovku v maďarskom názve – Andreasuagasa, z ktorého vyplýva vybudovanie obce osadníkmi so šoltýsom na základe zakúpeného práva. Názov obce vznikol od osobného mena Andrej, mena prvého šoltýsa.

Vznik obce sa datuje do prvej polovice 14. storočia, pričom sa šoltýstvo v obci udržalo aj do 16. storočí. V 14. až 16. storočí bola obec majetkovou súčasťou panstva Plaveč. Postupne v 70. až 80. rokoch 16. storočia sa v obci usadilo valašské obyvateľstvo, ktoré bolo prevažne rusínskeho pôvodu. Príchodom niekoľkých rodín z Plavča do obce zanikol rusínsky jazyk a hoci obyvatelia ostali naďalej gréckokatolíckeho náboženstva, ich materinským jazykom sa stala (aj v súčasnosti) plavečská šariščina.

Andrejovka, ako obec zanikla v polovici 19. storočia a stala sa tak osadou obce Orlov, ktorá je od nej východne vzdialená približne 2 km na južnom úpätí Kurčínskej Magury pri rieke Poprad. V začiatkoch 20. storočia bola vybudovaná budova školy, pričom v tomto období (rok 1970) bol zaznamenaný najväčší počet obyvateľov, konkrétne 208. Postupne sa počet obyvateľov každým rokom znižoval. V súčasnosti je osada plynofikovaná a napojená na obecný vodovod.

C. Osada Kurčín

V súčasnosti patrí osada k obci Orlov a je od nej vzdialená 4 km východne na úpätí Kurčínskej Magury pri rieke Poprad, ktorá tvorí štátnu hranicu s Poľskom. O vzniku osady neexistujú žiadne písomné doklady a pravdepodobnosť jej vzniku sa datuje začiatkom 19. storočia s rozvojom uhliarstva. V danom období boli lesy pod Kurčínskou Magurou neprístupné a jediným spôsobom, ako z nich niečo vyťažiť bolo práve pálenie uhlia. Najväčší rozvoj osady bol v 19. storočí kedy bol postavený železničný hámor, v ktorom sa kovalo železo a tavila železná ruda. Pre potreby hámra sa v lesoch vo väčšej miere páliło drevené uhlie a postupne z hámra zostal už iba základný kameň – podmurovka vysokej pece. V osade bola koncom 19. storočia postavená vodná píla na spracovanie dostupného jedľového dreva.

Prírodné pomery obce

Obec Orlov je situovaná vo východnej časti Ľubovnianskej vrchoviny, v údolí rieky Poprad a v nadmorskej výške okolo 495 m. n. m..

Flóra

Podľa fytogeografického členenia Slovenska (Futák, 1980) patrí obec do oblasti západokarpatskej flóry (Carpathicum occidentale), obvodu východobeskydskej flóry (Beschidicum orientale), okresu Sprišské vrchy a Východné Beskydy.

Podľa fytogeograficko – vegetačného členenia územia (Plesník, 2002) patrí územie obce do bukovej zóny, flyšovej oblasti Ľubovniansko – hromoveckého územia.

Podľa mapy potenciálnej prirodzenej vegetácie (Atlas krajiny SR, 2002) a podľa geobotanickej mapy Slovenska (Michalko a kolektív, 1986) sa tvoria podhorské bukové lesy, ako aj bukové a jedľovo – bukové lesy.

Podhorské bukové lesy zahŕňajú mezotrofné spoločenstvá s výraznou prevahou buka – buka lesného (*Fagus sylvatica*). Jeho prímiesou sú hrab obyčajný (*Carpinus betulus*), javor mliečny (*Acer platanoides*), brest horský (*Ulmus glabra*), lipa malolistá (*Tilia cordata*), smrek obyčajný (*Picea abies*), jedľa biela (*Abies alba*), javor horský (*Acer pseudoplatanus*) a z bylenných druhov je to ostrica chlpatá (*Carex pilosa*), kostrava horská (*Festuca drymeja*), lipkavec voňavý (*Galium odoratum*), ďalej sa tu vyskytujú hluchavník žltý (*Galeobdolon luteum*), veronika horská (*Veronica montana*), veternica hájna (*Anemone nemorosa*), vranovec štvorlistý (*Paris quadrifolia*), šalvia lepkavá (*Salvia glutinosa*), cesnačka lekárska (*Alliariapetiolata*), veternica iskernikovitá (*Anemone ranunculoides*), zvonček širokolistý (*Campanula trachelium*), chochlačka dutá (*Corydalis cava*), blyskáč jarný (*Ficaria verna*), krivec žltý (*Gagea lutea*), lipkavec obyčajný (*Galium aparine*), zádušník brečtanovitý (*Glechoma hederacea*) a iné.

Z krovinových druhov možno uviesť bazu čiernu (*Sambucus nigra*), svíb krvavý (*Swida sanguinea*), vtáci zob (*Ligustrum vulgare*), hloh jednozemenný (*Crataegus monogyna*), zemolez obyčajný (*Lonicera xylosteum*) krušina jelšová (*Frangula alnus*) a iné.

V prilahlých územiach rieky Poprad sú rôzne druhy najmä krovitých porastov vrba biela (*Salix alba*), vrba krehká (*Salix fragilis*), vrba rakyta (*Salix caprea*), vrba purpurová (*Salix purpurea*), vrba košíkarska (*Salix viminalis*), vrba popolavá (*Salix cinerea*), vrba ušatá (*Salix aurita*), vrba päťtyčinková (*Salix pentandra*). Ďalej sa vyskytujú javor poľný (*Acer campestre*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), jaseň úzkolistý (*Fraxinus angustifolia*), čremcha obyčajná (*Padus avium*), brest hrabolitý (*Ulmus minor*), topoľ biely (*Populus alba*), topoľ čierny (*Populus nigra*), topoľ osika (*Populus tremula*), jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*), kalina obyčajná (*Viburnum opulus*), čremcha obyčajná (*Padus avium*), bršlen európsky (*Euonymus europaeus*) a iné.

Z bylenných druhov sa vyskytujú najmä ruderalne a invázne druhy pŕhl'ava dvojdoma (*Urtica dioica*), vratič obyčajný (*Tanacetum vulgare*), palina obyčajná (*Artemisia vulgaris*), zlatobyľ kanadská (*Solidago canadensis*), chren dedinský (*Armoracia rusticana*), netýkavka malokvetá (*Impatiens parviflora*), ježatec laločnatý (*Echinocystis lobata*), záružlie močiarné (*Caltha palustris*), ostrica štíhla (*Carex acuta*), praslička močiarna (*Equisetum palustre*), túžobník brestový (*Filipendula ulmaria*), čerkač obyčajný (*Lysimachia vulgaris*), lipnica močiarna (*Poa palustris*), ostružina ožinová (*Rubus caesius*) a iné.

Fauna

Podľa zoogeografického členenia územia (Mazúr, Lukniš, 1980) spadá územie obce do provincie Karpaty, oblasti Západné Karpaty, vonkajšieho obvodu, beskydského okrsku a východného podokrsku. V oblasti Ľubovnianskej vrchoviny a Čergova sa zachovala v prírode voľne žijúca pôvodná fauna.

Zo suchozemských druhov voľne žijúcej zveri sú to medveď hnedý (*Ursus arctos*), jeleň lesný (*Cervus elaphus*), srnec hôrny (*Capreolus capreolus*), sviňa divá (*Sus scrofa*), vlk dravý (*Canis lupus*), rys ostrovid (*Lynx lynx*), liška obyčajná (*Vulpes vulpes*), mačka divá (*Felis silvestris*), jazvec lesný (*Meles meles*), zajac poľný (*Lepus europaeus*), kuna lesná (*Martes martes*), veвериčka obyčajná (*Sciurus vulgaris*) plch lesný (*Dryomys nitedula*) a bobor vodný (*Castor fiber*).

Z druhov viazaných na vodné biotopy rieky Poprad ide najmä o obojživelníky, ako skokan hnedý (*Rana temporaria*), skokan zelený (*Rana esculenta*) a ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*).

Z vtákov sa tu vyskytujú kačica divá (*Anas platyrhynchos*), bocian biely (*Ciconia ciconia*), bocian čierny (*Ciconia nigra*), vodnár potočný (*Cinclus cinclus*) a volavka popolavá (*Ardea cinerea*). Na ľudské obydľia sú viazané lastovička obyčajná (*Hirundo rustica*), vrabec domový (*Passer domesticus*), sýkorka belasá (*Parus major*) a na poliach a v širšom okolí sa vyskytuje škovránok poľný (*Alauda arvensis*), vrany, kavky, sojka a drobné spevavce.

Z dravcov ide najmä o výskyt jastraba veľkého (*Accipiter gentilis*), jastraba krahulca (*Accipiter nisus*), tetraova hoľniaka (*Tetrao tetrix*) a orla krikľavého (*Aquila pomarina*) a ďalších druhov vtákov.

V povodí rieky Poprad, jej prítokoch a prilahlých jazerách žijú raky a niekoľko druhov rýb, ako je lipeň tymiánový (*Thymallus thymallus*), pstruh potočný (*Salmo trutta*), pstruh dúhový (*Oncorhynchus mykiss*), mrena severná (*Barbus barbus*), jalec hlavatý (*Leuciscus cephalus*), hlavátka podunajská (*Hucho hucho*), kapor obyčajný (*Cyprinus carpio*) iné druhy, ktoré žijú na území Slovenska (okrem sumca, jesetera a lososa). Chránené druhy zistené v rieke Poprad sú hlaváč pásoplutvý (*Cottus poecilopus*), čerebľa obyčajná (*Phoxinus phoxinus*) a vzácna mihul'a karpatská (*Eudontomyzon danfordi*).

Kvalita životného prostredia

Cieľom ochrany životného prostredia a zdravia obyvateľstva je nájsť taký vyrovnaný systém zosúladenia životného prostredia a ľudskej činnosti, ktorého cieľom by bol akceptovaný rozvoj antropogénnych aktivít, kvality životného prostredia a kvality života a zdravia.

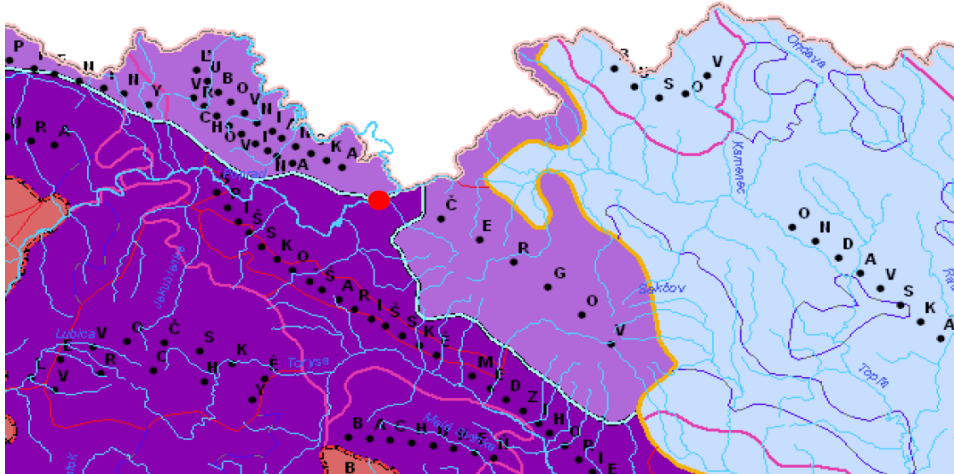
Geomorfologické pomery

Z hľadiska geomorfologického členenia sa okres Stará Ľubovňa radí do sústavy Alpsko – himalájskej. Geomorfologické zaradenie obce Orlov podľa geomorfologického členenia Slovenska je uvedené v tabuľke č. 3.

Tabuľka č. 3: Geomorfologické jednotky územia obce Orlov
(zdroj: Atlas krajiny SR, 2002, vlastné spracovanie)

Sústava	Alpsko – himalájská
Podsústava	Karpaty
Provincia	Západné Karpaty
Subprovincia	Vonkajšie Západné Karpaty
Oblasť	Podhôľno – magurská oblasť
Celok	Spišsko – šarišské medzihorie

Ľubovnianska vrchovina dosahuje maximálnu nadmorskú výšku na vrchole Eliášovky (1 023,4 m n. m.) v severozápadnej okrajovej časti pohoria na slovensko – poľskej hranici. Hlavný hrebeň vedie z Eliášovky cez Medvedelicu, sedlo Vábec, Široký vrch, Sulínske sedlo až na Sliboň. Vo východnej časti pohoria prechádza po hlavnom hrebeni štátna hranica v jednej línii Obručné – Nad dolinkou – Kamenný hrb – Pustá – Javor – Kurovské sedlo – Polianka Dzielec (Poľsko).

Obrázok č. 3: Mapa geomorfologických jednotiek širšieho územia (zdroj: Atlas krajiny SR, 2002)

Spišsko – šarišské medzihorie je erózne – tektonická depresia obklopená pohoriami a má pretiahnutý tvar v smere zo severozápadu na juhovýchod. Budujú ho prevažne paleogénne horniny vnútrokarpatského flyša a horniny bradlového pásma. Georeliéf prevažne stredohorského charakteru je pahorkatinový, s nízkymi plochými chrbtami a širokými úvalinovitými dolinami. Najnižšie časti Spišsko – šarišského medzihoria patria do teplej, vyššie položené do mierne teplej a najvyššie oblasti do chladnej klimatickej oblasti. Severozápadnú časť územia odvodňuje rieka Poprad a juhovýchodnú Torysa.

V Spišsko – šarišskom medzihorí sa nachádza veľa zaujímavých objektov, ako napríklad hrebeň Hromovca medzi Lipanmi a Starou Ľubovňou, alebo zaujímavé skalnaté formy bradiel v podhorí Čergova. Na juhozápade sa rozprestiera podcelok Stráže, ktorý je zaujímavý predovšetkým tým, že je sopečného pôvodu. V okolí Veľkého Šariša sú kužeľovité sopečné exoty. Nad andezitovom kopci nad obcou Veľký Šariš na jeho vrchole (570 m. n. m.) sa nachádza zrúcanina Šarišského hradu, ktorý patrí k najrozsiahlejším stredovekým hradom Slovenska.

Obrázok č. 4: Mapa geomorfologických jednotiek okresu Stará Ľubovňa (zdroj: Atlas krajiny SR, 2002)

Geologické pomery

Geologický podklad územia obce tvoria horniny kriedy a paleogénu vonkajších Karpát – vápnné ílovce, siltovce, pieskovce, sklzové telesa (malcovské a raciborské súvrstvie, priabón – oligocén. Územie obce, ako aj jej bezprostredné okolie je budované fluviálnymi sedimentmi kvartéru a horninami neogénu. Kvartérne uloženiny v dotknutom území sú reprezentované fluviálnymi sedimentmi – litofaciálne nečlenené nivné hliny, alebo piesčité až štrkovité hliny dolinných nív.

Pôdne pomery

Vývoj pôd závisí najmä od pôdotvorného substrátu, expozície svahu, jeho sklonu, klímy, vodného režimu a podobne. V súčasnosti je vývoj pôd ovplyvňovaný aj antropogénnymi zásahmi do pôdy. Všetky tieto činitele sú v krajinnom priestore veľmi premenlivé, je premenlivý aj charakter pôdy. Pôdny typ je základnou identifikačnou jednotkou morfo genetickej i agronomickej kategorizácie pôd. V nive rieky Poprad sa nachádzajú fluvizeme, na ostatnom území obce Orlov sa nachádzajú kambizeme.

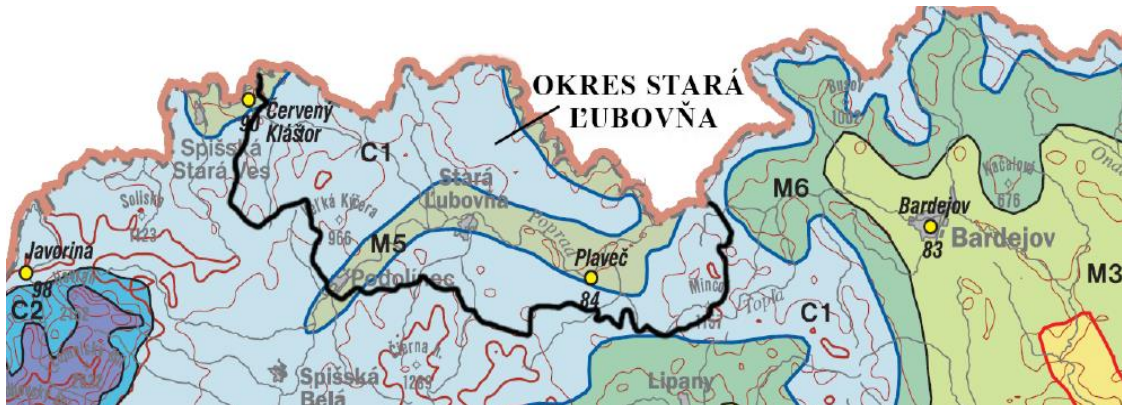
Obrázok č. 5: Mapa pôdnych typov okresu Stará Ľubovňa (zdroj: Atlas krajiny SR, 2002)

Svahovitosť pôd je dôležitým fyzikálnym parametrom, ktorý výrazným spôsobom ovplyvňuje kvalitu i spôsob využívania pôdy v danej lokalite. V prevažnej miere je väčšina pozemkov na území obce Orlov charakterizovaná ako mierny svah ($7 - 12^\circ$) a lokálne sa vyskytujú aj plochy so svahovitosťou $12 - 17^\circ$ (výrazný svah). Z hľadiska skeletovitosti patrí územie obce medzi pôdy stredne skeletovité (obsah skeletu v povrchovom horizonte $25 - 50\%$, v podpovrchovom horizonte $25 - 50\%$). V severnej časti územia obce a v nive rieky Poprad je možný výskyt pôdy silne skeletovité (obsah skeletu v povrchovom horizonte $25 - 50\%$, v podpovrchovom horizonte nad 50%). Najväčšie zastúpenie na území obce Orlov majú pôdy, ktoré patria do najnižšieho 9. stupňa kvality.

Klimatické pomery

Okres Stará Ľubovňa patrí do dvoch klimatických okrskov – C1 (mierne chladného) a M5 (mierne teplého, vlhkého s chladnou až studenou zimou, dolinový/kotlinový). Kataster obce Orlov patrí do klimatickej oblasti M5, kde teplotné pomery sú charakteristické miernym letom a pomerne dlhou zimou s priemernou januárovou teplotou okolo -5°C . Priemerná teplota najteplejšieho mesiaca roka – mesiac júl je $16,6^\circ\text{C}$. Pre obec je príznačných približne 40 letných

dní a chladnejších dní je približne 50 dní. Okrem kontinentality sa tu prejavuje aj vplyv okolitých pohorí. Vzhľadom na skutočnosť, že teplota na jeseň výrazne klesá, október je teplejší ako apríl, čo v konečnom dôsledku je prejavom dlhšieho trvania snehovej pokrývky. Pre lokalitu obce je typické vytváranie teplotných inverzií, keď je v doline chladnejšie ako na vyššie položených vrchoch. Inverzie sú nebezpečné najmä v Lubovnianskej kotline, predovšetkým v jarných mesiacoch, keď sú sprevádzané mrazmi. Priemerné údaje o klimatických pomeroch sú uvádzané z najbližšie stanice SMHÚ – Plaveč.

Obrázok č. 6: Klimatické oblasti okresu Stará Ľubovňa (zdroj: Atlas krajiny SR, 2002)

Ovzdušie

Na základe kvality hodnotenia ovzdušia sa na území obce Orlov nenachádza žiadny veľký zdroj znečistenia ovzdušia. Z hľadiska prípustnej úrovne kvality ovzdušia nepatrí obec medzi oblasti vyžadujúce osobitnú ochranu ovzdušia podľa všeobecne záväzných právnych predpisov.

Hydrologické pomery

Na základe údajov z Atlasu krajiny SR, 2002 patrí územie obce do hydrogeologického regiónu paleogén Spišskej Magury, Lubovnianskej vrchoviny a severozápadnej časti Spišsko-šarišského medzihoria a Pienin, pre ktorý je príznačný určujúci typ priepustnosti – puklinová.

Povrchové vody v katastrálnom území obce Orlov patria do povodia Dunajec a Poprad. Na základe vodných tokov je hydrologickou osou územia obce Orlov rieka Poprad, ktorá vzniká na území Vysokých Tatier v nadmorskej výške 1 965 m. n. m. sútokom Hincovho potoka, ktorý vyteká z Veľkého Hincovho plesa a potoka Krupá, ktorý vyteká z Popradského plesa. Sútok oboch potokov sa nachádza v Mengusovskej doline. Za pramenný tok rieky Poprad je považovaný Hincov potok. Rieka Poprad sa vlieva do Dunajca na území Poľska pri meste Nowy Sacz. Podzemné vody na území obce Orlov, na základe hydrogeologickej rajonizácie Slovenska patria do hydrogeologického rajónu, pre ktorý je určujúcim typom priepustnosti puklinová priepustnosť budovaná horninami paleogénu. Kolektorom podzemných vôd v záujmovom území sú kvartérne fluvialne náplavy poriečnej nivy rieky Poprad reprezentované pieskami, piesčitými štrkami až pieskami bez pokryvy.

Okres Stará Ľubovňa je pomerne bohatý na výskyt minerálnych prameňov, pričom najvýznamnejšia lokalita výskytu minerálnych vôd je v obci Vyšné Ružbachy. Na území obce Orlov sa pramene termálnych ani minerálnych vôd nevyskytujú. Obec Orlov nedisponuje na svojom území žiadnou chránenou vodohospodárskou oblasťou, avšak rieka Poprad je vodohospodársky významným tokom.

Chránené územia

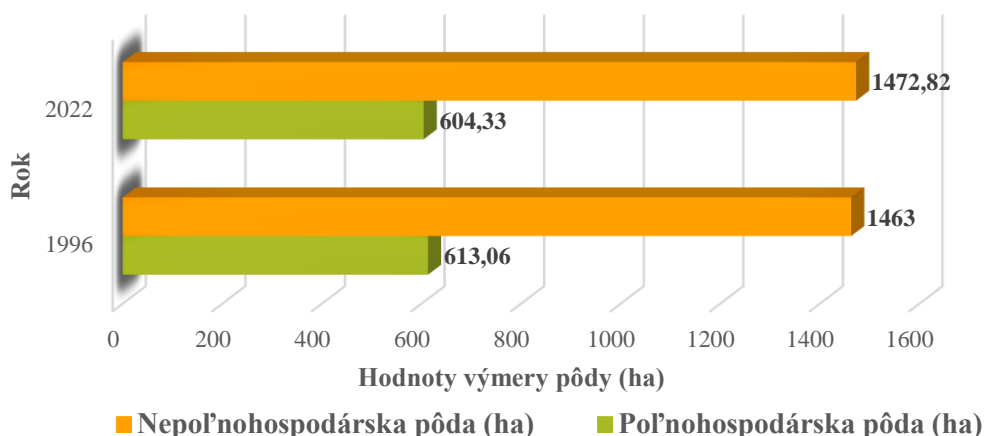
Na území obce Orlov sa vzhľadom na Európsku sústavu chránených území NATURA 2000 na nenachádzajú žiadne chránené vtáčie územia a územia chránené európskeho významu. Vzhľadom na národnú sústavu chránených území, okres Stará Ľubovňa zasahuje do veľkoplošného chráneného územia Pieninského národného parku (PIENAP).

Obec Orlov je situovaná v oblasti, kde sa nachádzajú mokrade regionálneho významu, konkrétne mokraď Andrejovka s výmerou 10 000 m². Ďalším prvkom ekologickej stability v kontexte územia obce sú Andrejovské štrkoviská, ktoré patria k jedným z regionálnych biocentier PSK. Najstabilnejším ekologickým prvkom je rieka Poprad so svojimi brehovými porastmi.

Krajinná štruktúra

Katastrálne územie obce Orlov má celkovú rozlohu 2 077,15 hektárov. V rámci pôdy v katastrálnom území obce má najvýznamnejšie zastúpenie nepoľnohospodárska pôda zaberajúca viac ako 71 % celkovej rozlohy katastra. Nepoľnohospodárska pôda je zastúpená 1253,2 hektármi lesnými pozemkami. Poľnohospodárska pôda sa rozprestiera na 604,33 hektároch, čo tvorí 29 % z celkovej rozlohy katastra. Najväčšiu časť poľnohospodárskej pôdy tvorí orná pôda s rozlohou 314,45 hektárov.

Na grafe č. 2 je možné vidieť, že v porovnaní s minulým obdobím sa celková výmera pôdy v katastri obce Orlov výrazne nezmenila.

Graf č. 2: Porovnanie celkovej výmery pôdy obce Orlov
(zdroj: Štatistický úrad SR, vlastné spracovanie)

Jednotlivé zastúpenie poľnohospodárskej a nepoľnohospodárskej pôdy je uvedené v tabuľke č. 4, z ktorej vyplýva, že v katastri obce sa nenachádzajú pozemky, ktorých využívanie je definované ako chmeľnice, vinice a ovocné sady.

Tabuľka č. 4: Výmera územia obce Orlov k 31.12.2022
(zdroj: Štatistický úrad SR, vlastné spracovanie)

Celková výmera územia v hektároch		2 077,15
Poľnohospodárska pôda	spolu	604,33
	Orná pôda	314,45
	Chmeľnica	0
	Vinica	0
	Záhrada	9,72
	Ovocný sad	0
	Trvalý trávnatý porast	280,16
Nepoľnohospodárska pôda	spolu	1472,82
	Lesný pozemok	1253,2
	Vodná plocha	67,77
	Zastavená plocha a nádvorie	61,25
	Ostatná plocha	90,6

V kontexte pojmu krajinná štruktúra sa rozumie horizontálne a vertikálne usporiadanie vlastností krajinných prvkov, ktoré sa pôsobením diferenciacných činiteľov špecificky kombinujú v určitom priestore, čím vytvárajú rôzny krajinnookologický potenciál pre využívanie.

Prvotná krajinná štruktúra predstavuje súbor prirodzených systémov, presnejšie jednotlivých prvkov krajinného systému, napr. horninového prostredia, geomorfológie, ovzdušia, vody, prvkov ochrany prírody a podobne. Druhotná štruktúra krajiny predstavuje súbor prirodzených, človekom čiastočne alebo úplne zmenených prirodzených systémov alebo novovytvorených umelých prvkov krajinného systému a ich vzájomných väzieb. V súčasnej krajinskej štruktúre vidieť, aký je aktuálny stav využitia zeme.

Na území obce a v jeho širšom okolí je možné vidieť nasledovné prvky súčasnej krajinskej štruktúry:

- poľnohospodárske plochy – bloky poľnohospodárskej pôdy (orná pôda, trvalé trávne porasty),
- vodné toky (rieka Poprad a jej prítoky),
- lesné pozemky (severne a severovýchodne od zastavaného územia obce Orlov),
- nelesná vegetácia – predstavuje ju líniová drevinová vegetácia pri vodných tokoch a cestných komunikáciách a sídelná vegetácia,
- sídelné útvary (obec Orlov a miestna časť Andrejovka) a
- prvky technickej infraštruktúry a dopravnej infraštruktúry (elektrické vedenie, cestné komunikácie, priemyselné areály a podobne).

Krajinná scenéria širšieho územia obce Orlov je daná prechodom z rovinného charakteru (niva rieky Poprad), cez pahorkatiny až do pohorí (Ľubovnianska vrchovina, Čergov, Levočské vrchy).

Za pozitívne nosné prvky scenérie na území obce možno považovať sprievodnú zeleň vodných tokov, vodné plochy, roztrúsenú i keď málo zastúpenú zeleň na poľnohospodárskych pozemkoch a sídelnú zeleň. Súvislé plochy lesných pozemkov sa nachádzajú severne a severovýchodne od obce. Fragmenty lesných porastov sa nachádzajú i juhovýchodne od obce za riekou Poprad.

Krajinný obraz každého územia je daný prírodnými, najmä reliéfovými pomermi a vytvorenými prvkami súčasnej krajinej štruktúry. Reliéf predstavuje limitu vo vizuálnom vnímaní krajiny, ktorá určuje, do akej miery je každá priestorová jednotka krajiny výhľadovým a súčasne videným priestorom. Prvky krajinej štruktúry určujú estetický potenciál daného priestoru, resp. bariérovo (pozitívne aj negatívne) tento priestor ovplyvňujú. Krajinný obraz vyjadruje vizuálne identifikované vlastnosti krajiny. Obraz krajiny okrem estetického hodnotenia krajiny odráža aj vnútorné vlastnosti krajiny – prírodnú, kultúrnu a historickú hodnotu.

Krajinný obraz severnej časti okolia obce Orlov severne a východne od obce je pomerne monotónny a pozostáva z väčších i menších blokov polí, obklopených zo severu a severovýchodu a severozápadu lesnými porastmi. Krajina dotknutej obce má nadpolovičné zastúpenie lesných pozemkov. Juhovýchodne od obce sa nachádza vodná plocha (Orlovské štrkovisko) a západne v miestnej časti Andrejovka ďalšia rozsiahlejšia vodná plocha (Andrejovské štrkovisko).

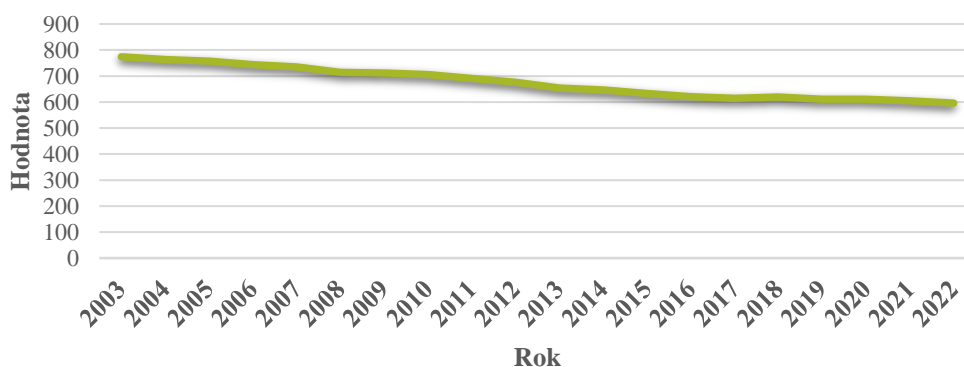
Obrázok č.7: Letecký pohľad na obec Orlov (zdroj: Obec Orlov)

Demografický vývoj obyvateľstva

Demografický vývoj patrí medzi základné ukazovatele vývoja obce. Dynamika pohybu a meniacej sa štruktúry populácie je odrazom pôsobenia vonkajších a vnútorných podmienok a ponúka podnety na rozvojové vízie, ako aj opatrenia do budúcnosti, a preto je potrebné venovať tejto oblasti adekvátnu pozornosť.

Počet obyvateľov

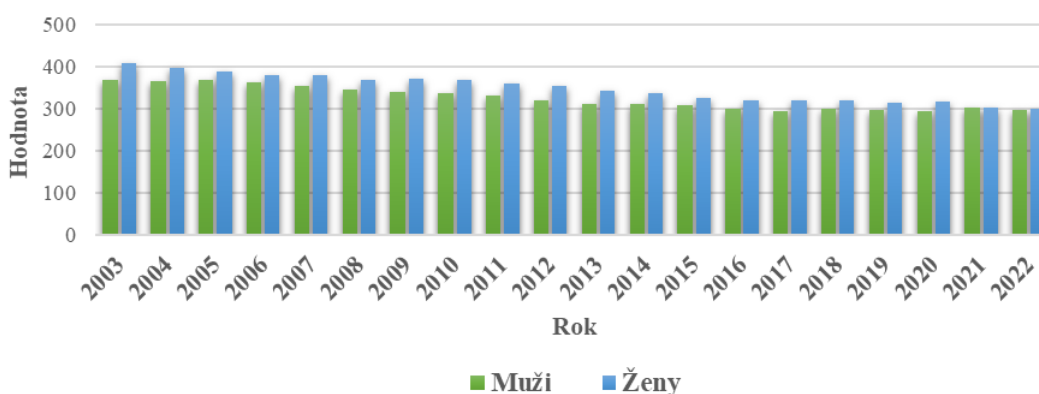
Celkový vývoj počtu obyvateľov poukazuje na výrazne negatívne vývojové tendencie v demografickej oblasti. Vývoj počtu obyvateľov v sledovanom období má klesajúci trend, vid' graf č. 3. V roku 2003 bol počet obyvateľov v obci 774, pričom v priebehu desiatich rokov klesol na 654 obyvateľov. Na základe údajov získaných zo Štatistického úradu SR je k 31.12.2022 evidovaných 596 obyvateľov, vid' tabuľka č. 5.

Graf č. 3: Vývoj počtu obyvateľov obce Orlov (zdroj: Štatistický úrad SR, vlastné spracovanie)

Pohlavná štruktúra obyvateľstva

Z pohľadu zastúpenia jednotlivých pohlaví na celkovom počte obyvateľov obce Orlov možno konštatovať, že v dlhodobom horizonte prevažuje počet žien v porovnaní s počtom mužov, vid' graf č. 4 a tabuľka č. 5.

Graf č. 4: Vývoj počtu obyvateľov na základe pohlavia v obci Orlov (zdroj: Štatistický úrad SR, vlastné spracovanie)

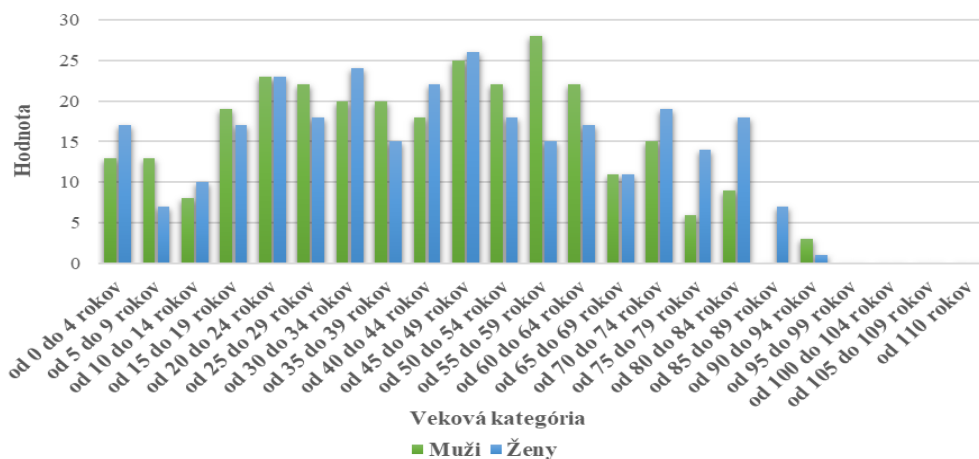
Tabuľka č. 5: Celkový prehľad počtu obyvateľov obce Orlov
(zdroj: Štatistický úrad SR, vlastné spracovanie)

Rok	Spolu	Muži	Ženy
2003	774	367	407
2004	763	365	398
2005	757	368	389
2006	744	364	380
2007	735	355	380
2008	714	345	369
2009	712	341	371
2010	706	338	368
2011	691	331	360
2012	676	321	355
2013	654	312	342
2014	646	310	336
2015	633	307	326
2016	621	301	320
2017	614	294	320
2018	619	300	319
2019	611	296	315
2020	611	295	316
2021	605	302	303
2022	596	297	299

Veková štruktúra obyvateľov obce

Podľa produktívnosti delíme obyvateľstvo na tri skupiny, medzi ktoré je možné zaradiť predproduktívne obyvateľstvo (obyvateľstvo vo veku od 0 do 14 rokov), produktívne obyvateľstvo (obyvateľstvo vo veku od 15 do 64 rokov) a poproduktívne obyvateľstvo (obyvateľstvo vo veku od 65 a viac rokov). Pozitívny vývoj dosahuje demografia obce v tom prípade, ak je podiel produktívneho obyvateľstva v porovnaní s predproduktívnym a poproduktívnym vyšší. Celkový skutkový stav vekovej štruktúry v obci Orlov za rok 2022 je zobrazený v grafe č. 5 a absolútne hodnoty sú uvedené v tabuľke č. 6.

Na základe skutkového stavu vekovej štruktúry v obci Orlov je možné zhodnotiť stav obyvateľstva podľa produktívnosti veku. Z údajov získaných zo Štatistického úradu SR je zrejmé, že kým v roku 2012 bol predproduktívny vek obyvateľstva v obci na úrovni 17,16 %, tak v priebehu desiatich rokov klesol na úroveň 11,41 %. Z uvedeného vyplýva, že pôrodnosť v obci je možné označiť za nepriaznivú pre jej budúci vývoj v kontexte demografického vývoja. Výrazný pokles/nárast nebol zaznamenaný pri zhodnotení poproduktívneho veku, kde v roku 2012 bol na úrovni 19,38 % a v roku 2022 sa jeho hodnota pohybuje na úrovni 19,13 %. Pozitívnou stránkou je nárast produktívneho veku obyvateľstva obce, kde je zaznamenaný výrazný nárast v roku 2022 (69,46 %) v porovnaní s rokom 2012 (63,46 %).

Graf č. 5: Veková štruktúra obyvateľstva obce Orlov k 31.12.2022
(zdroj: Štatistický úrad SR, vlastné spracovanie)

Tabuľka č. 6: Prehľad vekovej štruktúry obyvateľstva obce Orlov k 31.12.2022
(zdroj: Štatistický úrad SR, vlastné spracovanie)

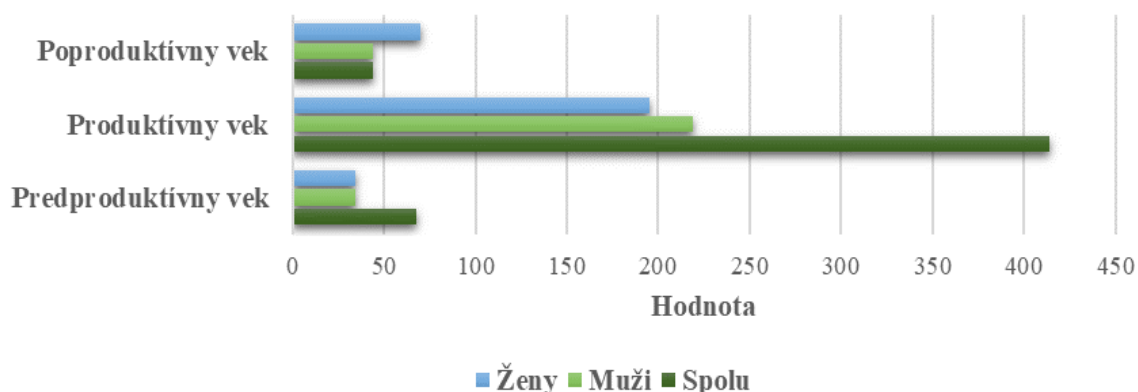
Veková kategória	Muži	Ženy
od 0 do 4 rokov	13	17
od 5 do 9 rokov	13	7
od 10 do 14 rokov	8	10
od 15 do 19 rokov	19	17
od 20 do 24 rokov	23	23
od 25 do 29 rokov	22	18
od 30 do 34 rokov	20	24
od 35 do 39 rokov	20	15
od 40 do 44 rokov	18	22
od 45 do 49 rokov	25	26
od 50 do 54 rokov	22	18
od 55 do 59 rokov	28	15
od 60 do 64 rokov	22	17
od 65 do 69 rokov	11	11
od 70 do 74 rokov	15	19
od 75 do 79 rokov	6	14
od 80 do 84 rokov	9	18
od 85 do 89 rokov	0	7
od 90 do 94 rokov	3	1
od 95 do 99 rokov	0	0
od 100 do 104 rokov	0	0
od 105 do 109 rokov	0	0
od 110 rokov	0	0

Na základe údajov zo Štatistického úradu SR je zrejmé, že obyvateľstvo v obci starne, pričom za ostatných 19 rokov sa priemerný vek obyvateľstva zvýšil z hodnoty 39,44 rokov na 43,22 rokov. Súčasná štruktúra obyvateľstva obce Orlov podľa vekových skupín je vyjadrená v grafe č. 6 a hodnoty zodpovedajúce grafickému vyjadreniu sú uvedené v tabuľke č. 7.

Tabuľka č. 7: Celkový prehľad vekovej štruktúry obyvateľstva v obci Orlov z hľadiska produktívnosti (zdroj: Štatistický úrad SR, vlastné spracovanie)

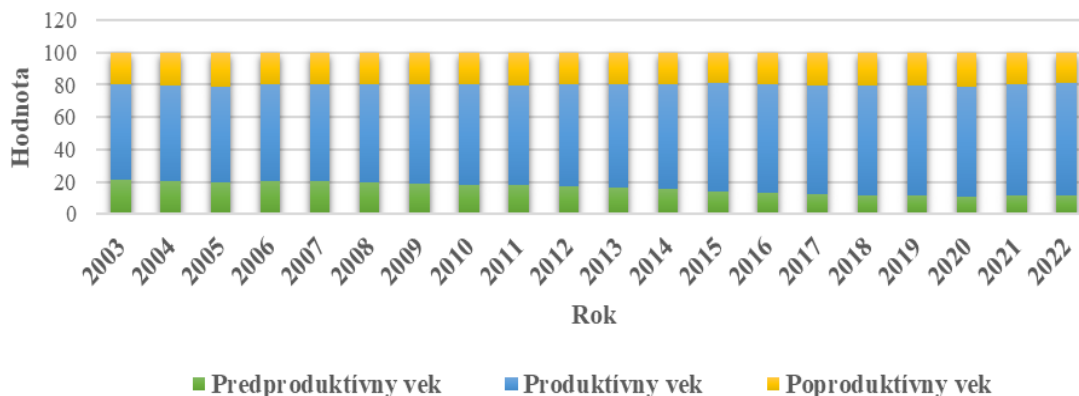
Rok	Predproduktívny vek	Produktívny vek	Poproduktívny vek
2003	21,19	58,79	20,03
2004	20,71	58,85	20,45
2005	19,95	58,92	21,14
2006	20,43	60,08	19,49
2007	20,14	59,86	20
2008	19,47	60,5	20,03
2009	18,54	61,94	19,52
2010	18,41	61,9	19,69
2011	18,23	61,51	20,26
2012	17,16	63,46	19,38
2013	16,06	64,37	19,57
2014	15,48	65,17	19,35
2015	14,38	66,67	18,96
2016	13,2	66,83	19,97
2017	12,38	67,1	20,52
2018	11,95	67,69	20,36
2019	11,78	67,59	20,62
2020	11,13	67,59	21,28
2021	11,57	68,93	19,5
2022	11,41	69,46	19,13

Z pohľadu pohlavnej štruktúry je v roku 2022 zaznamenané rovnaké zloženie mužov a žien v predproduktívnom veku. V produktívnom veku je evidovaných viac mužov ako žien a v rámci kategórie „poproduktívny“ majú naopak väčšie zastúpenie ženy.

Graf č. 6: Štruktúra obyvateľstva podľa vekových skupín v obci Orlov za rok 2022 (zdroj: Štatistický úrad SR, vlastné spracovanie)

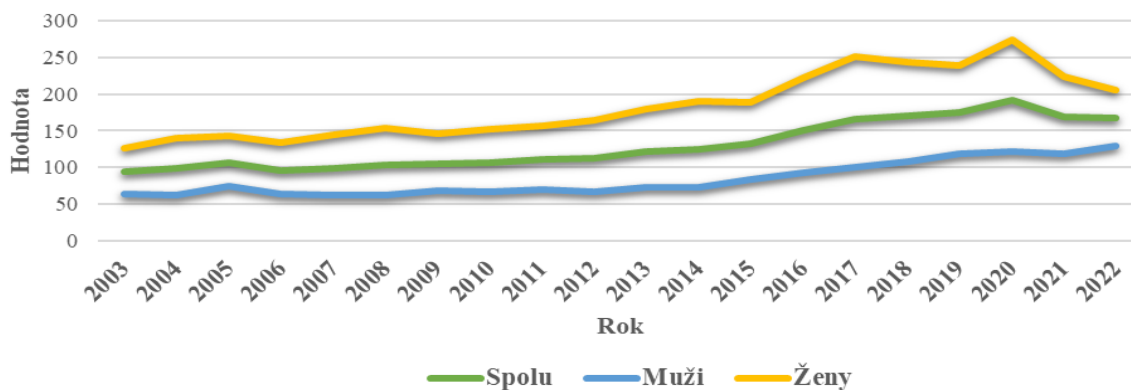
Graf č. 7 zobrazuje skutkový stav produktivity obyvateľstva v obci, kedy postupne dochádza k miernemu zvýšeniu počtu obyvateľov nachádzajúcich sa v produktívnom veku, pritom je však zaznamenaný mierny pokles v predproduktívnom veku, čo ovplyvňuje aj nižšia pôrodnosť. Obyvateľstvo v poproduktívnom veku ma kolísavý charakter. Hodnoty skutkového stavu vekovej štruktúry obyvateľstva na základe produktivity v obci Orlov v sledovanom období sú uvedené v tabuľke č. 6.

Graf č. . 7: Veková štruktúra obyvateľstva v obci Orlov podľa produktivity (vyjadrené v %) (zdroj: Štatistický úrad SR, vlastné spracovanie)

Index starnutia

Index starnutia v obci Orlov vyrátame ako podiel poproduktívneho obyvateľstva (65 rokov a viac) na predproduktívnom veku obyvateľstva (od 0 do 14 rokov) na sto detí. Ak sa index rovná 100, demografia v obci sa vyvíja rovnomerne. Ak je index väčší ako 100, počet obyvateľov v poproduktívnom veku je vyšší ako obyvateľov v predproduktívnom, tak populácia v obci starne. Ak je koeficient menší ako 100, resp. čo najnižší znamená to, že počet obyvateľov v poproduktívnom veku je nižší ako predproduktívnom, a teda populácia obce mladne. Hodnoty ukazovateľa indexu starnutia majú v sledovanom období mierne stúpajúci charakter. Najvyššia hodnota ukazovateľa bola evidovaná v roku 2020, ale vzápätí v rokoch 2021 a 2022 mierne klesla. Faktom je, že mierny pokles je síce priaznivý pre vývoj obce, ale v ostatných rokoch dochádzalo k starnutiu obyvateľstva, čo je znázornené v grafe č. 8.

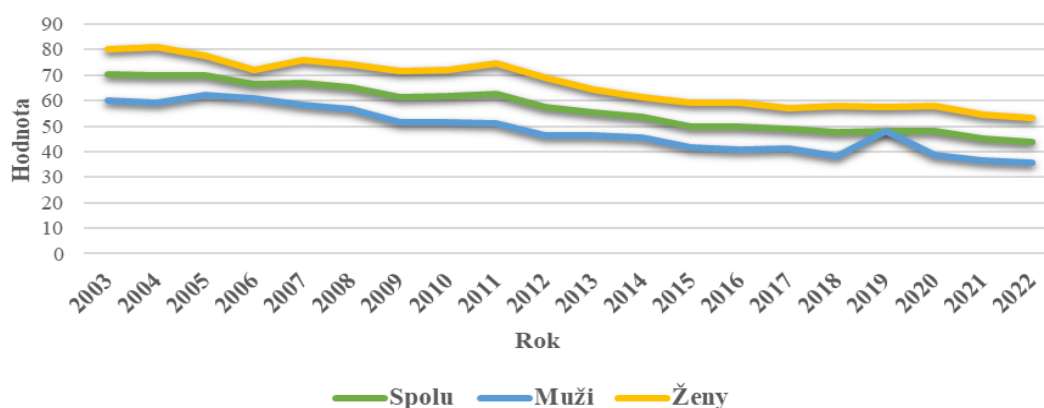

Graf č. . 8: Vývoj indexu starnutia v obci Orlov (zdroj: Štatistický úrad SR, vlastné spracovanie)

Index ekonomického zaťaženia

Ekonomický pohľad na starnutie obyvateľov obce Orlov zachytáva index ekonomického zaťaženia na grafe č. 9, ktorý zobrazuje podiel počtu obyvateľov v predproduktívnom veku (od 0 do 14 rokov) a obyvateľov v poproduktívnom veku (65 rokov a viac) pripadajúcich na sto obyvateľov v produktívnom veku (od 15 do 64 rokov).

V roku 2003, keď hodnota indexu ekonomického zaťaženia dosiahla najvyššiu hodnotu je následne zaznamenaný každoročný mierny pokles. V konečnom dôsledku je možné konštatovať, že v obci dochádza k zníženiu zaťaženia populácie v produktívnom veku obyvateľstva.

Graf č. 9: Vývoj indexu ekonomického zaťaženia v obci Orlov
(zdroj: Štatistický úrad SR, vlastné spracovanie)

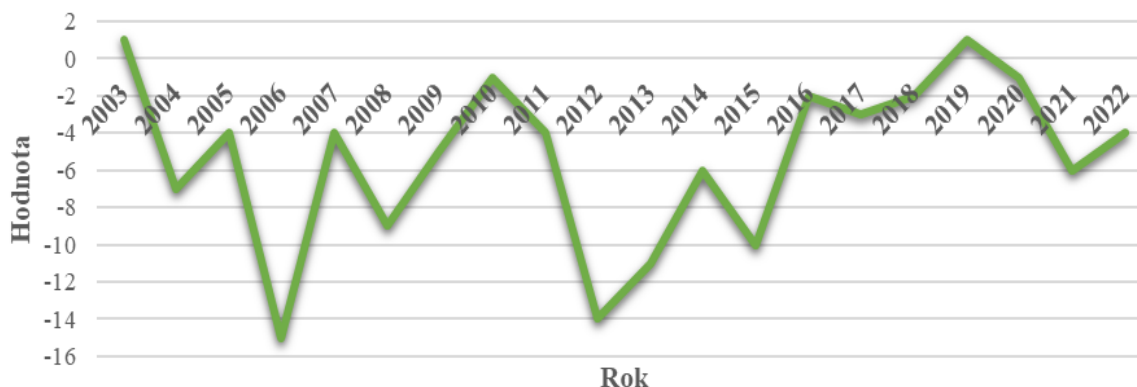
Prirodzený pohyb obyvateľstva

Prirodzený prírastok vyjadruje rozdiel medzi počtom živonarodených a zomrelých. Z demografie obce vyplýva negatívny vývoj, čo znamená že v obci zomrie viac obyvateľov v porovnaní s narodenými deťmi.

Na základe hodnôt indikátora prirodzeného prírastku obyvateľstva v sledovanom období, ktorý je uvedený v tabuľke č. 8 je možný výskyt kladných hodnôt iba v jednom roku. Najväčší záporný rozdiel medzi počtom narodených a zomrelých evidovala obec v rokoch 2006 a 2012 kedy počet úmrtí výrazne prevýšil počet pôrodov, pričom podobná situácia sa zopakovala aj v rokoch 2013 a 2015.

Grafické vyjadrenie vývoja prirodzeného prírastku obyvateľstva obce je zobrazené v grafe č. 10, v ktorom je možné vidieť, že počet úmrtí má kolísavý charakter a prevažuje nad hodnotou pôrodov.

Okrem číselného vývoja prirodzeného prírastku obyvateľstva je v tabuľke č. 8 uvedená aj komparácia grafického vyjadrenia počtu živonarodených a zomrelých v sledovanom období.

Graf č. 10: Vývoj prirodzeného prírastku obyvateľstva v obci Orlov
(zdroj: Štatistický úrad SR, vlastné spracovanie)

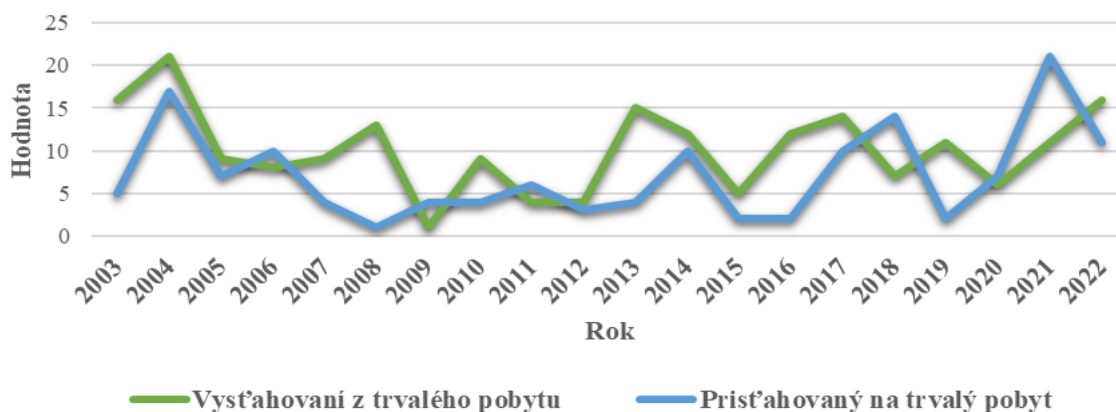
V rámci ukazovateľa prirodzeného prírastku, ktorý sa v sledovanom období pohybuje výrazne pod nulou má negatívny dopad na celkový demografický vývoj obce. Vzhľadom na uvedenú skutočnosť je potrebné do budúcnosti zvážiť opatrenia, ktorých cieľom je podpora zvyšovania pôrodnosti, aby sa zamedzilo starnutiu obyvateľstva v obci.

Tabuľka č. 8: Celkový prehľad prirodzeného pohybu obyvateľstva v obci Orlov
(zdroj: Štatistický úrad SR, vlastné spracovanie)

Rok	Narodení	Mŕtvonarodení	Živonarodení	Zomretí	Prirodzený prírastok obyvateľstva
2003	9	0	9	8	1
2004	5	0	5	12	-7
2005	7	0	7	11	-4
2006	9	0	9	24	-15
2007	7	0	7	11	-4
2008	3	0	3	12	-9
2009	5	0	5	10	-5
2010	8	0	8	9	-1
2011	5	0	5	9	-4
2012	3	0	3	17	-14
2013	2	0	2	13	-11
2014	3	0	3	9	-6
2015	2	0	2	12	-10
2016	8	0	8	10	-2
2017	5	0	5	8	-3
2018	5	0	5	7	-2
2019	7	0	7	6	1
2020	6	0	6	7	-1
2021	6	0	6	12	-6
2022	8	2	6	10	-4

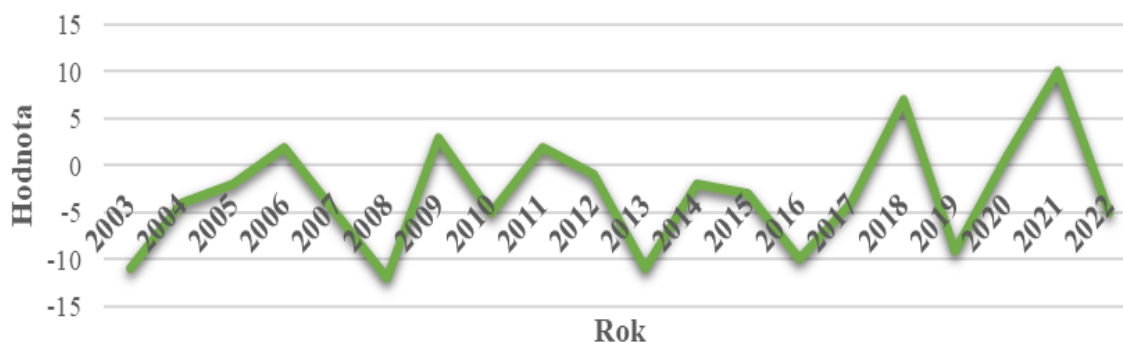
Migračný pohyb obyvateľstva

Ak hovoríme o migrácii, tak je možné ju definovať ako premiestňovanie alebo presídlenie spojené so zmenou bydliska. Ide o zmenu miesta trvalého pobytu za hranice danej územnej jednotky. Pre demografiu obce je pozitívnym znakom, keď ukazovateľ migrácie dosahuje kladné hodnoty. V prípade obce Orlov je emigrácia a imigrácia z/do obce v sledovanom období negatívneho charakteru, vid' graf č. 11. Výnimkou sú roky 2006, 2009, 2011, 2018, 2020 a 2021, kedy počet prisťahovaných do obce prevýšil počet vystáňovaných obyvateľov z obce.

Graf č. 11: Vývoj pohybu obyvateľstva obce Orlov (zdroj: Štatistický úrad SR, vlastné spracovanie)

Vývoj migračného salda v sledovanom období je zaznamenaný v grafe č. 12. Najpozitívnejšiu hodnotu migračného salda obec eviduje v roku 2021, ktoré je na úrovni hodnoty 10.

Graf č. 12: Vývoj migračného salda obce Orlov (zdroj: Štatistický úrad SR, vlastné spracovanie)

Celkový prehľad pohybu obyvateľstva obce v sledovanom období je uvedený v tabuľke č. 9, kde je možné vidieť, že hodnoty migračného salda sú prevažne záporné, čo sa priamo odráža na celkovom počte obyvateľov.

Tabuľka č. 9: Celkový prehľad pohybu obyvateľstva v obci Orlov
(zdroj: Štatistický úrad SR, vlastné spracovanie)

Rok	Vyst'ahovaní z trvalého pobytu	Prist'ahovaný na trvalý pobyt	Migračné saldo	Prirodzený prírastok obyvateľstva	Celkový prírastok obyvateľstva
2003	16	5	-11	1	-10
2004	21	17	-4	-7	-11
2005	9	7	-2	-4	-6
2006	8	10	2	-15	-13
2007	9	4	-5	-4	-9
2008	13	1	-12	-9	-21
2009	1	4	3	-5	-2
2010	9	4	-5	-1	-6
2011	4	6	2	-4	-2
2012	4	3	-1	-14	-15
2013	15	4	-11	-11	-22
2014	12	10	-2	-6	-8
2015	5	2	-3	-10	-13
2016	12	2	-10	-2	-12
2017	14	10	-4	-3	-7
2018	7	14	7	-2	5
2019	11	2	-9	1	-8
2020	6	7	1	-1	0
2021	11	21	10	-6	4
2022	16	11	-5	-4	-9

Celkový pohyb obyvateľstva

Celkový prírastok obyvateľstva sa vypočíta ako súčet prirodzeného prírastku obyvateľstva obce a migračného salda. Opäť platí, že pozitívny vývoj vykazuje demografia obce, ak tento ukazovateľ dosahuje kladné hodnoty. V prípade hodnôt ukazovateľa celkového prírastku obce Orlov dosahuje záporné hodnoty, okrem roku 2021, pričom je možné konštatovať, že v obci prevláda nepriaznivý demografický vývoj.

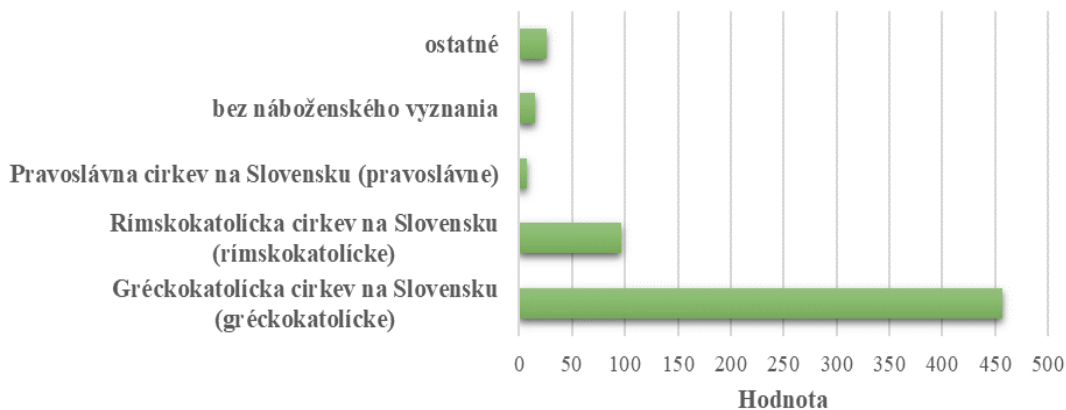
V danom kontexte zaznamenaných údajov je negatívny demografický vývoj markantný, vid' graf č. 13 a hodnoty uvedené v tabuľke č. 8. Výrazne negatívne vplýva na demografický vývoj aj prevaha počtu vyst'ahovaných občanov nad počtom prist'ahovaných obyvateľov do obce. V dlhodobom horizonte je potrebné zvažovať podporu mladých rodín, bývania v obci a prilákania nových obyvateľov do obce, čo môže pozitívne prispieť k zlepšeniu stavu tejto oblasti.

Graf č. 13: Vývoj celkového prírastku obyvateľstva v obci Orlov
(zdroj: Štatistický úrad SR, vlastné spracovanie)

Štruktúra obyvateľstva podľa vierovyznania

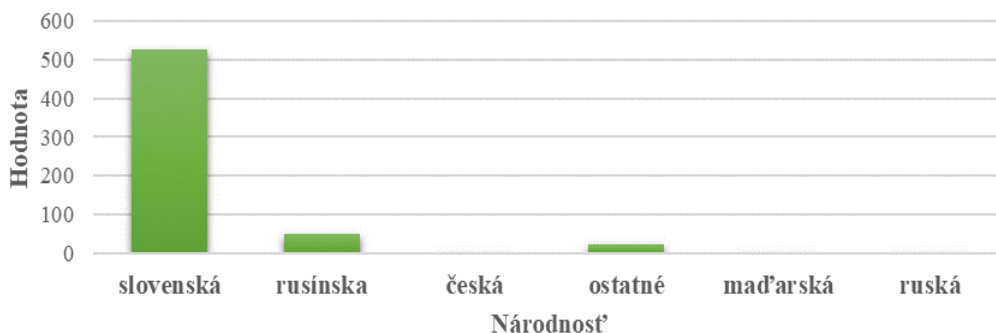
Na základe výsledkov sčítania obyvateľov a bytov v roku 2021 má v obci Orlov najväčšie zastúpenie gréckokatolícka cirkev, ku ktorej sa hlási 76,04 % obyvateľov. V poradí ďalšie zastúpenie má rímskokatolícka cirkev, presne 15,97 %. Bez akéhokoľvek vyznania sa v obci nachádzajú 3 % obyvateľov. Obyvatelia obce sa taktiež hlásia aj k pravoslávnej cirkvi, konkrétne 1,16 %. K ostatnému náboženstvu sa hlási 4,33 % obyvateľov, avšak 3,66 % neuviedlo konkrétnu príslušnosť k náboženstvu. Rovnaké zastúpenie bolo zaznamenané v týchto náboženstvách – 0,17 %, konkrétne Kresťanské zbory, Pohanstvo a prírodné duchovno, Ad hoc hnutia a iné neuvedené náboženstvo.

Graf č. 14: Celkový prehľad obyvateľstva na základe vierovyznania v obci Orlov
(zdroj: Sčítanie obyvateľov a bytov v roku 2021, vlastné spracovanie)

Štruktúra obyvateľstva podľa národnosti

Posledné sčítanie obyvateľov, ktoré sa uskutočnilo v roku 2021 v obci Orlov sa k slovenskej národnosti hlási 87,52 % obyvateľov. V obci sa nachádzajú aj obyvatelia rusínskej národnosti, presne 8,32 % obyvateľov. Rovnaké zastúpenie 0,17 % bolo deklarované pri ruskej, maďarskej a českej národnosti. Zvyšných 3,66 % obyvateľov obce neuviedlo svoju národnosť.

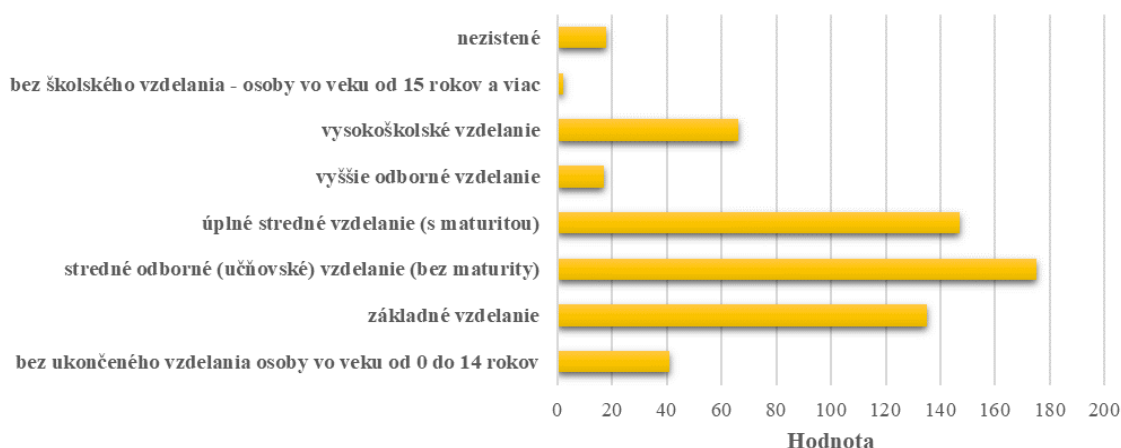

Graf č. 15: Celkový prehľad obyvateľstva na základe národnosti v obci Orlov
(zdroj: Sčítanie obyvateľov a bytov v roku 2021, vlastné spracovanie)

Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania

Najväčšiu skupinu obyvateľov obce Orlov, podľa výsledkov sčítania obyvateľov a bytov v roku 2021, v členení podľa najvyššieho dosiahnutého stupňa vzdelania tvorí skupina obyvateľov s dosiahnutým stredným odborným (učňovské) vzdelanie (bez maturity), čo predstavuje 29,12 %. Druhou najzastúpenejšou skupinou je skupina s dosiahnutým úplným stredným vzdelaním (s maturitou), čo v percentuálnom vyjadrení predstavuje 24 %.

Obyvateľov s dosiahnutým základným vzdelaním je v obci 22,46 %. V obci žije 10,98 % vysokoškolsky vzdelaných obyvateľov. Vzdelanostná štruktúra obyvateľov obce Orlov je uvedená v grafe č. 16 a je nasledovná: podiel osôb bez ukončeného vzdelania vo veku od 0 do 14 rokov (6,82 %), osoby s vyšším odborným vzdelaním (2,83 %), osoby bez školského vzdelania – osoby vo veku od 15 rokov a viac (0,33 %) a 3 % obyvateľov neuviedlo svoje vzdelanie.

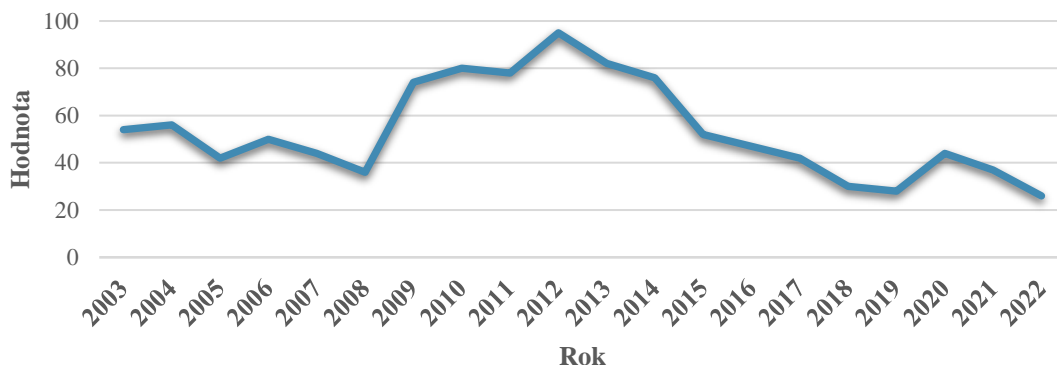
Graf č. 16: Vzdelanostná štruktúra obyvateľov v obci Orlov
(zdroj: Sčítanie obyvateľov a bytov v roku 2021, vlastné spracovanie)

Nezamestnanosť

Nezamestnanosť je sociálno – ekonomický jav spojený s existenciou trhu práce, ktorý predstavuje vážny ekonomický problém. Tento problém reprezentuje stratenú potenciálnu hodnotu celej ekonomiky, avšak je dôležité upozorniť, že je aj výrazným sociálnym indikátorom.

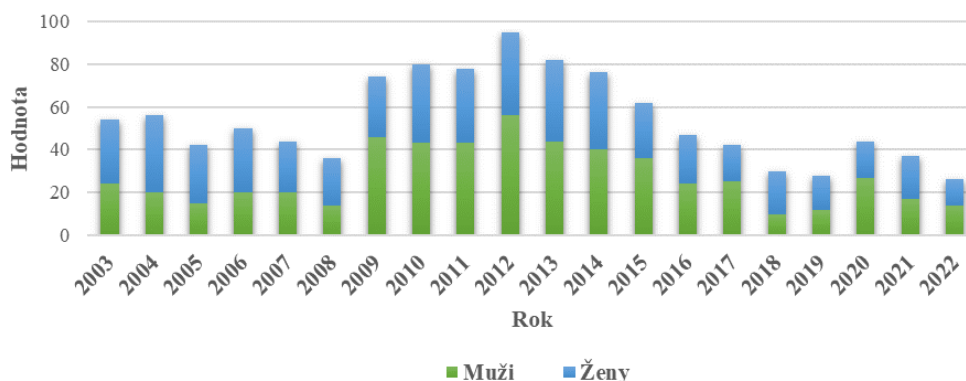
Vo všeobecnosti je možné uviesť, že nezamestnanosť má silný vplyv na život samotných nezamestnaných. Strata zamestnania prináša pre jednotlivca aj rôzne negatívne dôsledky, ktoré sa netýkajú len poklesu životnej úrovne spojenej s poklesom príjmu, ale aj výrazných zmien v každodennom živote, spoločenských vzťahoch a hodnotách v sociálnych inštitúciách. Nezamestnaní nemajú veľa priestoru pre prijímanie zásadných rozhodnutí o svojom živote a zároveň majú menšiu šancu rozvíjať svoje zručnosti. S výskytom nezamestnanosti, najmä dlhodobej, hrozí pre jednotlivca riziko asociálneho správania, spôsobeného nadbytkom času, nedostatkom povinností a v neposlednom rade aj vylúčením zo spoločnosti. Medzi najcitlivejšie a najzávažnejšie dôsledky nezamestnanosti patrí výskyt chudoby.

Štatistický úrad SR uvádza údaje, v zmysle ktorých je zrejmé, že počet nezamestnaných v obci Orlov má kolísavý charakter. Vývoj počtu nezamestnaných v obci od roku 2003 dokumentuje nasledujúci graf č. 17.

Graf č. 17: Vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie v obci Orlov k 31.12.2022
(zdroj: Štatistický úrad SR, vlastné spracovanie)

V obci Orlov bolo najviac evidovaných uchádzačov o zamestnanie koncom roka 2012 (95 uchádzačov). Paradoxne najnižší počet uchádzačov bol zaznamenaný koncom minulého roka, keď bolo nezamestnaných 26 obyvateľov, avšak v roku 2020 bol ich počet 44 a rok neskôr sa znížil na hodnotu 37. Z dlhodobého hľadiska je štruktúra nezamestnaných podľa pohlavia vyrovnaná, čo je viditeľné v grafe č. 18. Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie patrí medzi najvýznamnejšie parciálne indikátory, poukazujúce na „zdravie“ ekonomickej a sociálnej sféry v danom regióne. S nepriaznivou štruktúrou uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie sa spájajú výrazné problémy ekonomického a sociálneho charakteru. Z hľadiska štruktúry uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie sa sleduje predovšetkým podiel dlhodobo nezamestnaných osôb na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie, keďže dlhodobá nezamestnanosť patrí medzi výrazné negatívne ukazovatele socioekonomického rozvoja daného regiónu.

Graf č. 18: Prehľad počtu uchádzačov o zamestnanie podľa pohlavia v obci Orlov k 31.12.2022
(zdroj: Štatistický úrad SR, vlastné spracovanie)

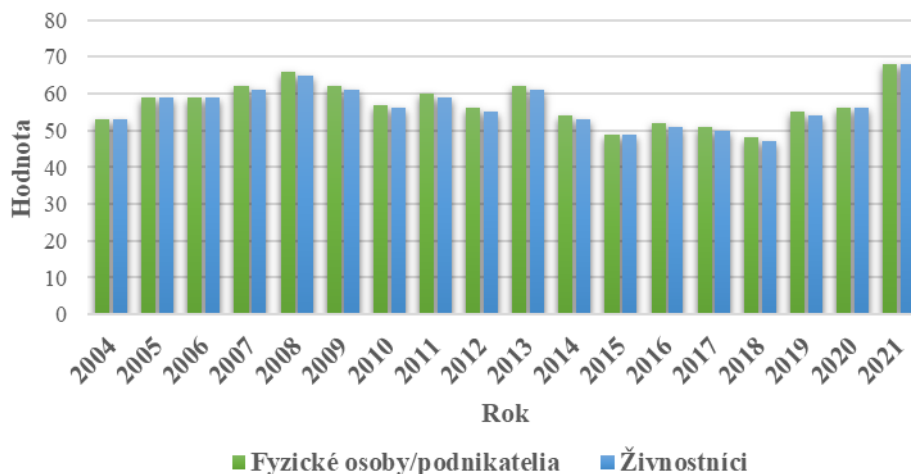
Zamestnanosť

Ukazovateľ „odvetvie ekonomickej činnosti“ predstavuje druh výroby alebo činnosti podniku alebo iného subjektu, ktorú obyvateľ aktuálne alebo v poslednom pracovnoprávnom vzťahu vykonával. Vzťahuje sa na obyvateľov starších ako 16 rokov, ktorí už niekedy pracovali. Podľa sčítania obyvateľov a bytov v roku 2021 najväčšiu časť z 266 ekonomicky aktívnych obyvateľov obce Orlov v priemyselnej výrobe predstavovali v tom čase pracujúci v odvetví stavebného priemyslu (19,17 %). V poradí druhé a tretie najvýznamnejšie odvetvie v Orlove predstavovali odvetvie priemyselnej výroby (18,05 %) a odvetvie vzdelávania (9,02 %). V tabuľke č. 9 je uvedené nasledovné poradie podielu pracovníkov v pracujúcich v priemyselnej výrobe v obci Orlov.

Tabuľka č. 9: Prehľad počtu obyvateľov podľa odvetvia ekonomickej činnosti v obci Orlov k 1.1.2021
(zdroj: Sčítanie obyvateľov a bytov v roku 2021, vlastné spracovanie)

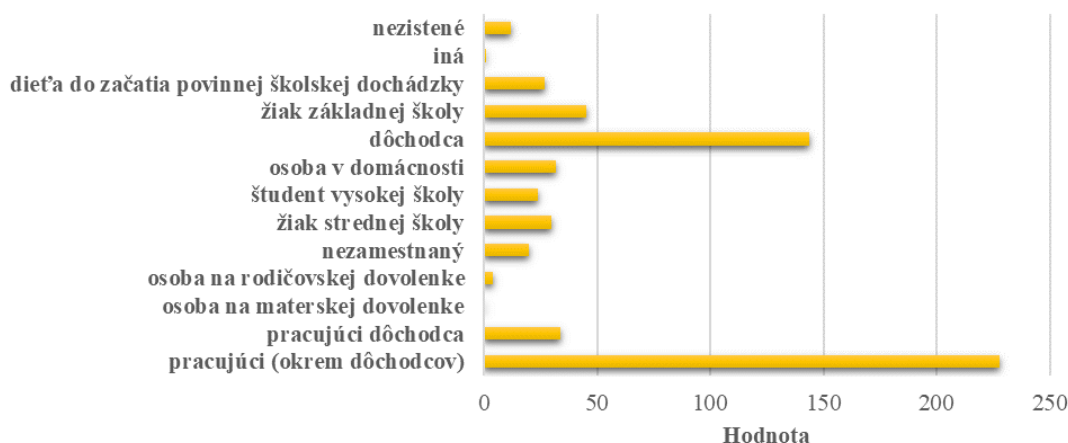
Podiel evidovaných pracovníkov v priemyselnej výrobe v obci Orlov (vyjadrené v %)	
poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	0,75%
dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	0,38%
veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel a motocyklov	7,52%
doprava a skladovanie	6,39%
ubytovanie a stravovacie služby	1,88%
informácie a komunikácie	1,50%
finančné a poisťovacie činnosti	0,75%
činnosti v oblasti nehnuteľnosti	0,38%
odborné, vedecké a technické činnosti	1,50%
administratívne a podporné služby	0,75%
verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie	8,27%
zdravotníctvo a sociálna pomoc	5,26%
ostatné činnosti	1,13%
nezistené	17,29%

Z hľadiska počtu podnikateľov a živnostníkov je zaznamenaný za posledných sedem rokov kolísavý charakter, čo je viditeľné v grafe č. 19. Hodnoty vývoja štruktúry počtu fyzických osôb a živnostníkov zväčša korelujú. Ohľadne právnických osôb, ich počet počas posledných desiatich rokov vzrástol, ale v roku 2021 je zaznamenaný ich pokles.

Graf č. 19: Vývoj štruktúry počtu fyzických osôb a živnostníkov obci Orlov k 31.12.2021
(zdroj: Štatistický úrad SR, vlastné spracovanie)

Na základe údajov zo Štatistického úradu SR tvoria pomerne veľkú časť podnikov a neziskových inštitúcií v obci Orlov právnické osoby ziskového charakteru. Z údajov vyplývajúcich zo sčítania obyvateľov a bytov v roku 2021 majú najväčšie zastúpenie v celkovej štruktúre obyvateľstva podľa súčasnej ekonomickej aktivity pracujúci obyvatelia (okrem dôchodcov), presnejšie 37,94 %. Zároveň druhé zastúpenie majú dôchodcovia, celkovo 23,96 % obyvateľov, avšak pracujúcich dôchodcov je v obci zaznamenaných 5,66 %. Údaje korelujú aj v percentuálnom zastúpení žiakov základnej školy (7,49 %), žiakov strednej školy (4,99 %) a študentov vysokej školy (3,99 %). Prehľad trvale bývajúceho obyvateľstva v obci podľa ekonomickej aktivity je znázornený v grafe č. 20.

Graf č. 20: Štruktúra obyvateľstva podľa súčasnej ekonomickej aktivity v obci Orlov k 1.1.2021
(zdroj: Sčítanie obyvateľov a bytov v roku 2021, vlastné spracovanie)

Domový a bytový fond

Základné údaje o domovom a bytovom fonde na základe posledného sčítania obyvateľov a bytov v roku 2021 sú uvedené v tabuľke č. 10 a tabuľke č. 11.

Tabuľka č. 10: Údaje o domoch v obci Orlov k 1.1.2021
(zdroj: Sčítanie obyvateľov a bytov v roku 2021, vlastné spracovanie)

Celkový počet domov	276
Rodinné domy	258
Bytové domy	8
Domy vo vlastníctve fyzickej osoby	251

V štruktúre domového fondu prevládajú v obci predovšetkým rodinné domy, v počte 258 (93,48 %), avšak v obci sa nachádza aj osem bytových domov (2,90 %), ďalej dve inštitucionálne alebo kolektívne zariadenia (0,72 %) a jeden núdzový objekt neurčený na bývanie. Z údajov taktiež vyplýva, že v obci sa nenachádza žiadna polyfunkčná budova a všetky rodinné domy sú skolaudované.

Tabuľka č. 11: Údaje o bytoch v obci Orlov k 1.1.2021
(zdroj: Sčítanie obyvateľov a bytov v roku 2021, vlastné spracovanie)

Celkový počet bytov	315
Izby v rodinných domoch	260
Izby v bytových domoch	38
Obecné byty	0

Z výsledkov analýz vyplýva, že v obci sa nachádzajú najmä stredne veľké byty - s 3 obytnými miestnosťami. V štruktúre bytov podľa formy vlastníctva je zrejmé, že obec nedisponuje žiadnym obecným bytom. Podľa obdobia výstavby, v obci dominujú domy, ktoré sa vybudovali v období rokov 1946 – 1960, pričom priebeh vývoja výstavby bytov je uvedený v tabuľke č. 12. Je zrejmé, že výstavba domov v obci bola dynamická v čase socializmu, avšak výstavbu je možné pozitívne pozorovať v obci aj v ostatných rokoch.

Tabuľka č. 12: Štruktúra domov podľa obdobia výstavby
(zdroj: Štatistický úrad SR, vlastné spracovanie)

Počet domov podľa obdobia výstavby v obci Orlov k 1.1.2021										
	pred rokom 1919	1919 - 1945	1946 - 1960	1961 - 1980	1981 - 2000	2001 - 2010	2011 - 2015	2016 a neskôr	nezistené	spolu
počet domov	7	65	101	67	22	4	4	2	4	276
podiel (%)	2,54%	23,55%	36,59%	24,28%	7,97%	1,45%	1,45%	0,72%	1,45%	100%

Z pohľadu budúceho rozvoja je vývoj počtu obyvateľov ovplyvnený nielen reprodukciou obyvateľstva, ale i množstvami a rozsahom bytovej výstavby. Z tohto pohľadu je potrebné venovať v budúcnosti pozornosť dostupnosti pozemkov pre individuálnu bytovú výstavbu a tiež priaznivejšej dostupnosti občianskej vybavenosti.

Dopravná infraštruktúra

Nadradená cestná sieť je reprezentovaná cestou I. triedy č. I/68, ktorá zabezpečuje medzinárodnú, ale i regionálnu dopravu v smere sever – juh. Úsek cesty I/68 medzi Starou Ľubovňou a Ľubotínom je spoločný s ďalšou cestou I. triedy I/77, ktorá tvorí východo – západnú dopravnú os okresu Stará Ľubovňa. Obec Orlov je dopravne sprístupnená prostredníctvom cesty III/543045, ktorá je pripojená na cestu I/68 – Stará Ľubovňa – Prešov. Na cestu III/543045 sa pripájajú miestne komunikácie (vrátane miestnej časti obce, Andrejovka). V súčasnosti je obec čiastočne vybudovaná miestnymi chodníkmi, avšak miestna časť Andrejovka nimi nedisponuje. Do budúca je nutné daný problém vyriešiť.

Autobusová doprava

Autobusová doprava je v obci zabezpečená linkami spoločnosťou BUS KARPATY spol. s. r. o. Stará Ľubovňa. V obci, ako aj v miestnej časti sú vybudované autobusové zastávky, ktoré je potrebné v budúcnosti rekonštruovať, prípadne podľa potreby vybudovať nové.

Železničná doprava

Obcou prechádza trať ŽSR č. 188: Košice – Plaveč – Čirč – Muszyna PKP so zastávkou v obci a trať č. 185: Poprad Tatry – Plaveč.

Cyklodoprava

Na území obce sa nachádza oficiálna cyklotrasa, ktorá je súčasťou vlajkového cykloturistického projektu PSK s názvom AQUAVELO. Primárnym cieľom uvedeného projektu je prepojenie kúpeľných miest poľsko – slovenského pohraničia prostredníctvom cyklookruhu (čiastočne budovaného a vedeného po už vybudovaných úsekoch ciest s nízkou intenzitou dopravy). Cyklotrasa naprieč obcou Orlov prechádza cez novovybudovaný úsek spevnenej cyklistickej komunikácie z obce Údol cez hrebeň s úvodným maximálnym 12% stúpaním až do obce Plaveč. Následne trasa pokračuje po miestnych komunikáciách v obci Orlov, Andrejovka a cez lávku do obce Čirč.

Technická infraštruktúra

Obec Orlov má vybudovanú technickú infraštruktúru na štandardnej úrovni, nakoľko patrí medzi obce s nízkym počtom obyvateľov.

Telekomunikačná a informačná infraštruktúra

Pre obec je príslušný miestny telekomunikačný obvod Stará Ľubovňa, ktorý je vybavený digitálnou automatickou telefónnou ústredňou – DATU umiestnenou v účelovom objekte.

A. Mobilné siete

V obci je zabezpečené pokrytie službami mobilných operátorov na štandarnej úrovni. Obyvatelia môžu využívať služby všetkých mobilných operátorov pôsobiacich na území Slovenska.

B. Internetové pripojenie

Obyvatelia obce využívajú prevažne pripojenie prostredníctvom pevného vysokorýchlostného internetu. Zároveň využívajú doplnkovo aj iné formy internetového pripojenia (mobilný a optický internet). Na území obce je možné aj pripojenie prostredníctvom Wi – Fi siete.

C. Obecný rozhlas

Miestny rozhlas v súčasnosti pokrýva celé územie obce a jeho stav je vyhovujúci a zodpovedajúci požiadavkám obce. Obecný rozhlas je umiestnený na betónových a kovových stĺpoch.

Do budúca obec plánuje vzhľadom k skvalitneniu služieb obyvateľom zaviesť systém obecného SMS rozhlasu.

D. Verejné osvetlenie

V súčasnosti verejné osvetlenie pokrýva prevažnú časť územia obce, avšak je potrebné ho rozšíriť na miestach kde je to potrebné. Technický stav verejného osvetlenia je vyhovujúci a zodpovedajúci požiadavkám obce a jeho umiestnenie je na betónových a kovových stĺpoch. Vzhľadom na vyššie uvedenú skutočnosť, obec do budúca plánuje (na základe návrhu vypracovania príslušnej dokumentácie) zohľadniť najekonomickejšiu prevádzku verejného osvetlenia, v kontexte jeho spôsobu využívania, a tým pristúpiť k jej modernizácii.

Vodné hospodárstvo

A. Zásobovanie pitnou vodou

Obyvatelia obce sú zásobovaní pitnou vodou prostredníctvom verejného vodovodu s akumuláčnými nádobami, ktorý prevádzkuje spoločnosť Veolia Energia Poprad, a. s.. V súčasnosti sú na systém zásobovania napojené všetky domácnosti v obci, vrátane občianskej vybavenosti. Doplnkovo obyvatelia využívajú vlastné zdroje vody – studne, ktoré primárne slúžia ako zdroj technickej vody. Vzhľadom na nepriaznivé prognózy klimatických podmienok je nutné do budúca riešiť alternatívne vodné zdroje a úpravňu vody. Miestna časť obce, Andrejovka má taktiež vybudovaný vlastný vodovod.

B. Odpadové vody

Obec má vybudovanú kanalizačnú sieť, na ktorú je napojená prevažná časť obytných a bytových domov a verejných budov. Odpadové vody sú v obci likvidované prostredníctvom vybudovanej samostatnej čističky odpadových vôd. V miestnej časti obce, Andrejovka absentuje verejná kanalizácia a odpady sú tak riešené formou individuálnych žump alebo septikov.

Energetické hospodárstvo

A. Zásobovanie plynom

Ako primárny zdroj na vykurovanie domácností, ohrev teplej vody, ale aj na iné využitie obyvatelia obce využívajú v prevažnej miere zemný plyn. V súčasnosti je prevažná časť domácností v obci, ako aj objekty občianskej vybavenosti zásobované zemným plynom. Riešené územie obce, a jej miestnej časti je zásobované zemným plynom zo strednotlakového plynovodu.

B. Zásobovanie elektrickou energiou

Obec Orlov je elektrifikovaná a všetky domácnosti majú možnosť pripojiť sa k sieti elektrickej energie. V obci sa nachádzajú 2 trafostanice a 1 trafostanica je situovaná v miestnej časti obci, Andrejovka. Obec a jej miestna časť je zásobovaná elektrickou energiou z vysoko napätového vedenia napájaného z ES 110/22 kV. V zastavanom území obce je elektrické vedenie situované na betónových stĺpoch.

Odpadové hospodárstvo

Obec má zabezpečený vývoz tuhého komunálneho odpadu, ako aj triedený zber komunálneho odpadu prostredníctvom externej spoločnosti EKOS spol. s r. o. Stará Ľubovňa. Zber elektroodpadu v obci zabezpečuje spoločnosť H+EKO, spol. s r. o.. Na území obce sa zabezpečuje triedenie a zber týchto zložiek komunálneho odpadu: plasty, tetrapaky, kovové obaly, sklo, papier, bioodpad, oleje a textil. Harmonogram vývozu odpadov v obci sa každoročne uvádza na webovom sídle obce.

Zdravotníctvo a sociálna infraštruktúra a služby

Obec Orlov patrí medzi obce s nižším počtom obyvateľov, čo sa v konečnom dôsledku odráža aj na jej občianskej vybavenosti.

Zdravotníctvo

V obci sa nenachádza ambulancia praktického lekára pre dospelých a praktického detského lekára. Obyvatelia obce dochádzajú do zariadení poskytujúce zdravotnícke služby, ako aj pohotovostnú službu najmä do centra okresu Stará Ľubovňa, ale aj do zariadení na území PSK.

Sociálne služby

Na území obce nepôsobia žiadne inštitúcie ani organizácie, ktoré by poskytovali obyvateľom obce sociálne služby. Najbližšie sú sociálne služby poskytované v okresnom meste Stará Ľubovňa. Výhľadové demografické trendy Slovenska hovoria o všeobecnom starnutí populácie, čo sa prejavuje zvýšeným dopytom po sociálnych službách. Obec preto do budúcnosti plánuje vybudovať vlastné zariadenie sociálnych služieb, a tým postupne rozšíriť aj ponuku terénnych sociálnych služieb. Cieľom obce v tejto oblasti je aj zriadenie Klubu dôchodcov.

Pošta

V obci sa nenachádza budova pošty, avšak obyvatelia využívajú poštové služby v susednej obci Ľubotín, prípadne v okolitých obciach a mestách PSK.

Dobrovoľný hasičský zbor obce Orlov

V obci Orlov v súčasnosti aktívne funguje Dobrovoľný hasičský zbor obce, ktorého členskú základňu tvorí 18 členov (15 mužov a 3 ženy), pričom základnú prípravu má 12 členov. Dobrovoľný hasičský zbor obce vykonáva zásahy a záchranné práce pri požiaroch, živelných pohromách, haváriách a iných mimoriadnych udalostiach s cieľom zabezpečenia ochrany osôb, zvierat a majetku podľa svojich technických možností a odbornej kvalifikácie. Zároveň sa zúčastňuje na pravidelných zdokonaľovacích cvičeniach členov v rámci okresu. Taktiež spolupracuje so Základnou školou s materskou školou v Orlove, kde zbor zabezpečuje ukážky činnosti zásahu pri požiari a iných mimoriadnych udalostiach pre žiakov školy. V neposlednom rade je zbor nápomocný pri každej akcii, ktorú organizuje obec Orlov v rámci zabezpečenia požiarnej ochrany a bezpečnosti. V súčasnosti disponuje hasičskou technikou IVECO DAILY a protipovodňovým vozíkom. V priestoroch obecného úradu je situovaná ohlasovňa požiarov.

V budúcnosti je potrebné zo strany obce riešiť kompletnú rekonštrukciu budovy požiarnej zbrojnice.

Dom nádeje

Sociálnu infraštruktúru v obci dopĺňajú pietne objekty, konkrétne obecný cintorín a Dom nádeje. V súčasnosti sú uvedené pietne objekty v správe obce Orlov.

Komerčná vybavenosť

Komerčná vybavenosť obce je v tomto prípade limitovaná veľkosťou obce. V obci sa nachádza jedna maloobchodná prevádzka, ktorá poskytuje možnosti nákupu potravín a zmiešaného, spotrebného tovaru. Obyvatelia majú tiež k dispozícii služby pohostinstva. Rovnakú vybavenosť ako v Orlove, majú aj v miestnej časti Andrejovka. Za ostatnými službami sú obyvatelia nútení dochádzať mimo územia obce. V obci Orlov sa nachádza aj prevádzka poskytujúca kozmetické služby.

Mimo územia obce sa nachádzajú peňažné a bankové služby, ktoré sú situované najmä v okolitých obciach a mestách PSK.

Školstvo, kultúra, šport a cirkev*Školstvo*

V obci Orlov sa nachádza plne organizovaná Základná škola s materskou školou, ktorej zriaďovateľom je obec Orlov. Na základe údajov zo záverečných správ o výchovno – vzdelávacej činnosti, jej výsledkoch a podmienkach uverejnených na webovom sídle Základnej školy s materskou školou v Orlove je možné konštatovať, že kým v školskom roku 2008/2009 bol počet žiakov 198, tak v priebehu desiatich rokov ich počet klesol na 105 (počet žiakov v školskom roku 2018/2019). Z uvedeného vyplýva, že vývoj počtu žiakov každoročne klesá.

Na základe údajov uverejnených na webovom sídle Základnej školy s materskou školou v Orlove, ako aj údajov od zriaďovateľa školy je možné konštatovať, že prognóza bilancie počtu žiakov do budúcnosti je neuspokojivá. Táto skutočnosť ma veľmi negatívny dopad na prípadné zhodnotenie hodnôt merateľných ukazovateľov Základnej školy s materskou školou v Orlove v zriaďovateľskej pôsobnosti obce Orlov. Klesajúci trend je ovplyvnený jednak demografiou obce Orlov, ako aj možnosťou vycestovania žiakov z okolitých dedín, ktoré v súčasnosti navštevujú základnú školu v Orlove (školu navštevujú žiaci zo susedných obcí Čirč, Ruská Voľa nad Popradom a Obručné) do iných škôl v obciach, prípadne v mestách v PSK.

Základná škola s materskou školou má vlastnú webovú stránku, na ktorej je možnosť dozvedieť sa viac o žiakoch, pedagogickom zbere, aktivitách, úspechoch a realizovaných projektoch: <https://zssmsorlov.edupage.org/>

Žiaci majú možnosť rozvíjať svoje nadanie v záujmových krúžkoch organizovaných pedagogickými pracovníkmi. V rámci školy je zriadený aj školský klub detí, v ktorom majú žiaci školy možnosť absolvovať v popoludňajších hodinách rôzne výchovno – vzdelávacie aktivity. V záujme kvalitnejšieho vzdelávania a zdravej výchovy detí je v areáli základnej školy vybudovaná telocvičňa s vlastným plynovým vykurovaním. Stravovanie žiakov je zabezpečené školskou jedálňou, ktorá je vykurovaná samostatnou plynovou kotolňou. V budúcnosti je potrebné zo strany obce riešiť kompletnú rekonštrukciu budovy školskej jedálne.

Kultúra

Kultúrny život v obci je primeraný veľkosti obce. Z pohľadu kultúrneho využitia, ktoré je dôležité jednak pre obyvateľov obce, jednak pre zvýšenie možností cestovného ruchu sa obec každoročne usiluje o usporadúvanie kultúrno – spoločenských podujatí. Snahou obce je, aby kultúrne podujatia boli realizované s miestnym folklórnym súborom VÍRLIVČANKA. V súvislosti s pandémiou COVID – 19, však bola činnosť folklórneho súboru utlmená. Z uvedeného dôvodu je vhodné jej činnosť opätovne obnoviť.

A. Kultúrny dom

Z hľadiska infraštruktúry kultúrnych zariadení má obec k vybudovaný kultúrny dom, ktorý sa nachádza v priestoroch obecného úradu s kapacitou 200 ľudí. V kultúrnom dome je možné organizovať rôzne kultúrne (tanečné, hudobné a iné), ale aj verejné zhromaždenia. Priestory kultúrneho domu môžu obyvatelia obce využívať aj na súkromné účely (oslavy, svadby a iné podujatia), nakoľko je dostupné aj kuchynské vybavenie.

B. Knižnica

Obec má registrovanú obecnú knižnicu, avšak v súčasnosti nie je obyvateľom plne k dispozícii. Do budúca je potrebné daný problém vyriešiť a hľadať adekvátne riešenia na nápravu formou nenávratných finančných prostriedkov z jednotlivých operačných programov SR (rekonštrukcia/zabezpečenie nových priestorov knižnice, obnova knižničné fondy,

vybavenie knižnice formou nákupu technológie pre potreby evidencie knižničnej štatistiky a podobne).

Šport

Pre rozvoj športu bol v roku 1989 vystavaný futbalový štadión s tribúnou. Z pohľadu možností športového využitia majú v súčasnosti obyvatelia k dispozícii miestne futbalové ihrisko, detské ihrisko a posilňovňu v priestoroch školskej telocvične. Futbalový areál má rozsiahlu rozlohu a pozostáva zo samotnej hracej plochy futbalového ihriska, pričom v rámci areálu sa nachádzajú dve tribúny. Súčasťou futbalového areálu je aj zariadenie so sociálnou časťou – šatne.

Víziou obce do budúcnosti je v jej intraviláne vybudovať aj umelé športové ihrisko – multifunkčné ihrisko a usilovať sa o adekvátne rozširovanie infraštruktúr aj v športovej oblasti.

Cirkev

V živote obce Orlov má významné postavenie, nielen historicky ale aj hodnotovo gréckokatolícka cirkev.

V obci a jej miestnej časti sa nachádzajú 2 chrámy a 3 kaplnky, presnejšie:

a) Chrám Svätej Prepodobnej Paraskevy

- v súčasnosti neexistujú žiadne dokumenty, že farnosť existovala už od roku 1366. Prvým kostolom v obci bola len malá drevená kaplnka bez veže, avšak v roku 1864 sa domurovala veža a sanktuárium. Nápis na kostole je dôkazom toho, že pristavba bola dokončená v roku 1866. Chrám prešiel kompletnou rekonštrukciou, ktorá začala v roku 2012 výmenou strechy. Posledné stavebné práce na obnove chrámu boli v roku 2016.

b) Chrám svätého hieromučeníka Jozafáta

- stavba nového chrámu v miestnej časti Andrejovka bola dokončená v roku 2011.

c) Kaplnka svätého Cyrila a Metoda

- postavená bola pod horou Magura v roku 1925, pričom od tohto roku každoročne na ich sviatok 5. júla konajú bohoslužby. Rekonštrukcia kaplnky bola dokončená v roku 2017. V blízkosti kaplnky, približne 200 metrov sa nachádza ďalšia menšia kaplnka s prameňom vody.

d) Kaplnka Presvätej Bohorodičky

- pochádza z 19. storočia a nachádza sa pri nej prameň vody, ktorý je posväcovaný raz za rok na slávnosť svätého Cyrila a Metoda. Nad prameňom sa nachádza oltárik s obrazom Presvätej Bohorodičky.

e) Kaplnka Nepoškvrneného Srdca Panny Márie

- postavená bola v roku 1970 a nachádza sa v blízkosti chrámu svätej Paraskevy.

Administratívno – správne služby

Administratívno – správne služby subjektov verejnej správy má významný dopad na kvalitu života obyvateľov obce. Z toho vyplýva skutočnosť, že čím väčšia dostupnosť poskytovaných služieb, tým väčší komfort pre obyvateľov, čo zároveň do značnej miery ovplyvňuje migračný pohyb obyvateľstva v obci.

A. Obecnú úrad

Obecný úrad je výkonným orgánom obecného zastupiteľstva a starostu obce. Zároveň zabezpečuje organizačné a administratívne veci obecného zastupiteľstva a starostu. Informácie, ktoré sa týkajú kompetencií a pôsobnosti obecného úradu je možné získať na webovom sídle obce Orlov: www.obecorlov.sk

B. Matričný úrad

V priestoroch obecného úradu obce sa nachádza matričný úrad, ktorý ako výkon štátnej správy vedie obec. Vedenie matrik, a s tým súvisiace práva a povinnosti fyzických osôb a úloh orgánov verejnej moci upravuje zákon NR SR č. 154/1994 Z. z. o matrikách v znení neskorších predpisov. Matrika je štátnou evidenciou o osobnom stave osôb, ktoré sa narodili, uzavreli manželstvo alebo zomreli na území SR, alebo v cudzine. Zároveň sa do matriky zapisujú údaje o narodení, manželstve a úmrtí a taktiež o osvojení, určení otcovstva a rozvode manželstva. Do obvodu matričného úradu obce Orlov patria nasledovné obce: miestna časť obce Andrejovka, Plaveč, Čirč, Ruská Voľa nad Popradom a Obručné.

Z pohľadu miestnej príslušnosti k orgánom štátnej a verejnej správy, obec spadá pod správu okresného mesta Stará Ľubovňa, kde obyvatelia môžu využívať služby vybraných poskytovateľov administratívno – správnych služieb uvedených v tabuľke č. 13 a iných klientskych centier na území okresného mesta.

Tabuľka č. 13: Prehľad vybraných poskytovateľov administratívno-správnych služieb
(zdroj: vlastné spracovanie)

Inštitúcia	Miesto poskytovania služieb
Okresný súd	Stará Ľubovňa
Okresný úrad	Stará Ľubovňa
Regionálny úrad verejného zdravotníctva	Stará Ľubovňa
Daňový úrad	Stará Ľubovňa
Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny	Stará Ľubovňa
Okresné riaditeľstvo Policajného zboru	Stará Ľubovňa
Obvodné oddelenie Policajného zboru	Ľubotín

Bezpečnosť v obci

V intraviláne obce je zavedený monitorovací kamerový systém, ktorého súčasťou sú 2 kamery snímajúce priestory okolo obecného úradu. Kamerový systém je zavedený aj na budove hasičskej zbrojnice, ktorého účelom je snímanie priestoru z hľadiska vytvárania nelegálnych čiernych skládok.

Z hľadiska prevencie kriminality a v záujme spoľahlivejšieho zisťovania prípadných porušení zákona by bolo vhodné existujúci kamerový systém v obci rozšíriť a osadiť ďalšie kamery na monitoring verejných priestranstiev, prípadne iných problematických miest v obci.

Hospodárske pomery

V rámci Prešovského kraja sa dotknuté územie obce radí k oblastiam, kde má počet obyvateľov dlhodobo klesajúci charakter.

V obci je rozvoj bytového fondu, malého a stredného podnikania. Rozhodujúcim faktorom ekonomickej prosperity územia s ohľadom na prírodné atraktivity bude v budúcnosti rozvoj malého a stredného podnikania, rozvoj služieb, cestovného ruchu a vidieckej turistiky. Tieto aktivity sú podmienené vybudovaním/dobudovaním technickej infraštruktúry a podporou vidieckej rekreácie a turizmu.

Obec je prevažne monoštruktúrne orientovaná. Tradičné remeslá sú v obci na ústupe a služby sú menej rozvinuté. Obec má veľmi dobré, nie plne využité možnosti pre rozvoj. Pracovné príležitosti v obci sú prevažne v miestnych zariadeniach obchodu a služieb, v priemyselných prevádzkach a v poľnohospodárstve. Trend zvýšenia stavu pracovných príležitostí môže nastať rozvojom existujúcich zariadení.

Polohová atraktivita obce

V našej krajine sa v plnej miere uplatňuje západ – východný gradient rozvoja, ktorý je odzrkadlením západ – východného gradientu rozvoja v Európe. Na Slovensku sa daná skutočnosť prejavuje tým spôsobom, že najvyspelejšie regióny sa nachádzajú v jeho západnej a najzaostalejšie v jeho východnej časti.

Z hľadiska makropolohovej atraktivity obec Orlov má veľmi nízky potenciál pre pritiahnutie investícií do priemyselnej výroby. Ekonomicky najrozvinutejšie regióny na Slovensku sa nachádzajú na západe krajiny, pričom na východe krajiny majú výnimku mestské regióny Prešova a Košíc.

Vo vzťahu k regionálnym ekonomickým centram a vo vzťahu k dopravnej infraštruktúre nadregionálneho významu je mezopoloha obce nevýhodná. V okolitom regióne je do značnej miery výraznejším ekonomickým centrom mesto Stará Ľubovňa, ktoré je od obce vzdialené 19 km a predstavuje ekonomické centrum nižšieho rádu. Výrazným ekonomickým centrom v tatranskom regióne je až mesto Poprad, ktoré má vo veľkej miere pomerne rozvinutý priemyselný uzol s dominanciou strojárskeho priemyslu, avšak od obce Orlov je značne vzdialené. Všetky hlavné komunikačné línie nadregionálneho a vyššieho významu, ako sú rýchlostné cesty, diaľnice a železničné trasy, vedú mimo územie obce Orlov, ako aj okresu Stará Ľubovňa.

Na základe uvedených zistení by asi nebolo namieste domnievať sa, že priamo obec Orlov má nejaký potenciál pre prilákanie akejkoľvek výroby s vyšším počtom zamestnancov. Zo skúsenosti z regionálneho vývoja na Slovensku je zrejmé, že aj v okresnom meste Stará Ľubovňa a v jeho bezprostrednom okolí len zriedka vznikajú nové priemyselné prevádzky, ktoré zamestnávajú niekoľko desiatok zamestnancov s potenciálom, aj keď sprostredkovane napomôcť riešeniu zamestnanosti v regióne a v neposlednom rade aj obci. V tejto súvislosti je namieste konštatovanie, že s najvyššou pravdepodobnosťou si obec aj v budúcnosti zachová najmä svoj obytný charakter.

Priemysel

V obci Orlov je pomerne silné zastúpenie výrobných spoločností, ako aj živnostníkov. Ich existencia na území katastra značne vplýva na finančné možnosti samosprávy, najmä z pohľadu miestnych daní a poplatkov. Zároveň prispievajú k dobrému menu obce, ich publicite a k zlepšovaniu služieb a podmienok pre život občanov. Všetky podnikateľské subjekty pôsobia na komerčnej báze a žiadny z nich neposkytuje sociálne služby. Sídlo na území obce majú tieto právnické osoby, ktoré sú znázornené v tabuľke č. 14.

**Tabuľka č. 14: Prehľad právnických osôb pôsobiacich na území obce Orlov
(zdroj: obec Orlov, vlastné spracovanie)**

Právnické osoby	Predmet podnikania
EUROBAU – JM spol. s. r. o.	stavebno – obchodná činnosť
Danucem Slovensko a. s	výrobca a dodávateľ cementu, kameniva a čerstvého betónu
TATRAVAGÓNKA Tlmače spol. s. r. o.	výrobná spoločnosť v oblasti strojárskej výroby so zameraním na výrobu podskupín pre koľajové vozidlá
Prefa Orlov, s. r. o.	výroba stavebných betónových prefabrikátov – výroba kompletných kanalizačných systémov a betónových prefabrikátov
EUROKOV SK, s. r. o.	kovovýroba, výroba kabín a dielcov na veľké stavebné stroje, cestné valce, komunálne vozidlá a žeriavy
ODEVA, spol. s. r. o. Lipany	výroba odevov so širokým sortimentom vrchného oblečenia

Polnohospodárstvo

Na základe analýzy vývoja a súčasného stavu poľnohospodárstva možno konštatovať, že dopady transformácie hospodárstva boli na poľnohospodárstvo silnejšie ako iné odvetvia národného hospodárstva. V roku 1971 bolo založené Jednotné roľnícke družstvo. Po pričlenení poľnohospodárskej pôdy z chotára Plaveč, Jednotné roľnícke družstvo obhospodarovalo 1 658 hektárov pôdy a pracovalo tam približne 300 pracovníkov. Pestovali sa najmä zemiaky a jačmeň a choval sa hovädzí dobytok.

V 90 – tých rokoch Jednotné roľnícke družstvo zaniklo a v jeho priestoroch a na prenajatých pozemkoch vznikla v súčasnosti súkromná spoločnosť, Miroslav Strachan - AGROK Orlov, družstvo, ktorej predmetom podnikania je poľnohospodárstvo a lesníctvo včítane predaja nespracovaných poľnohospodárskych a lesných výrobkov za účelom ďalšieho predaja.

Výmera poľnohospodárskej pôdy v obci Orlov je uvedená v tabuľke č. 4 (Výmera územia obce Orlov k 31.12.2022).

Pozemkové a lesné hospodárstvo

Lesné pozemky na území obce Orlov sú uvedené v tabuľke č. 4 (Výmera územia obce Orlov k 31.12.2022). V lesnom hospodárstve na území obce, ako aj v jej miestnej časti prevažujú zväčša borovicové porasty, doplnené skupinami smreka a listnatých stromov.

Reprivatizáciou štátnych lesov v roky 1993 obnovili svoju činnosť tieto pozemkové spoločnosti:

1. Pozemkové spoločnosť Ščerbák a spol., Andrejovka,
2. Pozemkové spoločnosť – združenie bývalých urbarialistov a obyvateľov obce ORLOV,
3. Pozemkové spoločnosť želiari Andrejovka.

Cestovný ruch

Danosti územia na rekreáciu a cestovný ruch, ktoré sú v obci bohaté, sú málo využívané. Pre oddych sa realizuje športové rybárčenie na Štrkovisku Orlov a Štrkovisku Andrejovka. V obci sa nenachádzajú žiadne významné zariadenia pre rekreáciu a cestovný ruch.

Na miestnej úrovni obce Orlov aktívne vykonáva svoju činnosť aj miestna organizácia Slovenského rybárskeho zväzu.

Finančná analýza

Finančné hospodárenie obce sa realizuje prostredníctvom rozpočtu obce, ktorý je zostavený podľa dikcie § 9 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení na obdobie jedného kalendárneho roka. Pravidlá rozpočtového hospodárenia obce upravuje zákon č. 538/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V § 5 uvedeného zákona sú príjmy obce definované nasledovne:

- a) výnosy miestnych daní a poplatkov podľa osobitného predpisu,
- b) nedaňové príjmy z vlastníctva a z prevodu vlastníctva majetku obce a z činnosti obce a jej rozpočtových organizácií podľa tohto alebo osobitného zákona,
- c) úroky a iné príjmy z finančných prostriedkov obce,
- d) sankcie za porušenie finančnej disciplíny uložené obcou,
- e) dary a výnosy dobrovoľných zbierok v prospech obce,
- f) podiely na daniach v správe štátu podľa osobitného predpisu,
- g) dotácie zo štátneho rozpočtu na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok a dotácie zo štátnych fondov,
- h) ďalšie dotácie zo štátneho rozpočtu v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok,
- i) účelové dotácie z rozpočtu VÚC alebo z rozpočtu inej obce na realizáciu zmlúv podľa osobitných predpisov,
- j) prostriedky z EÚ a iné prostriedky zo zahraničia poskytnuté na tento účel a
- k) iné príjmy ustanovené osobitnými predpismi.

Na základe § 9 zákona č. 538/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy obec zostavuje viacročný rozpočet, ktorý predstavuje ekonomicky nástroj finančnej politiky obce. Schválený rozpočet obce zostavený na tri rozpočtové roky je uvedený na webovom sídle obce Orlov, konkrétne v časti Hospodárenie obce: <https://www.obecorlov.sk/hospodarenie-obce/>

Ex – post hodnotenie predchádzajúceho PHSR

V predchádzajúcom Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Orlov, ktorý bol spracovaný na roky 2015 – 2020 bolo zadefinovaných týchto 7 kapitol, a k nim prislúchajúci špecifický cieľ:

1. Technická infraštruktúra
2. Ekonomika a služby
3. Historické a kultúrne pamiatky
4. Životné prostredie
5. Občianska infraštruktúra
6. Sociálna infraštruktúra
7. Hospodárska činnosť

Obec Orlov si v rámci týchto siedmych kapitol zadefinovala celkom 29 zámerov. Z celkového počtu zámerov sa podarilo:

- úplne zrealizovať 1 zámer
 - a) vznik folklórneho súboru VIRLIVČANKA (kapitola: Historické a kultúrne pamiatky /špecifický cieľ: Zachovať kultúrne a historické dedičstvo pre ďalšie generácie),
- čiastočne zrealizovať 2 zámery
 - a) zvýšenie bezpečnosti dopravy, kamerový systém (kapitola: Technická infraštruktúra/špecifický cieľ: Dobudovanie technickej infraštruktúry),
 - b) rekonštrukcia kultúrneho domu (kapitola: Občianska infraštruktúra infraštruktúra/špecifický cieľ: Dobudovanie a modernizácia občianskej infraštruktúry)
 - a
- 26 zámerov sa nepodarilo zrealizovať vôbec.

Ex – ante hodnotenie stavu projektovej pripravenosti investícií

Cieľom ex – ante hodnotenia stavu projektovej pripravenosti investícií je analyzovať súčasný stav pripravenosti investičných zámerov a možností ich financovania z rôznych zdrojov. V čase vypracovania PHSR obce Orlov nemá obec spracovanú žiadnu príslušnú dokumentáciu, resp. nemá žiadosť o poskytnutie nenávratného finančného príspevku, ktorý je vo fáze vyhodnocovania, vzhľadom k tomu nie je k vypracovaný hodnotiaci formulár projektovej pripravenosti investícií. Súhrn všetkých investičných aj neinvestičných zámerov obce Orlov na nasledujúce obdobie je uvedený v projektovej časti dokumentu:

- Prehľad opatrení, projektov a aktivít podľa oblastí a
- Zoznam ukazovateľov cieľov/prioritných oblastí PHSR obce Orlov.

II. ANALÝZA VONKAJŠIEHO PROSTREDIA

PHSR obce Orlov v kontexte analýzy vonkajšieho prostredia predstavuje pre obec tie oblasti analýzy, ktoré síce ovplyvňujú v rôznej miere jej rozvoj, či už významne alebo len okrajovo, avšak obec ich zároveň nedokáže svojou činnosťou nijako ovplyvniť.

V makroregionálnej mierke je dôležitým činiteľom rozvoja obce európsky rozvojový koncept, ktorý stanovuje hlavné rozvojové centrá Európy a jej hlavným cieľom je spájanie najrozvinutejších európskych sídelných a aglomeračných centier majúce najväčší potenciál ďalšieho rozvoja. Je dôležité uviesť, že obec Orlov je od uvedeného rozvojového konceptu značne vzdialená, aj keď Slovensko je jej súčasťou, ale iba jeho juhozápadná časť.

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 vyhodnotila jednotlivé sídelné centrá Slovenska ako terciárne centrá, t. j. centrá na základe ich terciárnej obslužnosti, pričom na národnej úrovni bolo vytvorených päť skupín obcí (okrem Bratislavy a Košíc, ktoré stoja samostatne a nepatria do žiadnej skupiny), ktoré naznačujú úroveň obsluhy ako pre vlastné mesto, tak pre jeho zázemie. Najbližšie centrá osídlenia pre obec Orlov predstavujú mestá Stará Ľubovňa, Podolíneec a Spišská Stará Ves. Okrem centier osídlenia Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 stanovila jadrové ťažiská osídlenia, ktoré sú navzájom pospájané rozvojovými osami I. stupňa, pričom ostatné sídelné centrá sú pospájané osami II. a III. stupňa.

Najdôležitejšie rozvojové územie Slovenska je územie rozvoja na rozvojovej osi I. stupňa, ktorá prepája hlavné mesto Bratislavu a Košice severoslovenským dopravným koridorom cez Žilinu, Poprad a Prešov. Obec Orlov na danej osi neleží a práve z uvedeného dôvodu je možné len ťažko očakávať priaznivý rozvojový impulz pre obec z vonkajšieho prostredia prostredníctvom súkromných investorov. Aspekt, ktorý je veľmi dôležitý pri vypracovaní analýzy vonkajšieho prostredia je stratégia štrukturálnej politiky EÚ a jej priemet do slovenských pomerov.

Jedným z dôležitých a výrazných vonkajších rozvojovým impulzom pre oblasť okresu Stará Ľubovňa by mohla byť zvýšená podpora zo strany vlády formou investičných stimulov pre určité priame zahraničné investície, ktoré sa realizujú čo najbližšie k tomuto regiónu. Zo skúsenosti je možné poukázať na fakt, že od roku 2002, kedy sa začalo s poskytovaním investičnej pomoci, jednotlivé slovenské vlády touto formou podporovali smerovanie priamych zahraničných investícií primárne do najrozvinutejších regiónov Slovenska. Do oblasti okresu Stará Ľubovňa smerovala iba pomerne malá časť investičnej pomoci vlády a na základe uvedenej skutočnosti je možné konštatovať, že z prostredia investičnej pomoci nemožno očakávať priaznivé rozvojové impulzy pre región Stará Ľubovňa.

Rozvojovým impulzom z pohľadu finančnej pomoci vlády pre menej rozvinuté okresy by potenciálne mohla byť poskytovaná so zákonom č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov. Jedným z týchto najmenej rozvinutých okresov sa zaraďuje aj okres Stará Ľubovňa, pričom podpora má smerovať najmä na vytváranie nových pracovných miest. Avšak je dôležité spomenúť, že finančný balík dostupný pre okres v rámci tejto podpory nie je veľký a tým pádom neznamená prísun výrazných investícií, ale v prípade adekvátneho využitia je možné čiastočne prispieť k rozvoju okresu a v rámci neho aj k rozvoju obce Orlov.

Politika územnej podpory vo forme investičnej pomoci a množstvo ďalších faktorov, ako sú faktor sídelnej hierarchie, faktor makropolohovej atraktivity, faktor veľkej dopravnej infraštruktúry, faktor sídelnej historickej marginality, faktor depresnosti priľahlých prihraničných regiónov prispeli a aj naďalej prispievajú k veľmi nerovnovážnemu regionálnemu vývoju v rámci Slovenska, aj keď v tejto súvislosti sa medzi jednotlivými jeho regiónmi vytvorili pomerne výrazné regionálne disparity. Na základe danej skutočnosti sa vytvorila významná priestorová polarizácia spoločnosti s existenciou centier na strane jednej a periférií na strane druhej. V danosti územia periférnosti regiónu leží aj obec Orlov.

Členstvo obce v organizáciách

V rámci organizácií a viacerých združení, ktorých je obec Orlov členom je za účelom uplatnenia a presadzovania svojich záujmov. Obec Orlov je členom nasledovných organizácií a združení:

- Združenie miest a obcí Slovenska,
- Združenie Euroregión Tatry,
- Ľubovnianske regionálne združenie miest a obcí,
- MAS „Horný Šariš – Minčol“,
- Združenie zborov pre občianske záležitosti a
- Regionálne vzdelávacie centrum Prešov.

Štrukturálne fondy v programovom období 2021 - 2027

Európske štrukturálne a investičné fondy sú jednou z možných ciest získavania finančných prostriedkov na realizáciu investičných akcií. Z aspektu regionálneho rozvoja v rámci Slovenska sú EŠIF definované ako „doplňkové“ zdroje financovania.

V súčasnom modeli regionálnej politiky a nastavenia financovania samospráv sú prostriedky z EŠIF hlavným zdrojom financií, bez ktorého by len ťažko boli samosprávy schopné financovať svoje rozvojové investičné projekty.

Z hľadiska financovania a ukončenia projektov sa v roku 2023 v čase vypracovania PHSR obce Orlov programové obdobie 2014 – 2020 končí, pričom aktuálne sa už nachádzame v programovom období 2021 – 2027.

Zároveň je schválená aj Partnerská dohoda medzi SR a EÚ na nastávajúce programové obdobie 2021 – 2027, ako aj Operačný program Slovensko. V porovnaní s minulým rokom je možné konštatovať, že SR bude mať len jeden operačný program, čo je pomerne výrazná zmena v systéme čerpania finančných prostriedkov. Riadiaci orgán Operačného programu Slovensko, ktorý je v gescii Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR a sprostredkovateľské orgány sú plne k dispozícii na prípravu výziev podávania projektov.

V najbližších rokoch je významným zdrojom financovania rozvojových projektov pre Slovensko dokument – „Plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky“, z ktorého môžu čiastočne čerpať aj samosprávy. Plán obnovy sa však už nezaraďuje medzi EŠIF, ide o samostatný zdroj financovania, ktorý vznikol na podnet EÚ ako reakcia na krízu spôsobenou pandémiou COVID – 19 a s tým spojené ekonomické dopady.

STEEP analýza

K faktorom ovplyvňujúcim rozvoj územia patrí bohatstvo a dostupnosť vnútorných a vonkajších zdrojov. Prírodný a kultúrny potenciál, stav ekosystémov, stupeň rozvoja hospodárstva a priemyslu, kvalita služieb a s tým súvisiaci stupeň ekonomickej aktivity v blízkom okolí sú dôležitým predpokladom pre rast konkurencieschopnosti.

Analýza hodnotí iba vonkajšie faktory v oblasti sociálnej, technickej, ekonomickej, ekologickej, politickej a z pohľadu hodnôt obyvateľstva, pracovníkov samosprávy, podnikateľov v obci a ďalších zúčastnených strán. Obec Orlov identifikovala jednotlivé faktory globálneho prostredia, ktoré ovplyvňujú budúci rozvoj obce.

STEEP analýza ako metóda hodnotiaca vplyv vonkajších faktorov na rozvoj ekonomickeho potenciálu obce popisuje a hodnotí jej situáciu, pričom k vonkajším faktorom sa radia:

- S** - sociálne (spoločenské) faktory,
- T** - technické (technicko-technologické) faktory,
- E** - ekonomické faktory,
- E** - ekologicke faktory a
- P** - politicko-právne faktory.

Tabuľka č. 15: Kontrolný zoznam pre hodnotenie možných rizík v obci Orlov
(zdroj: obec Orlov, vlastné spracovanie)

Druh rizika	Objekt rizika	Zdroj rizika	Nežiadúce dôsledky
Sociálne faktory	spoločenský život	nezáujem verejnosti o veci verejné	nízka kvalita spoločenského života
Technické faktory	verejné budovy vo vlastníctve obce	nedostatok finančných prostriedkov na obnovu budov	zastaralý technický stav, vysoké prevádzkové náklady a náklady na údržbu
Ekonomické faktory	rozpočet obce	štát a jeho politika	nízke zdroje na rozvoj obce
Ekologické faktory	životné prostredie	obyvatelia obce	vytváranie čiernych skládok

Formulár č. 3 (A8): STEEP analýza

STEER analýza vonkajších faktorov obce Orlov				
Sociálne faktory	Technické faktory	Ekonomické faktory	Ekologické faktory	Politické faktory
vplyv/dopad prirodzeného prírastku obyvateľstva	dostupná/využívaná technológia	vývoj inflácie	vplyv rôznych subjektov na životného prostredie (vytváranie čiernych skládok)	politika vlády v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti
vplyv/dopad migrácie/emigrácie obyvateľstva	kontakt s obyvateľmi prostredníctvom informačno-komunikačných technológií	vplyv/dopad energetickej krízy	vykurovanie fosílnym palivom	legislatívne zmeny (prenos kompetencií zo štátnej úrovne na nižšie úrovne)
	technológia využívaná obyvateľmi a podnikateľským sektorom	daňová politika	politika životného prostredia	štrukturálna politika Európskej únie
		zníženie kúpyschopnosti obyvateľstva	ekosystémový prístup	vojna na Ukrajine
			ekosystémové služby	zmena vlády ako výsledok volieb

Zdroj: Ministerstvo dopravy SR, vlastné spracovanie

III. ZHODNOTENIE SÚČASNÉHO STAVU ÚZEMIA

Jedným z dôležitých nástrojov strategického plánovania je univerzálna technika, tzv. SWOT analýza popisujúca podmienky ovplyvňujúce rozvoj územia. Metóda SWOT analýzy hodnotí/monitoruje obec z pohľadu jej kľúčových interných silných a slabých stránok, ale aj z pohľadu možných kľúčových externých príležitostí a ohrození.

Silné a slabé stránky vychádzajú z vnútorných podmienok obce (vnútorné faktory), príležitosti a hrozby sú externé udalosti a trendy, ktoré predstavujú šance alebo prekážky, ktoré ovplyvňujú miestny rozvoj (vonkajšie faktory). Zo silných stránok a príležitostí vyplývajú faktory rozvoja obce. Zo slabých stránok a ohrození vyplývajú kľúčové záporov obce. Na základe faktorov rozvoja a záporov obce je možné navrhnúť programovú štruktúru stratégie rozvoja.

SWOT analýza

SWOT analýza obce v rámci jednotlivých častí prioritizuje položky podieľajúce sa na vygenerovaní rozvojovej stratégie. Zároveň núti rozmýšľať o tom, čo je naozaj dôležité pri dosahovaní cieľa. SWOT analýza obce je zameraná na možnosti rozvoja obce z pohľadu troch prioritných oblastí:

1. Hospodárska oblasť, v ktorej sa sústreďuje na faktory ovplyvňujúce vytváranie pracovných príležitostí a tvorbu pracovných miest.
2. Sociálna oblasť, v ktorej sa sústreďuje na faktory ovplyvňujúce vznik a ponuku moderných a inovatívnych služieb a podmienky podporujúce vytváranie pracovných príležitostí a tvorbu pracovných miest súvisiacich s ponukou služieb.
3. Environmentálna oblasť, v ktorej sa sústreďuje na environmentálne faktory ovplyvňujúce vytváranie pracovných príležitostí a tvorbu pracovných miest v súvislosti s ochranou a zvyšovaním kvality ekosystémových služieb.

Zhodnotenie súčasného stavu územia obce Orlov je spracované formou SWOT analýzy, ktorá bola vypracovaná na základe informácií vyplývajúcich z rozvojových zdrojov obce. SWOT analýza je rozanalyzovaná a vypracovaná v troch prioritných oblastiach znázornených vo Formulári č. 4 (A10): Swot analýza.

Hospodárska oblasť	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - dobrá úroveň služieb mobilných operátorov, rozsah pokrytia a rýchlosť internetového pripojenia - dobrý technický stav obecného rozhlasu - dobrý technický stav verejného osvetlenia vyhovujúci a zodpovedajúci požiadavkám obce - dobrá úroveň vodného hospodárstva z hľadiska odpadových vôd (vybudovaná čistička odpadových vôd a vybudovaná kanalizácia na celom území obce) - dobrá úroveň vodného hospodárstva z hľadiska zásobovania pitnou vodou (vybudovaný vlastný vodovod, dostatok kvalitnej pitnej vody a využívanie vlastných zdrojov vody) - dobrá úroveň energetického hospodárstva (plynofikácia obce, vybudovaná sieť na rozvod elektrickej energie) 	<ul style="list-style-type: none"> - slabá kvalita domového a bytového fondu - zlý technický stav niektorých miestnych komunikácií - absencia osvetlenia v niektorých častiach obce - potrebná rekonštrukcia obecného vodovodu - absencia kanalizácie v miestnej časti obce Andrejovka - nezrealizovaný územný plán obce - slabá makropolohová aj mezopolohová atraktivita územia - veľmi nevýhodná poloha obce vzhľadom na nadradenú dopravnú infraštruktúru
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - potenciál pre rozvoj cestovného ruchu a podporu miestnej hospodárskej základne - rekonštrukcia existujúcich autobusových zastávok/možnosť vybudovania nových autobusových zastávok podľa potreby obce - rekonštrukcia prístupových ciest a chodníkov/možnosť vybudovania nových chodníkov podľa potreby obce - potenciál pre zriadenie SMS služby obecného rozhlasu v rámci skvalitnenia služieb obyvateľom - dobudovanie a doplnenie verejného osvetlenia v neosvetlených častiach v obci - rekonštrukcia obecného vodovodu - možnosť vybudovania kanalizácie v miestnej časti obce Andrejovka - možnosť obstarania projektovej dokumentácie územného plánu obce vzhľadom na jej komplexný rozvoj 	<ul style="list-style-type: none"> - nezáujem podnikateľov a subjektov o vytvorenie nových ponúk služieb - nekoordinovaný spoločný postup subjektov pôsobiacich v oblasti cestovného ruchu - vysoká administratívna náročnosť pre získanie financií z EŠIF - neustále zvyšovanie administratívnej záťaže výkonu miestnej samosprávy bez kompenzácie z hľadiska paralelného zvyšovania zdrojov (finančných a personálnych) - nedostatok finančných prostriedkov obce na ďalšie investície do rozvoja obce - nedoriešené vlastnícke vzťahy

Sociálna oblasť	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - ZŠ s MŠ dostupné priamo v obci - kultúrny dom - obecná knižnica - FS Virlivčanka - telocvičňa - futbalové ihrisko - detské ihrisko - gréckokatolícky chrám v obci a miestnej časti obce - matričný úrad - DHZO Orlov - Dom nádeje 	<ul style="list-style-type: none"> - prudký pokles počtu obyvateľov v ostatných rokoch - negatívny vývoj prirodzeného a migračného pohybu obyvateľstva - zlý technický stav budovy školskej jedálne a jej priestorov - nevyhovujúci priestor obecnej knižnice - absencia zdravotníckych služieb - absencia sociálnych a komunitných služieb - absencia poštových služieb - nevyhovujúci stav budovy požiarnej zbrojnice - nepriaznivý technický stav strechy na budove Domu nádeje - nedostatočná komerčná vybavenosť - nepostačujúci kamerový systém
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - kompletná rekonštrukcia školskej jedálne - rekonštrukcia/možnosť zabezpečenia nového priestoru pre zriadenie funkčnej obecnej knižnice a obnovy knižničného fondu - potenciál pre adekvátne rozširovanie infraštruktúr aj v športovej oblasti - potenciál pre vytvorenie podmienok na rozvoj sociálnych a komunitných služieb (vybudovať vlastné zariadenie sociálnych služieb, rozšíriť ponuku terénnych sociálnych služieb a zriadenie Klubu dôchodcov) - kompletná rekonštrukcia budovy požiarnej zbrojnice - rekonštrukcia/možnosť novej strechy na budove Domu nádeje - potenciál pre vytvorenie podmienok pre poskytnutie dostupnejších verejných a komerčných služieb pre občanov - rekonštrukcia budov vo vlastníctve obce - rozšírenie kamerového systému - potenciál pre rozvoj bytovej výstavby 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatočná motivácia mladých ľudí vrátiť sa - neúspešnosť pri čerpaní finančných prostriedkov z iných finančných mechanizmov - vysoká administratívna náročnosť pre získanie financií z EŠIF - neustále zvyšovanie administratívnej záťaže výkonu miestnej samosprávy bez kompenzácie z hľadiska paralelného zvyšovania zdrojov (finančných a personálnych) - nedostatok finančných prostriedkov obce na ďalšie investície do rozvoja obce - slabá podpora kultúry zo strany štátu a VÚC - posun priorít mládeže ku konzumnej kultúre (nezáujme mladých o rozvoj svojho kultúrneho povedomia)

Environmentálna oblasť	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - atraktívna príroda, rozmanitá fauna a flóra v obci a okolí - bohaté kultúrne dedičstvo - čisté životné prostredia obce (priaznivé predpoklady rozvoja cestovného ruchu) - funkčný systém triedeného zberu komunálneho odpadu 	<ul style="list-style-type: none"> - znečistenie ovzdušia vplyvom vykurovania fosílnym palivom - existencia čiernych skládok - regulácia korýt miestneho potoka - znižovanie biodiverzity - nárast produkovaných odpadov - absencia rekreačného zázemia obce - nedostatočne využitý prírodný potenciál
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - potenciál pre kvalitné ekosystémové služby - zvýšenie povedomia občanov o význame triedenia odpadu formou informačnej kampane - vybudovanie zberného dvora - potenciál pre budovanie zelenej a modrej infraštruktúry - potenciál pre využitie alternatívnych zdrojov energie - hľadanie adekvátnych možností získania finančných prostriedkov z fondov EÚ 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatočná podpora dodržiavania legislatívy o odpadoch - neúspech pri čerpaní finančných prostriedkov z iných finančných mechanizmov - nedostatočný záujem subjektov (poľnohospodárskych a lesníckych) o zachovanie hospodárenia - zmena klímy (nepriaznivé lokálne prírodné podmienky a katastrofy) - nedostatok finančných prostriedkov obce

Zdroj: vlastné spracovanie

Kľúčové faktory a disparity územia

Vyhodnotením silných stránok a príležitostí zo SWOT analýzy boli identifikované hlavné faktory rozvoja obce. Podobne, na základe vyhodnotenia slabých stránok a ohrození boli identifikované hlavné disparity obce.

Hlavné faktory rozvoja:

- a) využitie geografickej polohy obce z hľadiska potenciálu pre rozvoj cestovného ruchu na báze atraktívneho prírodného prostredia a množstva kultúrno – historických pamiatok v okolí,
- b) podpora cezhraničných kontaktov,
- c) podpora rozvoja individuálnej/hromadnej bytovej výstavby,
- d) racionálne hospodárenie samosprávy,
- e) pripravenosť obce na získanie externých zdrojov na realizáciu rozvojových projektov a
- f) využitie zdrojov z EŠIF na realizáciu investičných a neinvestičných projektov a aktivita obce pri realizácii rozvojových projektov.

Hlavné disparity rozvoja:

- a) emigrácia obyvateľstva – z obce emigruje predovšetkým mladé obyvateľstvo, a to z dôvodu absencie ponuky pracovných miest,
- b) nízky potenciál pre prilákanie investícií do priemyselnej výroby – z dôvodu málo výhodnej polohy vo vzťahu k ekonomickým centráam a nadradenej dopravnej infraštruktúre má obec veľmi nízky lokalizačný potenciál pre prilákanie investícií do priemyselnej výroby,
- c) slabšia ponuka pracovných príležitostí priamo v obci (v porovnaní s väčšími mestami) – obec nedokáže vygenerovať dostatočný počet pracovných príležitostí pre všetko svoje obyvateľstvo,
- d) nezamestnanosť obyvateľstva – obyvateľstvo, ktoré si nevie nájsť prácu a neemigruje, upadá kvôli absencii dostatočného príjmu na živobytie do sociálnych problémov,
- e) veľká rozdrobenosť pozemkov a komplikovaná štruktúra vlastníckych vzťahov v katastrálnom území obce – výrazne limitujúci faktor potenciálnych rozvojových aktivít z dôvodu veľkej náročnosti z hľadiska vysporiadania vlastníckych vzťahov (napr. pre technickú infraštruktúru, budovanie chodníkov a podobne).

STRATEGICKÁ ČASŤ

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Orlov

Rozvoj rôznych regiónov, od lokálnej po makro – regionálnu úroveň, je nutné chápať, realizovať, uvažovať a posudzovať v čo možno najširších súvislostiach a väzbách, nie izolovane. Z tohto dôvodu je preto pre stanovenie rozvojovej stratégie obce nevyhnutné rešpektovať aj rôzne „nadradené“ stratégie, ktoré boli prijaté či už na nadnárodnej úrovni, na úrovni štátu alebo VÚC.

Na medzinárodnej úrovni je Slovenská republika viazaná najmä Agendou 2030. Ide o súhrn globálnych záväzkov, ktorými medzinárodné spoločenstvo reaguje na najzávažnejšie výzvy súčasnosti. Zmena klímy, chudoba, zvyšujúce sa ekonomické a sociálne nerovnosti alebo neudržateľnosť prevládajúcich vzorcov výroby a spotreby sú komplexné a navzájom previazané problémy. Izolované zásahy a opatrenia preto strácajú účinnosť pri ich riešení. Agenda 2030 bola prijatá členskými štátmi Organizácie Spojených národov v roku 2015 a vyzýva štáty k spoločnému koordinovanému postupu pri riešení globálnych výziev. Táto Agenda 2030 bola prijatá najmä za účelom zabezpečenia udržateľného rozvoja vo svete. Obsahuje spolu 17 cieľov, ktorých plnenie je v záujme udržateľného rozvoja potrebné naplňať. Implementácia Agendy 2030 je na Slovensku inštitucionálne rozdelená medzi Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR a Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR. V konzultácii s odbornou verejnosťou bola Agenda 2030 na Slovensku premietnutá do užšieho súboru šiestich prioritných oblastí, ktoré zohľadňujú špecifiká Slovenska, a ktoré budú základom ďalšej strategickej a koncepcnej práce. Sú nimi:

1. *Vzdelanie pre dôstojný život,*
2. *Smerovanie k znalostnej a environmentálne udržateľnej ekonomike pri demografických, zmenách a meniacom sa globálnom prostredí,*
3. *Znižovanie chudoby a sociálna inklúzia,*
4. *Udržateľné sídla, regióny a krajina v kontexte zmeny klímy,*
5. *Právny štát, demokracia a bezpečnosť,*
6. *Dobré zdravie.*

Vyššie uvedené prioritné oblasti sa premietajú aj do opatrení regionálnej politiky, podporujúcich rozvoj jednotlivých regiónov Slovenska. Strategická časť PHSR obce Orlov na roky 2023 – 2030 nadväzuje na analytickú časť, ktorá predstavuje komplexnú analýzu územia. Táto časť PHSR obsahuje stratégiu rozvoja obce s ohľadom na jej vnútorné špecifiká a danosti. Jej súčasťou je strategická vízia, formulácia a návrh stratégie rozvoja, ako aj formulácia cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti.

Strategická vízia a strategický cieľ obce

Vízia je želanou predstavou obyvateľov o budúcnosti, o tom, ako by mala obec vyzeráť. Je teda nástrojom na motiváciu, opisom ideálneho stavu, ktorý by sme chceli v budúcnosti dosiahnuť. Stanovuje rámec pre definovanie strategických cieľov a priorit na strednodobý časový horizont.

Analýzou súčasného stavu obce, analýzou doteraz realizovaných a plánovaných projektov, na základe analýzy hlavných faktorov rozvoja a na základe funkcií, ktoré plní samospráva obce bola sformulovaná nasledovná *strategická vízia obce Orlov*:

„Obec Orlov vytvorí na svojom území výborné podmienky pre život obyvateľov, pri zvažovaní vhodného využitia prírodného potenciálu obce, vybudovania zodpovedajúcej technickej a sociálnej infraštruktúry a zachovaní identity územia a s ohľadom na podporu rozvoja cestovného ruchu.“

Na dosiahnutie uvedenej strategickej vízie bude potrebné naplniť hlavný cieľ rozvoja obce Orlov na roky 2023 – 2030.

Hlavným *strategickým cieľom obce Orlov* je:

„Zlepšenie technickej a sociálnej infraštruktúry v obci a podpora cestovného ruchu cez využitie potenciálu obce v podobe atraktívnej prírody a okolia“.

Stratégia rozvoja

Cieľom strategickej časti programu je navrhnúť priority a opatrenia, ktoré budú viesť k naplneniu stanovenej vízie. Ide o návrh takých priorit a opatrení, ktorých riešenie je buď priamo v kompetencii obce alebo tiež takých, ktoré síce nie sú priamo v jej kompetencii, avšak obec ich dokáže svojou činnosťou a svojimi schopnosťami ovplyvniť žiaducim smerom.

Definovanie stratégie rozvoja obce vychádza najmä z detailného poznania jej vnútorného prostredia a z poznania potrieb obyvateľstva, pričom priamo nadväzuje na výsledky analýz. Stratégia vychádza zo základného predpokladu, že príslušné orgány verejnej správy od národnej po regionálnu úroveň budú zabezpečovať koordinovaný prístup v záujme dosiahnutia realizácie plánovaných zmien a že bude existovať dobrá informovanosť kľúčových aktérov regionálneho rozvoja.

Stratégia rozvoja obce je spracovaná v súlade s Víziou a stratégiou rozvoja Slovenska do roku 2030, ktorá plní úlohu Národnej stratégie regionálneho rozvoja Slovenskej republiky v zmysle zákona o podpore regionálneho rozvoja. Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 definuje (okrem iného) priority, ciele a nástroje podpory regionálneho rozvoja podľa typov regiónov, miest a obcí. Je v súlade s politikou súdržnosti Európskej únie v období 2021 – 2027, v rámci ktorej Európska komisia zadefinovala 5 hlavných politických cieľov politiky súdržnosti:

1. *Inteligentnejšia Európa* – inovatívna a inteligentná transformácia hospodárstva,,
2. *Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa*,
3. *Prepojenejšia Európa* – mobilita a regionálna pripojiteľnosť informačno – komunikačných technológií,
4. *Sociálnejšia Európa* – vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv,
5. *Európa bližšie k občanom* – udržateľný z integrovaný rozvoj mestských, vidieckych a pobrežných oblastí prostredníctvom miestnych iniciatív.

V novom programovom období 2021 – 2030 nastanú v oblasti strategického plánovania a riadenia a implementácie eurofondov viaceré zásadné zmeny. Doposiaľ sa programy rozvoja obcí vypracúvali na úrovni VÚC a na úrovni obcí a miest (pričom obce mali možnosť vypracovať si spoločný program rozvoja obcí). Po novom sa do strategického plánovania pridáva ďalší „medzistupeň“. Tento nový medzistupeň predstavujú tzv. Strategicko – plánovacie regióny, ktorých hranice zadefinuje príslušný VÚC a schváli ustanovená Rada partnerstva kraja. Pre každý SPR sa následne vypracúva špecifická stratégia, spracovaná vo forme integrovanej územnej stratégie. Cieľom je zabezpečiť adresnejšie operácie a podporu regiónom na medzistupni medzi regionálnou samosprávou (VÚC) a miestnou samosprávou (obce).

Tretí stupeň strategického plánovania budú stále tvoriť obce a mestá – tým je, samozrejme, ponechaná možnosť vypracovať si svoje vlastné PHSR (ak nevyužijú možnosť vypracovať si svoj PHSR ako súčasť spoločného programu rozvoja obcí). Obec Orlov leží v Prešovskom samosprávnom kraji a v programovom období 2021 – 2027 je súčasťou strategicko – plánovacieho regiónu SPR Spiš.

Obrázok č.8: Strategicko-plánovacie regióny a územia udržateľného mestského rozvoja na území PSK, ustanovené v programovom období 2021-2027 (zdroj: Úrad geodézie kartografie a katastra SR, 2020)

Zmena nastáva v rámci územného rozvoja. Každý samosprávny kraj na Slovensku si v rámci svojho PHSR definuje tzv. Integrované projektové balíčky. Tie pozostávajú z kľúčových projektov (ktorých realizácia je pre implementáciu daného projektového balíka kľúčová, nosná; bez nej by realizácia celého integrovaného balíka nemala zmysel a investície by nepriniesli synergický efekt) a komplementárnych projektových balíkov (ktoré obsahujú indikatívne tematické projektové balíčky). Celý integrovaný projektový balík môže byť financovaný z rôznych zdrojov (napr. EŠIF, Plán obnovy, Fond pre spravodlivú transformáciu, tzv. Nórske fondy, úverové zdroje, vlastné zdroje, dotácie štátu a podobne). Tá časť integrovaného projektového balíka, ktorá bude financovaná len z EŠIF, sa nazýva Integrovaná územná investícia.

Integrovaný územný rozvoj v rámci územného programu by už nemal byť realizovaný výlučne formou dopytovo – orientovaných projektov (ako tomu bolo doposiaľ). Časť integrovaného územného rozvoja bude schvaľovaná Radou partnerstva daného VÚC (bez potreby vyhlasovania dopytovo-orientovaných výziev; výhodou tohto spôsobu schvaľovania

bude, že najprv Rada partnerstva VÚC schváli konkrétny projektový zámer na realizáciu, takže žiadateľ bude mať istotu, že jeho projektový zámer určite získa financie na realizáciu; potom dostane úspešný žiadateľ čas na dopracovanie a dodanie všetkej potrebnej dokumentácie, ako napr. samotná projektová dokumentácia, územné rozhodnutie, stavebné povolenie a pod.; tento prístup môže teda potenciálne ušetriť žiadateľom množstvo financií, úsilia a času – keďže tí nebudú povinní mať pripravenú celú dokumentáciu už v čase podania žiadosti o NFP, ale až po jej schválení) a časť integrovaného územného rozvoja sa bude stále implementovať formou dopytovo – orientovaných výziev, vyhlasovaných štátnymi orgánmi (rovnakým spôsobom ako tomu bolo doteraz).

Na základe komplexnej analýzy územia obce Orlov a určenia silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození v oblasti sociálnej, hospodárskej a environmentálnej, môžeme určiť stratégiu rozvoja obce a jej prioritné ciele.

Vplyvom uvedených skutočností boli navrhnuté jednotlivé priority v rámci hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti, ktoré pri ich postupnej realizácii budú viesť k naplneniu strategického cieľa obce.

Obec Orlov si pre naplnenie strategickej vízie stanovila tri hlavné rozvojové oblasti a následne si stanovila tieto priority:

1) Hospodárska oblasť

V hospodárskej oblasti sa obec Orlov zameria na päť hlavných cieľov:

- a) Rozvoj služieb a cestovného ruchu:
 - podpora rozvoja služieb v obci formou prenájmu budov vo vlastníctve obce a podpora cestovného ruchu.
- b) Doprava a komunikácie:
 - rekonštrukcia a dobudovanie miestnych komunikácií, chodníkov a autobusových zastávok.
- c) Technická infraštruktúra:
 - dobudovanie technickej vybavenosti v miestnej časti obce (kanalizácia).
- d) Partnerská spolupráca:
 - spolupráca s partnerskými obcami.
- e) Komplexný rozvoj obce:
 - obstaranie územného plánu obce.

Plánované opatrenia na nadchádzajúce obdobie priamo reflektujú na tieto nedostatky a ich realizácia výrazným spôsobom napomôže rozvoju obce a zvýšeniu celkovej životnej úrovne obyvateľov obce Orlov.

2) Sociálna oblasť

V kontexte sociálnej oblasti sa obec Orlov bude usilovať o naplnenie týchto troch prioritných cieľov:

- a) Bývanie:
 - výstavba obecných nájomných bytov a vytvorenie individuálnych pozemkov na výstavbu rodinných domov.
- b) Verejné priestory a bezpečnosť:
 - úprava verejných priestorov a prevencia kriminality.
- c) Sociálna infraštruktúra, občianska vybavenosť:
 - skvalitnenie občianskej vybavenosti, rekonštrukcia budov vo vlastníctve obce a podpora sociálnych služieb a komunitného rozvoja.
- d) Školstvo, kultúra, šport a voľný čas:
 - skvalitňovanie školskej infraštruktúry, rekonštrukcia a výstavba športových a oddychových zariadení a podpora kultúrnych a športových podujatí.

Realizácia týchto aktivít naplní nielen stanovené ciele, ale prispeje tiež k estetizácii obce a zlepšeniu celkového dojmu v očiach verejnosti.

3) Environmentálna oblasť

Obec Orlov sa v environmentálnej oblasti zameriava na tri prioritné ciele:

- a) Odpadové hospodárstvo:
 - osвета a podpora triedeného zberu (informačná kampaň), zvyšovanie úrovne vytriedenia komunálnych odpadov a vybudovanie zberného dvora v obci.
- b) Kvalita životného prostredia:
 - odstránenie čiernych skládok nachádzajúcich sa v katastri obce a regulácia korýt miestneho potoka.
- c) Adaptácia na zmenu klímy
 - realizácia protipovodňových opatrení, zelených a modrých miest.

Obci veľmi záleží na životnom prostredí a svojimi aktivitami chce priamo prispievať k zaisteniu trvalo udržateľného rozvoja v tejto oblasti.

Prostredníctvom týchto troch prioritných oblastí a definovaných priorít, ktoré sú v programovej časti dokumentu rozpracované do jednotlivých opatrení, projektov a aktivít, bude obec naplňovať definovanú víziu rozvoja. Splnením jednotlivých cieľov a stanovených opatrení bude zabezpečovať zvyšovanie kvality života svojich obyvateľov.

Formulár č. 5 (S1): Hierarchia rozvojových cieľov obce Orlov

Prioritná oblasť	Hospodárska	Sociálna	Environmentálna
Priority	I. Rozvoj služieb a cestovného ruchu	I. Bývanie	I. Odpadové hospodárstvo
	II. Doprava a komunikácie	II. Verejné priestory a bezpečnosť	II. Kvalita životného prostredia
	III. Technická infraštruktúra	III. Sociálna infraštruktúra, občianska vybavenosť	III. Adaptácia na zmenu klímy
	IV. Partnerská spolupráca	IV. Školstvo, kultúra, šport a voľný čas	
	V. Komplexný rozvoj obce		
Opatrenia	1.1 Rozvoj služieb a cestovného ruchu	2.1 Tvorba možností pre rozvoj bývania	3.1 Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov
	1.2 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry	2.2 Zvyšovanie kvality verejných priestranstiev, vrátane bezpečnosti obyvateľov	3.2 Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry
	1.3 Zlepšenie technickej vybavenosti obce	2.3 Zlepšenie technického stavu budov vo vlastníctve obce	
	1.4 Partnerská spolupráca	2.4 Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít	
	1.5 Tvorba strategických plánov rozvoja	2.5 Skvalitnenie ponuky športového využitia a trávenia voľného času	
		2.6 Skvalitnenie školskej infraštruktúry	
		2.7 Podpora spoločenského a kultúrneho života	

Zdroj: Ministerstvo dopravy SR, vlastné spracovanie

PROGRAMOVÁ ČASŤ

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Orlov

Programová časť PHSR nadväzuje na strategickú časť a obsahuje opatrenia a projekty na zabezpečenie realizácie programu rozvoja, vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám, ktorá je zameraná na podrobnejšie rozpracovanie cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti na úroveň opatrení a aktivít.

Obsahom programovej časti sú:

- opatrenia, projekty a aktivity podľa prioritných oblastí a
- súbor ukazovateľov, výsledkov a dopadov vrátane východiskových a cieľových hodnôt.

Opatrenia, projekty a aktivity podľa prioritných oblastí

V strategickej časti sú zadefinované priority v rámci troch prioritných oblastí viaceré opatrenia, pričom každé opatrenie pozostáva z jedného alebo viacerých projektov/aktivít, ktoré sú plne v súlade s 5 hlavnými politickými cieľmi politiky súdržnosti EÚ na programové obdobie 2021 – 2027. Hlavným cieľom realizácie projektov/aktivít v rámci zadefinovaných opatrení je podporiť a posilniť miestny rozvoj na území obce, pričom tieto projekty/aktivity svojim malým dielom napomôžu realizácii systémových zmien v celoslovenskom a európskom meradle.

Všetky projekty a aktivity, ktoré samospráva plánuje v strednodobom horizonte realizovať sú uvedené v nasledujúcom formulári – Formulár (P1) Prehľad opatrení, projektov a aktivít podľa oblastí. Presnejšie činnosti, ktoré samospráva plánuje realizovať formou projektového zámeru sú v tomto aj v ďalších formulároch uvedené ako „**Projekt**“. Činnosti, ktoré sa neplánujú realizovať formou projektového zámeru a sú spravidla „jednoduchšie“ a menej náročné činnosti, sú uvedené vo formulároch ako „**Aktivita**“.

Projekty a aktivity, ktoré sú v tomto PHSR obce Orlov zadefinované, môžu byť realizované v rámci integrovaných projektových balíkov, zadefinovaných v PHSR PSK a môžu byť taktiež zahrnuté medzi integrované územné investície, ktoré sú v danom kontexte financované zo zdrojov EŠIF. Podmienkou pre dosahovanie vízie a definovaných cieľov je prostredníctvom opatrení a presnejších aktivít vytvoriť prostredie priaznivé pre zvyšovanie výkonnosti rôznych typov subjektov, ktorých aktivity v riešenom území prispievajú ku zvyšovaniu výkonnosti miestnej ekonomiky. Zvyšovať výkonnosť subjektov a udržať ich konkurencieschopnými v oblasti hospodárskej, sociálnej a environmentálnej je aj prioritou obce Orlov. Opatrenia rozpracované do presnejších aktivít/investičných zámerov, ktoré obec plánuje realizovať období 2023 – 2030 sú navrhnuté na základe identifikovaných potrieb, východísk a možných riešení. V súlade s uplatnením princípu integrovaných územných investícií a integrovaného prístupu k územnému rozvoju je cieľom PHSR obce Orlov naplniť víziu inovatívnym prístupom manažmentu obce k podpore rozvoja miestnej ekonomiky a novým nasmerovaním „občianskej politiky“. V záujme dosiahnutia stanovených cieľov v rámci jednotlivých oblastí je potrebné zabezpečiť podmienky pre efektívne a cielečné využitie finančných zdrojov obce, príspevkov z EŠIF, rôznych finančných mechanizmov a dotácií, štátneho rozpočtu a vlastných finančných zdrojov prijímateľov. Rovnako v záujme dosahovania stanovených cieľov je nutné cielene nasmerovať intervencie do územia s vysokým rozvojovým potenciálom pre daný špecifický cieľ a zabezpečiť tak výkonnosť a rast konkurencieschopnosti a rozvoja miestnej ekonomiky s pozitívnym dopadom na zvýšenie kvality života obyvateľov.

Vzhľadom na skutočnosť, že NR SR novelizovala školský zákon, je potrebné zo strany obce vyriešiť zabezpečenie predprimárneho vzdelávania pre deti od troch rokov, ktorá vyplýva z uvedenej novely zákona. Zákon č. 182/2023 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, priniesol s účinnosťou od 01.09.2023 nový (ďalší) princíp výchovy a vzdelávania podľa školského zákona, ktorým je právo na prijatie na predprimárne vzdelávanie v materskej škole od školského roka nasledujúceho po školskom roku, v ktorom dieťa dovŕši tretí rok veku. V súvislosti so zavedením práva na predprimárne vzdelávanie vzniká obci povinnosť vytvárať podmienky nielen na plnenie povinného predprimárneho vzdelávania, ale aj podmienky na prijímanie detí na predprimárne vzdelávanie, ktoré majú právo na prijatie na predprimárne vzdelávanie v materských školách, ktorých je zriaďovateľom. Novela zákona zaväzuje nielen obec, ale aj štát, aby od roku 2026 povinne zaplatil podporu každému dieťaťu, ktoré ju potrebuje. Právny nárok pre trojročné dieťa bude v platnosti až od školského roka 2025/2026. Zároveň právo na prijatie na predprimárne vzdelávanie podľa predpisov účinných od 01.09.2023 má na školský rok 2024/2025 len dieťa, ktoré dovŕši štyri roky vo veku do 31.08.2024. Právo na prijatie na predprimárne vzdelávanie podľa predpisov účinných od 01.09.2023 na školský rok 2024/2025 sa uplatňuje podaním žiadosti o prijatie dieťaťa na predprimárne vzdelávanie v čase od 01.05.2024 do 31.05.2024. Znamená to, že nástup detí na predprimárne vzdelávanie podľa novely zákona je postupný.

Na základe uvedených skutočností, obec plánuje do budúcnosti rozšíriť svoje kapacitné možnosti, aby každé dieťa vo veku od troch rokov do nástupu na povinnú školskú dochádzku mohlo od 01.09.2025 zúčastňovať na predprimárnom vzdelávaní. Keďže v čase vypracovania strategického dokumentu je možné čerpať finančné prostriedky z Plánu obnovy a odolnosti Slovenskej republiky, zámerom obce je uchádzať sa o tieto zdroje.

Finančné vyčíslenie súvisiace s touto aktivitou uvedenou v programovej časti strategického dokumentu bude do PHSR obce Orlov doplnené dodatkom č. 1, ktorý bude schválený uznesením obecného zastupiteľstva.

Formulár č. 6 (P1): Prehľad opatrení, projektov a aktivít podľa oblastí

Prioritná oblasť 1 - Hospodárska oblasť	
Opatrenie	Projekt/Aktivita
1.1 Rozvoj služieb a cestovného ruchu	Aktivita: 1.1.1 Rozvoj služieb v obci - prenájom budov vo vlastníctve obce
	Aktivita: 1.1.2 Tvorba propagačných a marketingových materiálov - vytvorenie propagačných materiálov o ponuke cestovného ruchu v obci a blízkom okolí
1.2 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry	Projekt: 1.2.1 Rekonštrukcia a dobudovanie miestnych komunikácií, chodníkov a autobusových zastávok v obci <i>Aktivita:</i> - rekonštrukcia existujúcich autobusových zastávok/možnosť vybudovania nových autobusových zastávok podľa potreby obce - rekonštrukcia prístupových ciest a chodníkov/možnosť vybudovania nových chodníkov podľa potreby obce
1.3 Zlepšenie technickej vybavenosti obce	Projekt: 1.3.1 Výstavba kanalizácie a čističky odpadových vôd v miestnej časti obce Andrejovka a jej rekonštrukcia v obci Orlov <i>Aktivita:</i> - osadenie kanalizačného potrubia v miestnej časti obce Andrejovka - výstavba čističky odpadových vôd a pripojenie kanalizačných vetiev na čističku odpadových vôd - rekonštrukcia existujúcej kanalizácie v obci Orlov
1.4 Partnerská spolupráca	Aktivita: 1.4.1 Rozvoj partnerskej spolupráce - rozvoj spolupráce s partnerskými obcami/mestami
1.5 Tvorba strategických plánov rozvoja	Projekt: 1.5.1 Vypracovanie územného plánu obce

Prioritná oblasť 2 - Sociálna oblasť	
Opatrenie	Projekt/Aktivita
2.1 Tvorba možností pre rozvoj bývania	Projekt: 2.1.1 Výstavba obecných nájomných bytov
2.2 Zvyšovanie kvality verejných priestranstiev, vrátane bezpečnosti obyvateľov	Aktivita: 2.2.1 Rozšírenie kamerového systému - osadenie ďalších bezpečnostných kamier za účelom prevencie kriminality a protispoločenského správania v obci, ako aj monitorovania bezpečnosti cestnej premávky
	Projekt: 2.2.2 Revitalizácia verejných priestranstiev <i>Aktivita:</i> - úprava verejných priestranstiev (obecný cintorín, pamätník padlým vojakom, okolie obecného úradu a podobne), obnova zelene (koše, lavičky a podobne)

2.3 Zlepšenie technického stavu budov vo vlastníctve obce	<p>Projekt: 2.3.1 Rekonštrukcia budovy požiarnej zbrojnice <i>Aktivity:</i> - vykonanie ďalších potrebných úprav v interiéri a exteriéri budovy (výmena okien, zateplenie budovy a podobne)</p>
	<p>Projekt: 2.3.2 Rekonštrukcia budovy polyfunkčného objektu</p>
	<p>Projekt: 2.3.3 Rekonštrukcia budovy miestneho kultúrneho domu a obecného úradu <i>Aktivity:</i> - vykonanie ďalších potrebných úprav vo vnútorných priestoroch (sobášna miestnosť, kuchyňa a jej vybavenie a podobne)</p>
	<p>Aktivita: 2.3.4 Rekonštrukcia strechy na budove Domu nádeje - možnosť osadenia novej strechy na budove Domu nádeje</p>
2.4 Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít	<p>Aktivita: 2.4.1 Spolupráca s ÚPSVaR v rámci zapájania sa obce do projektov - spolupráca obce s ÚPSVaR pri realizácii projektov na úseku aktívnych opatrení trhu práce</p>
	<p>Projekt: 2.4.2 Vybudovanie zariadenia pre seniorov a denného stacionára <i>Aktivity:</i> - výstavba, resp. zavedenie zariadenia sociálnych služieb pre seniorov a poskytovanie služieb na ňom - zavedenie novej sociálnej služby denného stacionára pre miestnych obyvateľov dostupnej priamo v obci</p>
2.5 Skvalitnenie ponuky športového využitia a trávenia voľného času	<p>Projekt: 2.5.1 Výstavba multifunkčného ihriska <i>Aktivity:</i> - vybudovanie exteriérových priestorov na realizáciu voľnočasových aktivít</p>
2.6 Skvalitnenie školskej infraštruktúry	<p>Projekt: 2.6.1 Rekonštrukcia budovy školskej jedálne <i>Aktivity:</i> - vykonanie ďalších potrebných úprav v interiéri a exteriéri budovy (výmena okien, nákup kuchynského vybavenia a podobne)</p>
2.7 Podpora spoločenského a kultúrneho života	<p>Aktivita: 2.7.1 Podpora kultúrnych a športových podujatí - podpora kultúrnych podujatí - podpora športových podujatí</p>
	<p>Projekt: 2.7.2 Rekonštrukcia/možnosť zabezpečenia nového priestoru pre zriadenie obecnej knižnice <i>Aktivity:</i> - možnosť obnovy knižničného fondu, vybavenia knižnice formou nákupu technológie pre potreby evidencie knižničnej štatistiky a podobne</p>

Prioritná oblasť 3 - Environmentálna oblasť	
Opatrenie	Projekt/Aktivita
3.1 Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov	Aktivita: 3.1.1 Skvalitnenie systému zberu odpadov - zvýšenie efektivity triedeného zberu odpadov - rozšírenie možností zberu tzv. zeleného biologicky rozložiteľného a kuchynského odpadu z domácností - rozširovanie ponuky triedeného zberu o ďalšie druhy odpadov
	Projekt: 3.1.2 Výstavba zberného dvora <i>Aktivity:</i> - vybudovanie zberného dvora za účelom skvalitnenia nakladania s odpadmi v obci a zlepšovania možností na triedenie jednotlivých druhov odpadov
3.2 Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry	Projekt: 3.2.1 Realizácia protipovodňových opatrení na miestnych potokoch <i>Aktivity:</i> - vykonanie potrebných úprav na miestnych potokoch a ich regulácia

Zdroj: Ministerstvo dopravy SR, vlastné spracovanie

Súbor ukazovateľov, výsledkov a dopadov

Stanovenie ukazovateľov pre hodnotenie PHSR obce Orlov je jednou zo súčastí priorit vypracovania programovej časti, pričom ukazovatele výsledkov a dopadov pre PHSR obce sú spracované v nasledujúcom formulári (Zoznam ukazovateľov cieľov/prioritných oblastí PHSR obce Orlov).

Formulár – Zoznam ukazovateľov cieľov/prioritných oblastí PHSR obce Orlov je rozdelený do troch kategórií:

1. ukazovatele výstupu – práce, tovary a služby, financované počas realizácie aktivít projektu,
2. ukazovatele výsledku – okamžitý efekt realizácie aktivít projektu, príp. služby poskytnuté cieľovej skupine,
3. ukazovatele dopadu – dlhodobý efekt vplyvu na danú prioritnú oblasť alebo cieľovú skupinu.

V čase vypracovania PHSR obce Orlov neboli všetky východiskové hodnoty dopadových ukazovateľov v rámci hodnotenia dopadov pre PHSR obce stanovené ako nulové v roku 2023, cieľové hodnoty boli stanovené pre roky 2026 a 2029.

Formulár č. 7 (P2): Zoznam ukazovateľov cieľov/prioritných oblastí PHSR obce Orlov

Typ ukazovateľa	Ukazovateľ	Informačný zdroj/odkaz	Merná jednotka	Východisková hodnota		Cieľová hodnota	
				2023	2027	2030	
Hospodárska oblasť							
Opatrenie 1.1. - Rozvoj služieb a cestovného ruchu							
Výsledok	Podpora služieb v obci formou prenájmu budov vo vlastníctve obce	OcÚ	počet/rok	1	2	2	
Dopad	Zvýšená zamestnanosť obyvateľstva/vyššia pridaná hodnota	ŠÚ SR	%	1	2	2	
Výstup	Nákup propagačných a marketingových materiálov (kreatívny priemysel)	OcÚ	počet	0	3	3	
Opatrenie 1.2. - Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry							
Výstup	Zrekonštruované a novo vybudované miestne komunikácie	OcÚ	súbor	0	1	1	
Výstup	Zrekonštruované a novo vybudované chodníky	OcÚ	súbor	0	1	1	
Výstup	Zrekonštruované a novo vybudované autobusové zastávky	OcÚ	počet	0	4	4	
Opatrenie 1.3. - Zlepšenie technickej vybavenosti obce							
Výsledok	Vybudovaná kanalizačná sieť v miestnej časti Andrejovka	OcÚ	súbor	0	1	1	
Výstup	Vybudovaná čistička odpadových vôd v miestnej časti Andrejovka	OcÚ	objekt	0	1	1	
Výsledok	Obyvatelia miestnej časti pripojení na kanalizačnú sieť	OcÚ	%	0	100	100	
Výstup	Zrekonštruovaná kanalizačná sieť v obci Orlov	OcÚ	súbor	0	1	1	
Opatrenie 1.4. - Partnerská spolupráca							
Výstup	Podporené partnerské subjekty	OcÚ	počet	0	1	1	

Opatrenie 1.5. - Tvorba strategických dokumentov						
Výstup	Obstaranie/zabezpečenie územného plánu obce	OcÚ	dokument	0	1	1
Sociálna oblasť						
Opatrenie 2.1. - Tvorba možností pre rozvoj bývania						
Výstup	Vybudované nájomné byty	OcÚ	počet	0	0	8
Dopad	Vyšší počet obyvateľov obce (o koľko)	OcÚ	počet	0	0	24
Opatrenie 2.2. - Zvyšovanie kvality verejných priestranstiev, vrátane bezpečnosti obyvateľov						
Výstup	Nákup nových kamier monitorujúcich verejné priestory	OcÚ	počet	0	4	4
Výsledok	Nízky počet priestupkov	OcÚ, polícia	%	10	50	50
Výstup	Zrevitalizované verejné priestranstvá	OcÚ	počet/súbor aktivít	1	2	2
Opatrenie 2.3. - Zlepšenie technického stavu budov vo vlastníctve obce						
Výstup	Zrealizovaná rekonštrukcia budovy požiarnej zbrojnice	OcÚ	objekt	0	1	1
Výstup	Zrealizovaná rekonštrukcia budovy polyfunkčného objektu	OcÚ	objekt	0	1	1
Výstup	Zrealizovaná rekonštrukcia budovy miestneho kultúrneho domu a obecného úradu	OcÚ	objekt	0	1	1
Výstup	Zrealizovaná rekonštrukcia strechy na budove Domu nádeje	OcÚ	objekt	0	1	1
Opatrenie 2.4. - Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít						
Výsledok	Osoby zamestnané cez projekty na úseku aktívnych opatrení trhu práce	OcÚ	počet	4	6	6
Výstup	Vybudované zariadenie pre seniorov a denného stacionára	OcÚ	objekt	0	0	1
Výstup	Prevádzkované služby zariadenia pre seniorov a denného stacionára	OcÚ	počet služieb	0	0	1

Výstup	Osoby využívajúce služby denného stacionára	OcÚ	počet/rok	0	0	10
Výsledok	Osoby zamestnané v sociálnych službách	OcÚ	počet	0	0	6
Opatrenie 2.5. - Skvalitnenie ponuky športového využitia a trávenia voľného času						
Výstup	Vybudované multifunkčné ihrisko	OcÚ	objekt	0	1	1
Opatrenie 2.6. - Skvalitnenie školskej infraštruktúry						
Výstup	Zrealizovaná rekonštrukcia budovy školskej jedálne	OcÚ, škola	objekt	0	1	1
Opatrenie 2.7. - Podpora spoločenského a kultúrneho života						
Výsledok	Zrealizované kultúrne a športové podujatia	OcÚ	počet/rok	3	5	5
Výsledok	Podporené subjekty	OcÚ	počet/rok	1	2	2
Výstup	Zrealizovaná rekonštrukcia priestorov/vybudovaný objekt obecnej knižnice	OcÚ	objekt	0	1	1
Environmentálna oblasť						
Opatrenie 3.1. - Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov						
Výsledok	Skvalitnený systém zberu odpadov	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1
Výstup	Vybudovaný zberný dvor	OcÚ	počet	0	1	1
Výsledok	Vyššia úroveň vytriedenia odpadov	OcÚ	%	10	50	50
Opatrenie 3.2. - Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry						
Výstup	Zrealizované protipovodňové opatrenia	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1

Zdroj: Ministerstvo dopravy SR, Obecný úrad Orlov, vlastné spracovanie

REALIZAČNÁ ČASŤ

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Orlov

Realizačná časť PHSR je zameraná na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu PHSR obce Orlov na základe stanovenia merateľných ukazovateľov a vecný časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov.

Obsahom realizačnej časti je:

- akčný plán obce Orlov,
- popis úloh jednotlivých partnerov pri realizácii PHSR obce Orlov,
- popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia,
- stručný popis komunikačnej stratégie PHSR obce Orlov k jednotlivým cieľovým skupinám a
- popis systému monitorovania a hodnotenia plnenia PHSR obce Orlov.

Akčný plán obce Orlov

Akčný plán obce Orlov predstavuje konkrétny harmonogram činností/projektov/aktivít súvisiacich s rozvojom obce v nadväznosti na prioritné oblasti sociálno – ekonomického rozvoja.

Tento plán vychádza zo stratégie, je jej logickou súčasťou a realizuje sa prostredníctvom konkrétnych projektov a aktivít. Obsahuje predpokladané termíny plnenia jednotlivých úloh, zoznam inštitúcií zodpovedných za ich plnenie a predpokladané zdroje financovania.

Formulár č. 8 (R1): Akčný plán obce Orlov

Opatrenie, projekt/aktivita	Termín	Zodpovedný	Financovanie (v tis. EUR)
Hospodárska oblasť			
1.1 Rozvoj služieb a cestovného ruchu			
Aktivita: 1.1.1 Rozvoj služieb v obci	od 2023 priebežne	obec	3
Aktivita: 1.1.2 Tvorba propagačných a marketingových materiálov	od 2023 priebežne	obec	1
1.2 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry			
Aktivita: 1.2.1 Rekonštrukcia a dobudovanie miestnych komunikácií, chodníkov a autobusových zastávok v obci	od 2023 priebežne	obec, fondy	200
1.3 Zlepšenie technickej vybavenosti obce			
Aktivita: 1.3.1 Výstavba kanalizácie a čističky odpadových vôd v miestnej časti obce Andrejovka a jej rekonštrukcia v obci Orlov	2026	obec, fondy, dotácie	450
1.4 Partnerská spolupráca			
Aktivita: 1.4.1 Rozvoj partnerskej spolupráce	od 2023 priebežne	obec, fondy	4,5

1.5 Tvorba strategických plánov rozvoja			
Aktivita: 1.5.1 Vypracovanie územného plánu obce	2027	obec, fondy, dotácie	25
Opatrenie, projekt/aktivita	Termín	Zodpovedný	Financovanie (v tis. EUR)
Sociálna oblasť			
2.1 Tvorba možností pre rozvoj bývania			
Aktivita: 2.1.1 Výstavba obecných nájomných bytov	od 2029 priebežne	obec, Štátny fond rozvoja bývania	1 300
2.2 Zvyšovanie kvality verejných priestranstiev, vrátane bezpečnosti obyvateľov			
Aktivita: 2.2.1 Rozšírenie kamerového systému	od 2023 priebežne	obec	10
Aktivita: 2.2.2 Revitalizácia verejných priestranstiev	od 2023 priebežne	obec, fondy	30
2.3 Zlepšenie technického stavu budov vo vlastníctve obce			
Aktivita: 2.3.1 Rekonštrukcia budovy požiarnej zbrojnice	od 2024	obec, fondy, dotácie	150
Aktivita: 2.3.2 Rekonštrukcia budovy polyfunkčného objektu	od 2028 priebežne	obec, fondy, dotácie	800
Aktivita: 2.3.3 Rekonštrukcia budovy miestneho kultúrneho domu a obecného úradu	od 2027 priebežne	obec, fondy, dotácie	100
Aktivita: 2.3.4 Rekonštrukcia strechy na budove Domu nádeje	od 2024	obec, fondy	15
2.4 Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít			
Aktivita: 2.4.1 Spolupráca s ÚPSVaR v rámci zapájania sa obce do projektov	od 2023 priebežne	obec, fondy	5
Aktivita: 2.4.2 Vybudovanie zariadenia pre seniorov a denného stacionára	od 2030	obec, fondy, dotácie	450
2.5 Skvalitnenie ponuky športového využitia a trávenia voľného času			
Aktivita: 2.5.1 Výstavba multifunkčného ihriska	od 2025	obec, fondy, dotácie	100
2.6 Skvalitnenie školskej infraštruktúry			
Aktivita: 2.6.1 Rekonštrukcia budovy školskej jedálne	od 2024	obec, fondy, dotácie	180
2.7 Podpora spoločenského a kultúrneho života			
Aktivita: 2.7.1 Podpora kultúrnych a športových podujatí	od 2023 priebežne	obec, fondy	35
Aktivita: 2.7.2 Rekonštrukcia/možnosť zabezpečenia nového priestoru pre zriadenie funkčnej obecnej knižnice	od 2025	obec, fondy, dotácie	100

Opatrenie, projekt/aktivita	Termín	Zodpovedný	Financovanie (v tis. EUR)
Environmentálna oblasť			
3.1 Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov			
Aktivita: 3.1.1 Skvalitnenie systému zberu odpadov	od 2023 priebežne	obec	3
Aktivita: 3.1.2 Výstavba zberného dvora	od 2026 priebežne	obec, fondy, dotácie	300
3.2 Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry			
Aktivita: 3.2.1 Realizácia protipovodňových opatrení na miestnych potokoch	od 2025 priebežne	obec, fondy, dotácie	950

Zdroj: Ministerstvo dopravy SR, Obecný úrad Orlov, vlastné spracovanie

Administratívne, organizačné a inštitucionálne zabezpečenie PHSR obce Orlov

PHSR obce Orlov, jej vypracovaním a schválením plní obec jeden zo základných princípov regionálnej politiky, ktorým je princíp programovania. Implementácia navrhovaných projektov a aktivít si bude vyžadovať konkrétnych ľudí, ktorí budú tieto projekty/aktivity uskutočňovať od začiatku do konca, a ktorí za nich budú aj zodpovední. Vzhľadom na poddimenzovanosť samosprávy z aspektu ľudských zdrojov sa predpokladá, že niektoré projekty/aktivity bude potrebné realizovať v spolupráci s externými poradcami, odborníkmi, prípadne špecializovanými spoločnosťami.

V systéme riadenia a implementácie PHSR obce Orlov je **Riadiacim orgánom** na úrovni obce prostredníctvom starostu obce, ktorý zodpovedá za systém riadenia PHSR obce Orlov, ako aj za systém čerpania získaných dotácií, použitia úverových zdrojov a v prípade získania pomoci zo štrukturálnych fondov aj za čerpanie tejto pomoci. Obecné zastupiteľstvo plní úlohu **Monitorovacieho výboru**. **Orgánom auditu** je audítor, hlavný kontrolór vykonáva kontrolnú činnosť a je **inštitútom vnútornej kontroly obce**, funkciu **Platobného orgánu** vykonáva ekonómka obce a funkciu **Sprostredkovateľského orgánu** plní starosta obce prípadne ním poverený administratívny pracovník obce. PHSR obce Orlov, ako aj všetky jeho zmeny a doplnky schvaľuje obecné zastupiteľstvo.

Administratívne zabezpečenie realizácie tohto PHSR obce Orlov je nevyhnutnou podmienkou jeho plnenia. Realizácia si však bude vyžadovať pravidelnú systematickú prácu. Z tohto dôvodu sa odporúča poveriť osobu zodpovednú za administratívne zabezpečenie realizácie PHSR obce Orlov. Táto poverená osoba by vystupovala ako poradný orgán, ktorého úlohou by bolo vypracovať a posúdiť Správu o realizácii PHSR obce Orlov, stav finančného čerpania prostriedkov, podieľať sa na určovaní priorit realizácie PHSR obce Orlov a zúčastňovať sa dôležitých stretnutí, týkajúcich sa rozvoja obce Orlov. V prípade potreby by táto poverená osoba mala za úlohu prehodnotiť plán na ďalšie obdobie, eventuálne doplniť úlohy a opatrenia, ktoré neboli uvedené v tomto programe PHSR obce Orlov a podobne.

Samospráva bude získavať a spracovávať pripomienky do stanoveného termínu (spracovanie pripomienok bude trvať do 31.07.2027), kedy bude obecnému zastupiteľstvu predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúce roky a aj jeho prípadná aktualizácia. Obecné zastupiteľstvo vo vzťahu k realizácii PHSR berie na vedomie návrh strategickej časti dokumentu, schvaľuje celý dokument PHSR a do troch rokov (31.08.2027) schvaľuje vyhodnotenie jeho plnenia. Úlohou obecného zastupiteľstva je taktiež schvaľovanie spolufinancovania pripravovaných projektových dokumentácií. Obecné zastupiteľstvo teda do troch rokov (31.08.2027) schvaľuje hodnotiace a monitorovacie správy a rozhoduje o prípadných zmenách a aktualizácii programu PHSR obce Orlov.

Komunikačná stratégia

Súčasťou každého z pripravovaných a realizovaných projektov z PHSR budú, či už z dôvodu povinného informovania a publicity (najmä pri projektovej dokumentácii financovanej z EŠIF) alebo v rámci komunikácie medzi obcou a cieľovými skupinami pri príprave a realizácii projektovej dokumentácii, rôzne formy komunikácie. V prípade realizácie projektovej dokumentácie z EŠIF budú v záujme informovania verejnosti osadené informačné tabule, prípadne budú organizované úvodné a záverečné informačné verejné stretnutia a iné.

V podmienkach obce prebieha komunikácia predovšetkým osobným stykom verejnosti a záujmových skupín s jej volenými orgánmi a zamestnancami. Významným komunikačným kanálom najmä pre mladšie a stredné vekové kategórie obyvateľstva je webová stránka obce. Staršie vekové kategórie uprednostňujú najmä obecný rozhlas, úradnú tabuľu a osobné podanie. Ďalším nástrojom komunikácie budú pozvánky na priamu účasť verejnosti na zasadnutiach obecného zastupiteľstva. Prostredníctvom uvedených komunikačných kanálov bude až do ukončenia platnosti PHSR prebiehať neustála komunikácia s obyvateľmi týkajúca sa realizácie tohto PHSR obce Orlov.

Systém monitorovania a hodnotenia

Cieľom systému monitorovania a hodnotenia je získavanie informácií o reálnom plnení PHSR o jeho prípadnom negatívnom vývoji. Dôsledkom dobrého nastavenia systému monitorovania a hodnotenia bude prípadná zmena spôsobu realizácie, podľa potreby aj definovanie a prijatie nových opatrení. Ako už bolo spomenuté vyššie, samospráva bude do stanoveného termínu získavať a spracovávať pripomienky, ktoré budú obecnému zastupiteľstvu predložené na hodnotenie PHSR za predchádzajúce roky a aj jeho prípadná aktualizácia.

Monitorovanie PHSR sa teda bude vykonávať priebežne počas celého trvania PHSR až do ukončenia jeho platnosti. Tento proces bude vychádzať z údajov uvedených vo Formulári P2 – ukazovatele výstupu, výsledku a dopadu projektovej dokumentácie. Výstupom monitorovania PHSR bude monitorovacia správa schválená riadiacim orgánom v rámci implementácie projektovej dokumentácie z EŠIF.

Za prípravu monitorovacej správy konkrétneho projektu bude zodpovedať jeho garant podľa povahy projektu.

Za prípravu monitorovacej správy PHSR bude zodpovedať samospráva obce, a to buď prostredníctvom starostu obce Orlov, hlavného kontrolóra, poslancov, zamestnancov obecného úradu, prípadne inej poverenej osoby starostom obce Orlov.

Formulár č. 9 (R5): Plán hodnotenia a monitorovania PHSR obce Orlov

Plán priebežných hodnotení PHSR obce Orlov počas jeho platnosti 2023 - 2030		
Typ hodnotenia	Vykonať prvýkrát	Dôvod vykonania/periodicita
Strategické hodnotenie	najskôr v roku 2027	na základe rozhodnutia obce a vzniknutej spoločenskej potreby
Operatívne hodnotenie	v prípade potreby	na základe kontroly súladu programu s reálnou situáciou
Tematické hodnotenie časti PHSR	v prípade potreby	na základe témy hodnotenia identifikovanej ako riziková časť vo výročnej monitorovacej správe za predchádzajúce kalendárne roky
Ad hoc mimoriadne hodnotenie	v prípade potreby	na základe značného odklonu od stanovených cieľov a pri návrhu na revíziu PHSR
Ad hoc hodnotenie celého PHSR alebo jeho časti	2023 - 2030	na základe rozhodnutia starostu obce, kontrolného orgánu, správy auditu a podobne

Zdroj: Ministerstvo dopravy SR, Obecný úrad Orlov, vlastné spracovanie

FINANČNÁ ČASŤ

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Orlov

V zmysle zákona č. 369/1990 Z. z. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov „základom finančného hospodárenia obce je rozpočet obce, ktorý sa zostavuje na obdobie jedného kalendárneho roka. Postavenie rozpočtu obce, jeho tvorbu a obsah, pravidlá rozpočtového hospodárenia, tvorbu a použitie mimorozpočtových zdrojov, spôsob finančného vyrovnávania medzi obcami, vzťahy k štátnemu rozpočtu a k rozpočtu samosprávneho kraja ustanovuje osobitný zákon. Obec financuje svoje potreby predovšetkým z vlastných príjmov, dotácií zo štátneho rozpočtu a z ďalších zdrojov, môže na plnenie svojich úloh použiť návratné zdroje financovania a prostriedky mimorozpočtových peňažných fondov. Na plnenie rozvojového programu obce alebo na plnenie inej úlohy, na ktorej má štát záujem, možno obci poskytnúť štátnu dotáciu. Obec si môže na plnenie svojich úloh zriadiť mimorozpočtové peňažné fondy“.

Pri umiestňovaní investícií bude obec postupovať v súlade so zákonom (zákon č. 369/1990 Z. z. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov). Zdroje financovania a celková suma vynaložených finančných prostriedkov budú dopĺňané priebežne počas monitorovacích období.

Finančná časť PHSR obce poukazuje na finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení aktivít, inštitucionálnu a organizačnú stránku realizácie PHSR v podmienkach obce Orlov. Súčasťou finančnej časti PHSR obce Orlov je:

- indikatívny finančný plán,
- model viaczdrojového financovania (intervenčná matica),
- systém hodnotenia a zaraďovania projektov do financovania.

Indikatívny finančný plán

V tomto PHSR obce Orlov je výška potrebných finančných prostriedkov uvedená pri jednotlivých projektoch a opatreniach. Sumy, ktoré sú uvedené sa stanovujú odhadom z dôvodu, že v čase vypracovania PHSR obce nie je spracovaná žiadna projektová dokumentácia a tým pádom nie je možné ex – ante určiť predpokladanú sumu potrebnú na realizáciu konkrétneho projektu.

Z vyššie uvedeného dôvodu sa môžu sumy meniť po realizácii verejného obstarávania, ale aj z dôvodu, že pri rozhodovaní o financovaní jednotlivých projektov sa bude prihliadať na ich dôležitosť a v neposlednom rade bude rozhodujúci aj faktor ovplyvňujúci prínos pre rozvoj obce (niektoré projekty/aktivity sa budú môcť realizovať v rámci bežnej prevádzky samosprávy a iné si budú vyžadovať náročnejšie zdroje z hľadiska finančného aj personálneho zabezpečenia).

Samospráva sa bude v tomto kontexte snažiť získať potenciálne zdroje na realizáciu opatrení /aktivít, ktoré sú uvedených v tomto PHSR obce Orlov, pričom ide najmä o:

- bankové úvery,
- štátne dotácie z účelových fondov (napr. Environmentálny fond, Štátny fond rozvoja bývania),
- financovanie z národných projektov,
- rozpočet PSK,

- európske štrukturálne a investičné fondy,
- nadácie a neinvestičné fondy,
- sponzorské dary podnikateľov, súkromných osôb, neziskového sektora a podobne a
- vlastné zdroje obce (rozpočet obce).

Model viaczdrojového financovania

Jednotlivé projekty, ich financovanie bude možné realizovať z viacerých zdrojov, avšak samotné financovanie bude do značnej miery závisieť od aktuálnej finančnej situácie obce a aktuálnych potrieb. Viaczdrojové financovanie sa bude opierať o zdroje, ktoré sú uvedené v nasledovnom Formulári č. 11 (Model viaczdrojového financovania – intervenčná matica).

Model viaczdrojového financovania, tzv. intervenčná matica predstavuje súbor odhadu objemu potrebných zdrojov na realizáciu jednotlivých projektových zámerov, avšak konečné financovanie (presná výška finančných zdrojov) bude známa až po vypracovaní projektovej dokumentácie a bude vychádzať najmä z procesu verejného obstarávania.

Vzhľadom k vyššie uvedeným skutočnostiam, s tým že PHSR obce Orlov je otvorený dokument, ktorý je možné dopĺňať/meniť na základe aktuálnych potrieb sa stanovuje dopracovanie finančného rámca pre potreby súhrnného prehľadu plánovaných projektov a aktivít s podrobnou štruktúrou finančných prostriedkov na jednotlivé opatrenia, projekty a aktivity, na základe plánu hodnotenia a monitorovania daného strategického dokumentu.

Formulár č. 10 (F1): Indikatívny rozpočet – sumarizácia

Oblasť	Rok								SPOLU (€)
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
Hospodárska	425	27 067	28 067	118 117	121 117	133 767	133 717	121 223	683 500
Sociálna	4 925	55 725	140 725	140 725	165 725	420 725	803 725	1 542 725	3 275 000
Environmentálna	200	400	158 400	238 800	213 800	213 800	213 800	213 800	1 253 000
SPOLU (€)	5 550	83 192	327 192	497 642	500 642	768 292	1 151 242	1 877 748	5 211 500

Zdroj: Ministerstvo dopravy SR, vlastné spracovanie

Formulár č. 11 (F5): Model viaczdrojového financovania – intervenčná matica

Viaczdrojové financovanie (tis. €)								
Opatrenie	Celkové náklady	Verejné zdroje					Súkromné zdroje	Iné zdroje
		EÚ	Štát	VÚC	Obec	Spolu		
Opatrenie 1.1	4				4	4		
Opatrenie 1.2	200	120	60		20	200		
Opatrenie 1.3	450	250	110		90	450		
Opatrenie 1.4	4,5			2,5	2	4,5		
Opatrenie 1.5	25		20		5	25		
Opatrenie 2.1	1 300		1 240		60	1 300		
Opatrenie 2.2	40		20	10	10	40		
Opatrenie 2.3	1 065	885	80		100	1 065		
Opatrenie 2.4	455	400			55	455		
Opatrenie 2.5	100	80	14		6	100		
Opatrenie 2.6	180	100	40		40	180		
Opatrenie 2.7	135	100	10	5	20	135		
Opatrenie 3.1	303	243	35		25	303		
Opatrenie 3.2	950	830	85		35	950		
Spolu (tis. €)	5 211,5	3 008	1 714	17,5	472	5 211,5		

Zdroj: Ministerstvo dopravy SR, vlastné spracovanie

Systém hodnotenia a zaradovania projektov do financovania

V procese realizácie PHSR obce Orlov bude dôležitým prvkom schvaľovanie financovania jednotlivých projektových zámerov obecným zastupiteľstvom. Z hľadiska dôležitosti a významosti strategického dokumentu, či už je to z legislatívneho hľadiska alebo vo vzťahu k rozvoju obce je nutné prihliadať na výber projektov/aktivít, ktorá je vypracovaná v nasledujúcom Formulári č.12 (Hodnotiaca tabuľka pre výber projektov obce Orlov), reflektujúce potreby obce Orlov.

Najvyššiu úroveň dôležitosti majú projekty/aktivity, ktorých realizácia vyplýva priamo z legislatívy a projekty/aktivity, ktoré budú riešiť výrazne naliehavú havarijnú alebo mimoriadnu situáciu.

Vysokú úroveň dôležitosti budú mať projekty/aktivity s oporou vo VZN obce, projekty/aktivity Miestnej akčnej skupiny, oblastnej organizácie cestovného ruchu, projekty/aktivity s vydaným právoplatným stavebným povolením (prípadne aj projekty/aktivity s ukončeným procesom verejného obstarávania), projekty/aktivity, na ktoré sa dajú získať zdroje z EŠIF a/alebo ich realizácia je zároveň nutná pre rozvoj obce a projekty/aktivity, ktoré majú vysokú podporu u obyvateľstva.

Strednú úroveň dôležitosti budú mať tie projekty/aktivity, ktoré majú možnosť byť spolufinancované z EŠIF a/alebo ich realizácia je zároveň vhodná pre rozvoj obce.

Nízku a najnižšiu úroveň dôležitosti budú predstavovať projekty/aktivity, ktoré sú vo fáze úvah (bez spracovania prvotných analýz, projektovej dokumentácie, stavebného povolenia a podobne).

Formulár č. 12 (F3): Hodnotiaca tabuľka pre výber projektov obce Orlov

Kategória	Úroveň dôležitosti	Hodnotiace kritérium (podmienky pre zaradenie do úrovne dôležitosti)	Projekt/aktivita
1	Najvyššia	a) projekty/aktivity vyplývajúce zo zákona alebo legislatívy EÚ b) projekty/aktivity riešiace havarijnú alebo mimoriadnu situáciu	1.3.1 3.1.1
2	Vysoká	a) projekty/aktivity s podporou VZN obce b) projekty/aktivity s právoplatným stavebným povolením c) projekty/aktivity MAS d) projekty/aktivity s OOCR e) projekty/aktivity s vysokou podporou obyvateľov f) projekty/aktivity s potenciálom spolufinancovania z EŠIF a z iných zdrojov a/alebo projekty/aktivity, ktorých realizácia je pre rozvoj obce nutná	1.4.1 1.5.1 2.3.1 2.3.4 2.4.1 2.6.1 2.7.1 2.7.2 3.1.2 3.2.1
3	Stredná	projekty/aktivity s potenciálom spolufinancovania z EŠIF a z iných zdrojov a/alebo projekty/aktivity, ktorých realizácia je pre rozvoj obce vhodná	1.2.1 2.1.1 2.4.2 2.5.1
4	Nízka	projekty/aktivity v štádiu zámerov/úvah	1.1.1 1.1.2 2.2.1 2.2.2 2.3.2 2.3.3
5	Najnižšia	ostatné	

Zdroj: Ministerstvo dopravy SR, vlastné spracovanie

ZÁVER

Strategický dokument „*Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Orlov na obdobie 2023 –2030*“ reflektuje na potreby, príležitosti a výzvy obce Orlov vo všetkých prioritných oblastiach stanovené na základe odborných analýz a identifikovaných potrieb, východísk a možných riešení s cieľom vytvoriť podmienky pre zvyšovanie kvality života obyvateľov prostredníctvom cielene nasmerovaných intervencií do definovaných oblastí rozvoja a zabezpečiť tak rozvoj miestnej ekonomiky a rast konkurencieschopnosti.

Na základe výstupov a výsledkov realizovaných intervencií bude implementácia strategického dokumentu priebežne monitorovaná a hodnotená, pričom implementáciou jednotlivých aktivít tvorených s ohľadom na ciele politiky regionálneho rozvoja na národnej úrovni a nadnárodnej úrovni PHSR obce prispeje k plneniu strategických rámcov jednotlivých operačných programov schválených na úrovni SR.

Formulár č. 13 (Z1): Schválenie PHSR obce Orlov (Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie)

Schválenie PHSR obce Orlov	
Strategický dokument	<p><u>Názov strategického dokumentu:</u> „Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Orlov na obdobie 2023 – 2030“</p> <p><u>Štruktúra strategického dokumentu:</u> Strategický dokument je štruktúrovaný podľa zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov, ďalej podľa Metodiky tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja, vydanéj Úradom podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu, január 2020, Metodiky na spracovanie Programu rozvoja obce, vydanéj Inštitútom priestorového plánovania, september 2016 a podľa Metodiky na vypracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC, vydanéj Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, verzia 2.0, február 2015.</p>
Spracovanie	<p><u>Forma a obdobie spracovania:</u> Forma spracovania PHSR obce bola vykonaná zástupkyňou starostu, ktorá koordinovala proces tvorby dokumentu a zabezpečovala dodržiavanie metodických postupov. Strategický dokument bol spracovaný od jari do leta 2023.</p> <p><u>Riadiaci tím:</u> Riadiaci tím pozostával z 2 členov, pričom v procese spracovania absolvoval 5 pracovné zasadania.</p> <p><u>Účasť verejnosti a komunikácia s ňou:</u> verejnosť mala možnosť participovať na procese spracovania PHSR prostredníctvom verejného pripomienkovania (písomnou a elektronickou formou).</p> <p><u>Autor dokumentu:</u> Ing. Andrea Čížiková, PhD., Ing. Paed. IGIP</p> <p><u>Náklady na spracovanie:</u> Finančné náklady nie sú hradené z rozpočtu obce.</p>
Publikované verejne	<p>Verejné pripomienkovanie prebiehalo v termíne v dňoch od 08. 08. 2023 do 23.08.2023. Strategický dokument bol uverejnený na webovom sídle obce Orlov dňa 08.08.2023. V priebehu verejného pripomienkovania neboli doručené žiadne pripomienky.</p>
Prerokovanie	<p>Prerokované v orgánoch samosprávy dňa: 08.09.2023</p>
Schválenie	<p><u>Návrh na uznesenie zastupiteľstva:</u> „Obecné zastupiteľstvo v Orlove schvaľuje strategický dokument Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Orlov na obdobie 2023-2030“.</p>

Kopírovanie a nakladanie so strategickým dokumentom s názvom:

„Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Orlov na obdobie 2023 –2030“

podlieha zákonu č. 185/2015 Z. z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (autorský zákon) v znení neskorších predpisov.

PRÍLOHY

Zoznam príloh Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce ORLOV:

Príloha č. 1: :

Zámer spracovania Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce ORLOV na obdobie rokov 2023 – 2030

Príloha č. 2:

Harmonogram spracovania Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Orlov

Príloha č. 3: Zoznam informačných zdrojov

Príloha č. 4: Zoznam obrázkov, tabuliek, grafov a formulárov

Príloha č. 5: Zoznam skratiek

Príloha č. 1: Zámer spracovania Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce ORLOV na obdobie rokov 2023 – 2030

Formulár č. 1 (Ú1): Zámer spracovania Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce ORLOV na obdobie rokov 2023 – 2030

Zámer spracovania Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce ORLOV	
Názov dokumentu	Zámer spracovania Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce ORLOV na roky 2023 – 2030
Forma spracovania	<p>Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Orlov na roky 2023 – 2030 bude spracovaný podľa aktuálneho znenia zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov. Spracovanie strategického dokumentu bude závisieť od participatívneho spôsobu (uplatnenie princípu partnerstva) so zapojením širokej zamestnancov obecného úradu, širokej verejnosti a externých odborníkov.</p> <p>Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Orlov bude vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v Národnej stratégii regionálneho rozvoja a Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja.</p>
Riadenie procesu spracovania	<p>Za riadenie procesu spracovania zodpovedá riadiaci tím, ktorý pozostáva zo zástupcov obce, ako aj zhotoviteľa strategického dokumentu, ktorým je v čase vypracovania člen zástupcov obce.</p> <p>Riadiaci tím pozostáva: <u>Za obec (koordinátor riadiaceho tímu):</u> Ján Hnat – starosta obce Orlov <u>Za zhotoviteľa:</u> Ing. Andrea Čížiková, PhD., Ing. Paed. IGIP</p>
Obdobie spracovania	Marec – August 2023
Financovanie spracovania	Financovanie spracovania strategického dokumentu nie je financované z rozpočtu obce, ale formou bezodplatného plnenia.

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Príloha č. 2: Harmonogram spracovania Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Orlov

Formulár č. 2 (Ú2): Harmonogram spracovania Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Orlov

Harmonogram spracovania Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Orlov (2023)												
Mesiac	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX	X.	XI.	XII.
Úvod			X									
Analytická časť			X	X	X							
Strategická časť					X							
Programová časť					X							
Realizačná časť						X						
Finančná časť							X	X				
Záver								X				

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Príloha č. 3: Zoznam informačných zdrojov

1. Agenda 2030.
2. Atlas krajiny Slovenskej republiky, 1. vyd., Bratislava: Ministerstvo životného prostredia SR, Slovenská agentúra životného prostredia (2002).
3. Atlas SSR, SAV, SÚGK (1980).
4. Bazálne environmentálne informácie o sídlach Slovenska.
5. Fytogeografické členenie Slovenska. Slovenský úrad geodézie a kartografie, Futák J., SAV BA (1980).
6. Geobotanická mapa ČSSR. Slovenská socialistická republika Veda, SAV BA, Michalko, J. a kol. (1986).
7. Gréckokatolícka cirkev, farnosť Orlov.
8. Informačný systém environmentálnych záťaží.
9. Informačný systém lestného hospodárstva.
10. Inštitút priestorového plánovania (2016): *Stručná metodika spracovania Programu rozvoja obce a Spoločného programu rozvoja obcí*. Bratislava: september 2016.
11. Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001.
12. Ministerstvo dopravy SR: *Metodika na vypracovanie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC*. Bratislava: Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, verzia 2.0, február 2015, 62 s.
13. Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR. Regionálne centrum Prešov.
14. Ministerstvo životného prostredia SR: *Stratégia adaptácie Slovenskej republiky na zmenu klímy*. Bratislava: Ministerstvo životného prostredia, aktualizácia 2018.
15. NATURA 2000: Európska sústava chránených území.
16. Národný zoznam navrhovaných chránených vtáčích území.
17. Operačný program Slovensko 2021 – 2027.
18. Pamiatkový úrad SR (informačný systém).
19. Partnerská dohoda medzi SR a EÚ na programové obdobie 2021 – 2027.
20. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja na obdobie rokov 2021 – 2030.
21. Sčítanie obyvateľov a bytov v roku 2021.
22. Slovenská správa ciest (informačný systém).
23. Slovenský hydrometeorologický ústav.
24. Štátna ochrana prírody SR. Zoznam chránených objektov (informačný systém).
25. Štatistický úrad SR.
26. Úrad geodézie, kartografie a katastra SR
27. Úrad vlády SR: *Národná stratégia regionálneho a územného rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030*. Sekcia regionálneho rozvoja. Bratislava: október 2017.
28. Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu: *Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja*. Bratislava: január 2020.
29. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny. Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Stará Ľubovňa.
30. Územný plán veľkého územného celku Prešovského kraja.
31. Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030.

32. Weisová, D., Bernátová, M.: *Strategické plánovanie samosprávy*. Žilina: Municipalia, 2012.
33. Základná škola s materskou školou Orlov.
34. Zoogeografické členenie. In: Mazúr, E., a kol.. *Atlas SSR*. Veda Bratislava (1980).
35. Železničná spoločnosť Slovensko, a. s. (informačný systém)

Právne predpisy:

1. Zákon NR SR č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
2. Zákon NR SR č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí v znení neskorších predpisov,
3. Zákon NR SR č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
4. Zákon NR SR č. 154/1994 Z. z. o matrikách v znení neskorších predpisov,
5. Zákon NR SR č. 137/2010 Z. z. o ovzduší,
6. Zákon NR SR č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 359/2007 Z. z.,
7. Zákon NR SR č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
8. Zákon NR SR č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
9. Zákon NR SR č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 371/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) v znení neskorších predpisov,
10. Zákon NR SR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení,
11. Zákon NR SR č. 538/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov
12. Zákon NR SR č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja
13. Zákon NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

Obec Orlov:

1. Hospodárenie obce Orlov.
2. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Orlov spracovaný na obdobie rokov 2015 – 2020.
3. Všeobecne záväzné nariadenia obce Orlov.

Príloha č. 4: Zoznam obrázkov, tabuliek, grafov a formulárov

Obrázok č. 1	Katastrálne územie obce Orlov
Obrázok č. 2	Erb a vlajka obce Orlov
Obrázok č. 3	Mapa geomorfologických jednotiek širšieho územia
Obrázok č. 4	Mapa geomorfologických jednotiek okresu Stará Ľubovňa
Obrázok č. 5	Mapa pôdných typov okresu Stará Ľubovňa
Obrázok č. 6	Klimatické oblasti okresu Stará Ľubovňa
Obrázok č. 7	Letecký pohľad na obec Orlov
Obrázok č. 8	Strategicko – plánovacie regióny a územia udržateľného mestského rozvoja na území PSK, ustanovené v programovom období 2021-2027
Tabuľka č. 1	Zaradenie obce na základe kompletného členenia SR v SK-NUTS
Tabuľka č. 2	Základná údaje obce Orlov k 31.12.2022
Tabuľka č. 3	Geomorfologické jednotky územia obce Orlov
Tabuľka č. 4	Výmera územia obce Orlov k 31.12.2022
Tabuľka č. 5	Celkový prehľad počtu obyvateľov obce Orlov
Tabuľka č. 6	Prehľad vekovej štruktúry obyvateľstva obce Orlov k 31.12.2022 Celkový prehľad vekovej štruktúry obyvateľstva v obci Orlov z hľadiska produktívnosti
Tabuľka č. 7	Celkový prehľad prirodzeného pohybu obyvateľstva v obci Orlov
Tabuľka č. 8	Prehľad počtu obyvateľov podľa odvetvia ekonomickej činnosti v obci Orlov k 1.1.2021
Tabuľka č. 9	Údaje o domoch v obci Orlov k 1.1.2021
Tabuľka č. 10	Údaje o bytoch v obci Orlov k 1.1.2021
Tabuľka č. 11	Štruktúra domov podľa obdobia výstavby
Tabuľka č. 12	Prehľad vybraných poskytovateľov administratívno-správnych služieb
Tabuľka č. 13	Prehľad právnických osôb pôsobiacich na území obce Orlov
Tabuľka č. 14	Kontrolný zoznam pre hodnotenie možných rizík v obci Orlov
Tabuľka č. 15	
Graf č. 1	Štruktúra programových dokumentov
Graf č. 2	Porovnanie celkovej výmery pôdy obce Orlov
Graf č. 3	Vývoj počtu obyvateľov obce Orlov
Graf č. 4	Vývoj počtu obyvateľov na základe pohlavia v obci Orlov
Graf č. 5	Veková štruktúra obyvateľstva obce Orlov k 31.12.2022
Graf č. 6	Štruktúra obyvateľstva podľa vekových skupín v obci Orlov za rok 2022
Graf č. 7	Veková štruktúra obyvateľstva v obci Orlov podľa produktívnosti
Graf č. 8	Vývoj indexu starnutia v obci Orlov
Graf č. 9	Vývoj indexu ekonomického zaťaženia v obci Orlov
Graf č. 10	Vývoj prirodzeného prírastku obyvateľstva v obci Orlov
Graf č. 11	Vývoj pohybu obyvateľstva obce Orlov

Graf č. 12	Vývoj migračného salda obce Orlov
Graf č. 13	Vývoj celkového prírastku obyvateľstva v obci Orlov
Graf č. 14	Celkový prehľad obyvateľstva na základe vierovyznania v obci Orlov
Graf č. 15	Celkový prehľad obyvateľstva na základe národnosti v obci Orlov
Graf č. 16	Vzdelanostná štruktúra obyvateľov v obci Orlov
Graf č. 17	Vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie v obci Orlov k 31.12.2022
Graf č. 18	Prehľad počtu uchádzačov o zamestnanie podľa pohlavia v obci Orlov k 31.12.2022
Graf č. 19	Vývoj štruktúry počtu fyzických osôb a živnostníkov obce Orlov k 31.12.2021
Graf č. 20	Štruktúra obyvateľstva podľa súčasnej ekonomickej aktivity v obci Orlov k 1.1.2021
Formulár č. 1 (Ú1)	Zámer spracovania Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce ORLOV na roky 2023 – 2030
Formulár č. 2 (Ú2)	Harmonogram spracovania Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Orlov
Formulár č. 3 (A8)	STEEP analýza
Formulár č. 4 (A10)	SWOT analýza
Formulár č. 5 (S1)	Hierarchia rozvojových cieľov obce Orlov
Formulár č. 6 (P1)	Prehľad opatrení, projektov a aktivít podľa oblastí
Formulár č. 7 (P2)	Zoznam ukazovateľov cieľov/prioritných oblastí PHSR obce Orlov
Formulár č. 8 (R1)	Akčný plán obce Orlov
Formulár č. 9 (R5)	Plán hodnotenia a monitorovania PHSR obce Orlov
Formulár č. 10 (F1)	Indikatívny rozpočet – sumarizácia
Formulár č. 11 (F5)	Model viaczdrojového financovania – intervenčná matica
Formulár č. 12 (F3)	Hodnotiaca tabuľka pre výber projektov obce Orlov
Formulár č. 13 (Z1)	Schválenie PHSR obce Orlov

Príloha č. 5: Zoznam skratiek

a .s.	akciová spoločnosť
č.	číslo
DHZO	dobrovoľný hasičský zbor obce
EŠIF	európske štrukturálne a investičné fondy
EÚ	Európska únia
FS	folklórny súbor
ha	hektár
km	kilometer
MAS	miestna akčná skupina
m. n. m	metrov nad morom
napr.	napríklad
NFP	nenávratný finančný príspevok.
NR SR	Národná rada Slovenskej republiky
OcÚ	obecný úrad
OOCR	Oblasťná organizácia cestovného ruchu
PHSR	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Polskie Koleje Państwowe (poľský štátny železničný prepravca)
PKP	
PSK	Prešovský samosprávny kraj
resp.	respektíve
VÚC	vyšší územný celok
VZN	všeobecne záväzné nariadenie
t. j.	to je
tzv.	tak zvaný
SHMÚ	Slovenský hydrometeorologický ústav
spol.	spoločnosť
s. r. o.	spoločnosť s ručením obmedzeným
SPR	strategicko plánovací región
SR	Slovenská republika
ŠU SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
Z. z.	Zbierka zákonov
ZŠ s MŠ	Základná škola s materskou školou
ŽSR	Železnice Slovenskej republiky

